

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน

ASIA's logistic : Factors affecting the preparation of Halal tourism industry's

Hotel entrepreneurs to support AEC's logistic

สมนึก แก้ววิไล

มาเรียม นะมิ

รายงานนี้เป็นทุนสนับสนุนงบประมาณเงินรายจ่าย ประจำปี 2557

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน

**ASIA's logistic : Factors affecting the preparation of Halal tourism industry's
Hotel entrepreneurs to support AEC's logistic**

รายงานนี้เป็นทุนสนับสนุนงบประมาณเงินรายจ่าย ประจำปี 2557
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน และเพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 410 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน ปัจจัยความสะอาดภายนอก ปัจจัยด้านการบริการ ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านต้นทุน ทุกปัจจัยมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาศักยภาพ ผู้ให้บริการด้านการขนส่งนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ (Key word) อาเซียน อาหารฮาลาล

ABSTRACT

This research aims to study the factors that influence the readiness of enterprises destination for cultural tourism, halal food to support the launch of ASEAN logistics. And to test the consistency of the model with empirical data. The quantitative research. The number of samples 410 results found. Environmental factors external factors ease factors service, reliability factor, environmental factors cost factors All the factors have a direct positive influence on the development of potential providers of transport tourists.

Key word: ASEAN, Halal food

Key word : Halal tour

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณะกรรมการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ได้ให้โอกาสในการศึกษาความรู้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารศาลาเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์” ขอขอบคุณสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวทุกแห่งที่กรุณาให้ข้อมูลกับนักวิจัย และขอขอบคุณเพื่อนอาจารย์ในคณะกรรมการบริหารธุรกิจทุกท่านที่กรุณาให้กำลังใจคณะนักวิจัยด้วยดีเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(2)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(3)
กิตติกรรมประกาศ.....	(4)
สารบัญตาราง.....	(7)
สารบัญภาพประกอบ.....	(8)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
ตอนที่ 1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สมมติฐาน กรอบแนวคิด.....	8
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์อาหารฮาลาล	21
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมอาหาร.....	22
การพัฒนากรอบแนวคิด.....	44
สมมุติฐานการวิจัย.....	45
กำหนดสมมุติฐาน.....	50
สรุป.....	53
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย.....	54
ประเภทของงานวิจัย.....	54
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	54
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	56
วิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
การทดสอบเครื่องมือ.....	57
วิธีการเก็บข้อมูล.....	59
สรุป.....	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ผลสถิติเชิงพรรณนาของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	62
การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติของข้อมูล.....	63
การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงแบบปกติของข้อมูล.....	63
การตรวจสอบความเป็นเอกพันธ์ของการกระจาย.....	64
การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง.....	66
การวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ของโมเดล การวัด (Measurement Model) ของแต่ละตัวแปรแฝง (Latent Variable) เพื่อ ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยทำการตรวจสอบ ความตรงแบบรวมศูนย์ (Convergent Validity).....	67
การตรวจสอบความตรงแบบรวมศูนย์.....	81
ระดับความคิดเห็นในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของ ผู้ประกอบการที่พิกสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาล.....	85
การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ และการทดสอบสมมติฐาน โดยวิเคราะห์ โมเดลเชิงสาเหตุด้วยโปรแกรมลิสเรล เวอร์ชัน 8.80.....	94
ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	101
สรุป.....	103
บทที่ 5	
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	107
สรุปผลการวิจัย.....	107
การอภิปรายผล.....	108
ข้อเสนอแนะ.....	113
สรุป.....	114
บรรณานุกรม.....	115
แบบสอบถาม.....	119
ภาคผนวก.....	125
ประวัติผู้วิจัย.....	132

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	ชื่อตัวแปร และอักษรย่อของตัวแปร	45
ตาราง 2	สรุปรวมสมมติฐานการวิจัย.....	53
ตาราง 3	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	62
ตาราง 4	ผลการวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล.....	72
ตาราง 5	ผลการวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล.....	72
ตาราง 6	ผลการวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล.....	76
ตาราง 7	ผลการวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล.....	78
ตาราง 8	ผลการวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล.....	81
ตาราง 9	ผลการวิเคราะห์ความตรงแบบรวมศูนย์ (Convergent Validity).....	83
ตาราง 10	ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรงาน	86
ตาราง 11	ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก	90
ตาราง 12	ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยความพร้อมด้านบริการ.....	91
ตาราง 13	ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านความเชื่อถือที่มีต่อการเตรียมความพร้อม	93
ตาราง 14	ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางค่าความผิดพลาดมาตรฐาน และค่า t -value ของโมเดล สมการโครงสร้างหลังจากปรับ โมเดลสำหรับการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุที่มี อิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน.....	95
ตาราง 15	อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของอิทธิพลต่อการเตรียม ความพร้อมของผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหาร ฮาลาล.....	101
ตาราง 16	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	103

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิด.....	45
ภาพ 2 โมเดลสมการ โครงสร้างที่สร้างตามสมมติฐานแสดง โมเดลเชิงเส้นอิทธิพลต่อ การเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน.....	50
ภาพ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างเศษที่เหลือ (Standardized Residual) กับค่าพยากรณ์.....	65
ภาพ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างเศษที่เหลือ (Standardized Residual) กับค่าพยากรณ์.....	65
ภาพ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างเศษที่เหลือ (Standardized Residual) กับค่าพยากรณ์.....	66
ภาพ 6 การวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยัน.....	71
ภาพ 7 การวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยัน.....	75
ภาพ 8 การวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยัน.....	80
ภาพ 9 โมเดลสมการ โครงสร้างที่ปรับใหม่แสดง โมเดลเชิงสาเหตุอิทธิพลต่อการเตรียม ความพร้อมของผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	97

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคต่าง ๆ มุ่งพัฒนาบริการขนส่งและโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานสากล ปรับปรุงกฎระเบียบการขนส่งคนและสินค้าที่เกี่ยวข้อง พัฒนาบุคลากรในธุรกิจการขนส่งและโลจิสติกส์เชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวพื้นที่ชายแดน/เขตเศรษฐกิจชายแดน ตลอดจนเชื่อมโยงระบบการผลิตกับพื้นที่ตอนในของประเทศ ด้วยการพัฒนาฐานลงทุนโดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับอนุภูมิภาค มุ่งพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศให้เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเมืองชายแดน ให้เป็นฐานพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การเกษตรและการท่องเที่ยว พร้อมทั้งสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนให้มีศักยภาพในการพัฒนาบุคลากรในทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ การปรับกระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศเพื่อเตรียมพร้อมไปสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การปรับโครงสร้างภาคบริการให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มกับสาขาบริการที่มีศักยภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการที่มีศักยภาพสู่ธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ การส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ โดยอาศัยความได้เปรียบของทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศ ความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย ตลอดจนสามารถรองรับการเปิดเสรีทางการค้า และกระแสความต้องการของตลาดโลก ได้แก่ ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจบริการโลจิสติกส์ เป็นต้น นอกจากนี้การฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยการฟื้นฟูพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม พัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจของธุรกิจท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับ

ศักยภาพของพื้นที่และกระแสดความต้องการของตลาดโลก เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การท่องเที่ยวเชิงศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการค้าสินค้าและบริการทางการตลาดรูปแบบใหม่ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าและขยายไปยังตลาดใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพ มีการบริหารจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน และบูรณาการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งสาขาการผลิตและบริการอื่น ๆ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจัดได้ว่าเป็นธุรกิจภาคบริการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่สร้างรายได้ให้ประเทศ ในปี พ.ศ. 2553 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย จำนวน 15.8 ล้านคน โดยมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 12.0 สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) คาดว่าจะมีรายได้จากการท่องเที่ยวรวมทั้งสิ้น 6.27 แสนล้านบาท เป็นรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้นกว่าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ตั้งเป้าหมายไว้ในปี พ.ศ. 2553

ประเทศไทยมีปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวในหลายลักษณะ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เป็นต้น และจากการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ในศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน ภายใต้การรวมตัวตามกรอบการเปิดเสรีทางการค้า การลงทุน การเชื่อมโยงการเป็นประชาชาติเดียวกันของประเทศในกลุ่มอาเซียน 10 ประเทศรวมทั้งอาเซียนและการตกลงความร่วมมือการเชื่อมโยงเส้นทางขนส่งโลจิสติกส์ระหว่างประเทศตามแนวชายแดนไทยทั้งชายแดนด้านทิศเหนือ ทิศตะวันออก ตะวันตก และทิศใต้ โดยเฉพาะชายแดนทิศเหนือที่สามารถผ่านไปยังประเทศลาว จนถึงมณฑลยูนนานของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยจีน และต่อเชื่อมไปถึงตะวันออกเฉียงกลาง และยุโรป ส่งผลให้การท่องเที่ยวในอนาคตจะกลายเป็นการท่องเที่ยวภายใต้วัฒนธรรมที่มีความหลากหลายและแตกต่างเพิ่มขึ้น การเดินทางระหว่างคนหลายเชื้อชาติ ความแตกต่างทางศาสนา กลายเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นหลังการเปิดเส้นทางขนส่งโลจิสติกส์ทุกเส้นทางตลอดแนวชายแดน ส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวจากกลุ่มคนเดินทางมาจากทุกมุมโลก รวมทั้งกลุ่มประเทศที่มีผู้นับถือศาสนาอิสลามมีจำนวนเพิ่มขึ้น กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศมุสลิมที่อยู่ในกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวอินโดนีเซีย ชวามาเลเซีย รวมทั้งนักท่องเที่ยวจากประเทศในกลุ่มตะวันออกเฉียงกลาง และยุโรปที่ต้องการการท่องเที่ยวที่อยู่ในกรอบของวัฒนธรรม

อิสลาม หรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมฮาลาลตลอดเส้นทางการเดินทางของประเทศในกลุ่มอาเซียน+3 จึงมีความสำคัญและจำเป็นที่ผู้ประกอบการด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและโลจิสติกส์จะต้องมีองค์ความรู้เชิงวัฒนธรรมฮาลาลอย่างถูกต้องเพื่อที่จะสามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความเชื่อมโยงด้วยเส้นทางโลจิสติกส์ทำให้ประเทศไทยสามารถเกิดโอกาสที่จะเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวรวมทั้งสร้างโอกาสของประเทศไทยโดยเฉพาะเขตพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน และ Logistics Hub เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยดึงดูดการลงทุนจากในประเทศและต่างประเทศ พัฒนากลุ่มอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมต่อเนื่องให้อยู่ในบริเวณเดียวกัน ซึ่งทำให้สะดวกในการควบคุมด้านแรงงานและสิ่งแวดล้อม และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต นอกจากนี้ การพัฒนาเส้นทางตลอดแนวชายแดนทุกด้าน จะทำให้เกิดความต้องการ วัสดุ ก่อสร้าง สินค้าอุปโภคบริโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับนักธุรกิจ คนงาน และนักท่องเที่ยว ความต้องการนี้ จะสร้างโอกาสสำหรับนักธุรกิจไทยในการท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ จึงเป็นโอกาสของนักลงทุนด้านการท่องเที่ยวของไทย

ยิ่งกว่านั้น ศูนย์การค้าสินค้าปลอดภาษี ตลอดจนกิจการบริการต่าง ๆ เช่น โรงแรม ก็จะเกิดขึ้น จะได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐานดีขึ้น รวมทั้งนักท่องเที่ยวก็จะเดินทางไปท่องเที่ยวได้สะดวกยิ่งขึ้น

สำหรับการท่องเที่ยวในประเทศไทยนั้น นอกจากจะให้ความสนใจกับความงดงามทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ยังรวมทั้งอาหารไทยที่เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างมาก การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศมุสลิมหรือในกลุ่มประชาคมอาเซียน ซึ่งมีจำนวนมาก ล้วนต้องการบริโภคและเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารฮาลาล ซึ่งอาหารฮาลาลไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะมุสลิมเท่านั้น แต่นักท่องเที่ยวที่ต้องการบริโภคอาหารที่มีความสะอาดปลอดภัยได้มาตรฐานล้วนต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารฮาลาล ซึ่งการเปิดเส้นทางระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่าตามแนวระเบียงเส้นทางใหม่ซึ่งสมาชิกของแต่ละประเทศสามารถจะขับรถยนต์หรือนั่งขนส่งมวลชนท่องเที่ยวไปตามประเทศต่าง ๆ เหมือนที่เกิดขึ้นในยุโรปในขณะนี้ ดังนั้นจำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีหน้าที่ในธุรกิจให้บริการในด้านต่าง ๆ และที่สำคัญคือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอาหารที่มีความสะอาด มีมาตรฐาน ปลอดภัยที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอาหารฮาลาลที่ถูกต้อง

ตามหลักการของศาสนาอิสลามเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของเส้นทางท่องเที่ยวที่จะเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษในอนาคต

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้าเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ประกอบการในด้านของสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมฮาลาลอันเป็นโอกาสของธุรกิจการท่องเที่ยวในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียนให้มีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ การค้าการลงทุน และการท่องเที่ยวในอนาคต เพื่อให้สามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน ประกอบด้วย ปัจจัยความพร้อมด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านบริการ ปัจจัยการสร้างที่น่าเชื่อถือ และ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

2. เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเชิงสาเหตุที่ส่งต่อการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการสถานที่ทำการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน

ขอบเขตของโครงการวิจัย

การศึกษานี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัยให้ครอบคลุมปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถตอบปัญหาและวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ ซึ่งขอบเขตของการศึกษาประกอบด้วย 1) ขอบเขตด้านประชากร 2) ขอบเขตด้านตัวแปร 3) ขอบเขตด้านสถานที่ที่พัก โรงแรมตามหลักการฮาลาล และ 4) ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร ประกอบด้วย

- ผู้แทนภาครัฐที่อยู่ในจังหวัดทางภาคใต้ (เฉพาะจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางของแต่ละภาค ประกอบด้วย จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสงขลา)

- ผู้แทนภาคเอกชนที่ดำเนินธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย จากจังหวัดกรุงเทพมหานคร ไปสู่จังหวัดในภาคใต้ จากจังหวัดในภาคใต้ตอนบน ภาคใต้ตอนกลาง และภาคใต้ตอนล่าง

- ผู้แทนภาครัฐและเอกชนที่ดำเนินธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของ ประเทศมาเลเซียบรูไน ประสิงคโปร์ และประเทศอินโดนีเซีย

- นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาในพื้นที่ในเขตจังหวัดภาคใต้ ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นเวลา 1 ปี เริ่มตั้งแต่ ตุลาคม 2556 ถึง กันยายน 2557

นิยามศัพท์เฉพาะ

เส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน หมายถึง เส้นทางที่ต่อเชื่อมระหว่างจังหวัดชายแดนของ ประเทศไทยที่มีการสร้างเส้นทางขนส่งระหว่างประเทศด้านภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก และภาคใต้

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หมายถึง กลุ่มประเทศที่รวมตัวกันตามกรอบความร่วมมือ ระหว่างประเทศ จำนวน 10 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศสาธารณรัฐมาเลเซีย ประเทศกัมพูชา ประเทศพม่า ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปิน สาธารณรัฐประชาชนลาว ประเทศสิงคโปร์ ประเทศเวียดนาม และประเทศไทย

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาล หมายถึง อาหารที่ผ่านกระบวนการผลิตถูกต้องตาม หลักการของศาสนาอิสลาม

ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่ดำเนินธุรกิจด้านร้านอาหาร ภัตตาคาร ที่อยู่ในเส้นทางโลจิสติกส์ของประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน โดยมีประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง

อาหารฮาลาล หมายถึง อาหารที่สะอาดปลอดภัยตามหลักการของศาสนาอิสลาม

สถานที่ท่องเที่ยวฮาลาล หมายถึง สถานที่ที่มีการจัดห้องพัก และสิ่งอำนวยความสะดวกตามหลักการของศาสนาอิสลาม

อาหารฮาลาล หมายถึง อาหารที่ได้รับอนุญาตตามบทบัญญัติศาสนาอิสลามให้มุสลิมบริโภคได้และควรมีลักษณะดังนี้ 1) ไม่มีส่วนประกอบหรือปนเปื้อนสิ่งที่ไม่อนุญาตในบทบัญญัติศาสนาอิสลาม 2) ในกระบวนการเตรียม การแปรรูป การขนส่ง หรือการเก็บรักษาต้องไม่ใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ที่มีการปนเปื้อนสิ่งที่ไม่อนุญาตในบทบัญญัติศาสนาอิสลาม และ 3) ในกระบวนการเตรียม การแปรรูป การขนส่ง หรือการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ต้องไม่มีการสัมผัสโดยตรงกับสิ่งที่ไม่อนุญาตในบทบัญญัติศาสนาอิสลาม

เครื่องหมายฮาลาล หมายถึง เครื่องหมายที่คณะกรรมการฝ่ายกิจการฮาลาลของสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย หรือคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดต่าง ๆ ได้อนุญาตให้ผู้ประกอบการทำการประทับ หรือแสดงบนฉลาก หรือผลิตภัณฑ์ หรือกิจการใด ๆ โดยใช้สัญลักษณ์ที่เรียกว่า “ฮาลาล” ซึ่งเขียนเป็นภาษาอารบิก ภายในกรอบสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน หลังกรอบเป็นลายเส้นแนวตั้งใต้กรอบภายในเส้นขนานมีคำว่า “สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย” โดยเครื่องหมายดังกล่าวนี้จะออกให้กับผลิตภัณฑ์อาหาร และเครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์ฮาลาล และหรือเนื้อสัตว์ฮาลาลที่นำเข้าจากต่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้เครื่องหมายฮาลาลยังแสดงให้เห็นถึงความสะอาดปลอดภัยจากสารปนเปื้อนตั้งแต่ขั้นตอนการเพาะปลูกจนถึงการแปรรูปเป็นอาหารรวมถึงการดูแล การเก็บรักษา พร้อมทั้งการขนส่งที่จะต้องมีความสะอาดทุกขั้นตอนเป็นไปตามหลักการของศาสนาอิสลาม อันเป็นเครื่องหมายยืนยันความสะอาดปลอดภัยให้กับผู้บริโภคทุกคนไม่เฉพาะมุสลิมเท่านั้น

การรับรองมาตรฐานฮาลาล หมายถึง การที่องค์กรด้านการผลิตอาหารของไทยที่มีความประสงค์ที่จะได้รับการรับรองเครื่องหมายฮาลาลนั้นจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนเตรียมการ 2) ขั้นยื่นคำขอและพิจารณาคำขอ 3) ขั้นตอนตรวจสอบโรงงาน/สถานประกอบการ 4) ขั้นพิจารณาผลการตรวจสอบและให้หนังสือรับรอง และ 5) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ซึ่งปัจจุบันผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลจำเป็นต้องมีการขอการรับรองฮาลาลและขออนุญาตใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาลเพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยกำหนดให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของเส้นทางการท่องเที่ยว โดยศึกษาเส้นทางโลจิสติกส์ระหว่างประเทศไทยตอนล่างในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ตลอดเส้นทางภาคใต้ ตอนบน ภาคใต้ตอนกลาง และภาคใต้ตอนล่าง เข้าสู่ประเทศมาเลเซีย

ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยคาดหวังว่าจะได้รับประโยชน์ทางวิชาการ ดังนี้

1. ประโยชน์เชิงวิชาการ ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ของปัจจัยตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน
2. องค์ความรู้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลในประเทศไทย
3. ประโยชน์ต่อองค์กรธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สมมติฐาน กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรม ที่ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ

- 1.1 ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ
- 1.2 ทฤษฎีฐานทรัพยากร (Resource-base Theory)
- 1.3 ทฤษฎีใหม่ทางการค้า (New Trade Theory)
- 1.4. ทฤษฎีว่าด้วยวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (Product Life Cycle Model)

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารห่วงโซ่อุปทานอาหาร

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ

1.1 ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ

ทฤษฎีการได้เปรียบทางการค้าเป็นทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ โดยนักเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญและมีแนวคิดเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ คือ อาดัม สมิท (Adam Smith) และเดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) อาดัม สมิท เป็นนักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ สำนักคลาสสิก ได้เสนอทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute Advantage Theory) ซึ่งอธิบายว่า แต่ละประเทศมีความสามารถในการผลิตสินค้าแต่ละชนิดได้ไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทรัพยากรที่มีอยู่ สภาพดินฟ้าอากาศ และความสามารถในการผลิต ดังนั้นในแต่ละประเทศควรเลือกผลิตเฉพาะสินค้าที่ประเทศเสียต้นทุนต่ำกว่าประเทศอื่น นั่นคือเลือกผลิตสินค้าที่ประเทศมีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute Advantage) เหนือประเทศอื่น ซึ่งต้นทุนการผลิตนั้นสามารถวัดได้จากจำนวนแรงงานที่ใช้ หรือจำนวนผลผลิตที่ได้ ดังนั้น การเสียต้นทุนต่ำกว่าประเทศอื่นจึงหมายถึงการใช้จำนวนแรงงานน้อยกว่าในการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตจำนวนเท่ากัน หรือได้จำนวนผลผลิตมากกว่าเมื่อใช้แรงงานเท่ากันด้วยเหตุนี้แต่ละประเทศจะไม่ผลิตสินค้าทุกชนิดที่ต้องการบริโภค แต่จะเลือกผลิตเฉพาะสินค้าที่ประเทศตนได้เปรียบเท่านั้น ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของ อาดัม สมิท คือ

เน้น หลักการแบ่งงานกัน ทำ (Division of Labor) และการเกิดความชำนาญเฉพาะอย่าง (Specialization) แล้วนำสินค้ามาแลกเปลี่ยนซื้อขายกัน ทำให้เกิดการค้าระหว่างประเทศขึ้น การค้าระหว่างประเทศตามทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์นี้มีผลทำให้ทุกประเทศได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้น คือมีสินค้าบริโภคแทบทุกชนิด ราคาถูก จำนวนผลผลิตโดยรวมของโลกสูงขึ้น เกิดการแบ่งงานกันทำระหว่างประเทศต่างๆ ในโลก เกิดความชำนาญเฉพาะอย่าง และสวัสดิการของประชากรโลกสูงขึ้น อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตบางประการคือ เนื่องจากหลักการเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศสมัยคลาสสิกเกิดขึ้นในสมัยที่ปริมาณปัจจัยการผลิต และทรัพยากรในแต่ละประเทศ มีอยู่อย่างเหลือเฟือเมื่อเทียบกับความต้องการใช้ จะมีก็แต่ปัจจัยการผลิตประเภทแรงงานเท่านั้นที่มีจำนวนจำกัด ฉะนั้นการแบ่งงานระหว่างประเทศในทฤษฎีของ อาดัม สมิท จึงอาศัยความแตกต่างในเรื่องของแรงงานที่ประเทศต่างๆ มีอยู่เป็นหลักทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศและแนวคิดที่สำคัญ ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีหลักการได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ (Principle of absolute advantage) จากทฤษฎีของ อาดัม สมิท มีข้อบกพร่องบางประการที่มีลักษณะไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงอยู่หลายประการ เช่น การที่ให้ความสำคัญต่อแรงงานเพียงอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงปัจจัยการผลิตและทรัพยากรประเภทอื่นๆ ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องนำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าแรงงาน การไม่นำเรื่องของค่าขนส่งสินค้าระหว่างประเทศเข้ามาพิจารณาประกอบในการเลือกผลิตสินค้าของประเทศต่างๆ ตลอดจนข้อสมมติที่ปัจจัยการผลิตไม่สามารถเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศได้ โดยเฉพาะปัญหากรณีที่ประเทศใดประเทศหนึ่งได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ในการผลิตสินค้า 2 ชนิด หรือหลายๆชนิดพร้อมกัน ในขณะที่อีกประเทศหนึ่งไม่มีความได้เปรียบอย่างสมบูรณ์แม้เพียงอย่างเดียว สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรที่ไม่สามารถควบคุมได้แต่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพของการบริหารงานในองค์กร ได้แก่

1. ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ

การเจรจาจัดทำข้อตกลงทางการค้าและความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศนั้นการเจรจาระดับทวิภาคีนั้นมีความก้าวหน้ามาก อันเป็นผลมาจากการเจรจาของประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกที่ซีแอตเติล สหรัฐอเมริกา ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทำให้หลายประเทศมองว่า การเจรจาระดับทวิภาคีจะมีความเป็นไปได้มากกว่าและมีความเหมาะสมมากกว่ากับสภาพเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน ที่ความเชื่อมโยงของปัจจัยต่างๆ เริ่มทวีความซับซ้อนมากขึ้น ทั้งนี้หลักเกณฑ์โดยทั่วไปของการเจรจาระดับทวิภาคีส่วนใหญ่จะเป็นไปตามกรอบกติกาการค้าที่องค์การการค้าโลกกำหนด และกรอบข้อตกลงของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคที่แต่ละประเทศเป็นสมาชิกอยู่ การจัดทำข้อตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับทวิภาคีลักษณะนี้ ช่วยให้ประเทศที่บรรลุข้อตกลงดังกล่าวได้รับประโยชน์ที่ชัดเจน 2 ประการคือ

(1) สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรและความสะดวกในการปฏิบัติทางการค้าระหว่างประเทศมากกว่าที่กำหนดในกรอบขององค์การการค้าโลกและการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค รวมทั้งความช่วยเหลือในด้านอื่นๆ เช่น การพัฒนาทรัพยากรบุคคลและความช่วยเหลือด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะกับประเทศที่เป็นตลาดส่งออกที่สำคัญ อาทิ สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น

(2) การเข้าสู่ตลาดที่เกิดจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอื่นๆ แม้ว่าประเทศคู่เจรจานั้นจะได้เป็นสมาชิกหรืออยู่ในภูมิภาคนั้นก็ตามซึ่งจะช่วยให้ประเทศคู่เจรจามีความได้เปรียบประเทศอื่นที่ยังมิได้จัดทำข้อตกลงในการเข้าสู่ตลาดที่แต่ละประเทศเป็นสมาชิกอยู่ค่อนข้างมาก

อย่างไรก็ตาม สิ่งหนึ่งที่เป็นผลทางอ้อมจากการที่มีการเจรจาระดับทวิภาคีมากขึ้นในปัจจุบันคือ ทำให้การเปิดเสรีทางการค้าโลกมีความก้าวหน้ามากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องรอผลการเจรจาในระดับพหุภาคี ดังนั้น แนวโน้มของความได้เปรียบทางการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ จึงขึ้นอยู่กับความพร้อมในการปรับปรุงโครงสร้างของกลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster) ในประเทศเป็นหลัก ทั้งในภาครัฐ เช่น การปรับปรุงโครงสร้างภาษี การส่งเสริมอุตสาหกรรมและพิธีการทางศุลกากรทั้งระบบ และในภาคเอกชน เช่น การเตรียมความพร้อมทางเทคโนโลยีและบุคลากร และการสร้างความเข้มแข็งในการเชื่อมโยงขั้นตอนการผลิตต่างๆ หรือ ซัพพลายเชน (Supply Chain)

นอกจากความร่วมมือระหว่างประเทศในระดับต่างๆ แล้ว มาตรการทางค้ารูปแบบใหม่ๆ ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกสิ่งทอของไทยในระยะต่อไปที่สำคัญ ได้แก่

1. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการติดฉลากสินค้าที่เข้มงวดมากขึ้น ประเทศผู้นำเข้าสิ่งทอเริ่มเข้มงวดกับการติดฉลากบนสินค้าสิ่งทอที่นำเข้า อาทิ กำหนดให้ผู้ส่งออกสิ่งทอต้องแสดงรายละเอียดให้ชัดเจนเกี่ยวกับสินค้า เช่น ยี่ห้อของสินค้า ขนาด วัสดุที่ใช้ การดูแลรักษาบริษัทผู้ผลิตและนำเข้า ประเทศแหล่งกำเนิดสินค้า คุณสมบัติบางประการของสิ่งทอ และอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้สิ่งทอ เป็นต้น รวมทั้งกำหนดให้ผู้ส่งออกต้องคิดเครื่องหมายมาตรฐานสินค้าชนิดต่างๆ ลงบนผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ ข้อมูลที่ระบุในฉลากของสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ส่งไปยังแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันในรายละเอียด เช่น หน่วยที่ใช้วัดขนาดและภาษาที่ใช้ เป็นต้น ซึ่งนับเป็นการเพิ่มภาระให้กับผู้ผลิตและผู้ส่งออกสิ่งทอสำหรับประเทศที่กำหนดรายละเอียดของฉลากสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไว้ค่อนข้างละเอียด ได้แก่ ญี่ปุ่น อียิปต์ อาร์เจนตินา และอินเดีย เป็นต้น

2. ภาษี นอกจากภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีศุลกากรนำเข้าของแต่ละประเทศแล้ว ประเทศผู้นำเข้าสิ่งทอหลายประเทศยังมีการเก็บอากรหรือภาษีชนิดอื่นเพิ่มเติมเมื่อมีการนำเข้าสิ่งทอ

อาทิ อาร์เจนตินา จัดเก็บ Specific Duty บราซิล จัดเก็บ The Industrial Product Tax และอินเดีย จัดเก็บ Special Additional Duty เป็นต้น

3. ค่าธรรมเนียมอื่นๆ อาทิ อีอีพี กำหนดค่าธรรมเนียมการตรวจสอบสินค้าสิ่งทอ บางชนิดในอัตราร้อยละ 1-4 ของราคาสินค้า บราซิล จัดเก็บค่าธรรมเนียมที่ต้องจ่ายให้กับกรมศุลกากรของบราซิลประมาณร้อยละ 3 ของราคาสินค้านำเข้า เป็นต้น

4. มาตรฐานสินค้าที่เน้นการรักษาสภาพแวดล้อม เช่น ระเบียบเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ของญี่ปุ่นและสหภาพยุโรปโดยผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องรับผิดชอบในการนำบรรจุภัณฑ์ของตนไปทำลายหรือนำกลับมาใช้ใหม่อย่างเหมาะสมตามระเบียบที่กำหนดขึ้น โดยประเทศผู้นำเข้านอกจากนี้ ผู้นำเข้าในหลายประเทศยังได้กำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมให้ผู้ส่งออกสิ่งทอปฏิบัติตามด้วยความสมัครใจ อาทิ Eco Mark ของญี่ปุ่น White Swan ของประเทศในกลุ่มNordic และ Eco-Label ของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป เป็นต้น

5. มาตรฐานความปลอดภัยของผู้บริโภค อาทิ สหภาพยุโรป ห้ามนำเข้าสิ่งทอที่ใช้สารAzocolourants เป็นวัตถุข้อมในการฟอกย้อมเข้าไปจำหน่ายในสหภาพยุโรป เนื่องจากเป็นสารเคมีที่อาจก่อให้เกิดมะเร็ง เป็นต้น

2. ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านสังคมและวัฒนธรรม

ค่านิยมของผู้บริโภค คือปัจจัยสภาพแวดล้อมทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญและเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อมากที่สุดในเชิงแนวโน้มความนิยมของโลกเริ่มหันมานิยมผ้าในเอเชีย นอกจากนี้จะมีชื่อเสียงเรื่องความสวยงามแล้วยังมีความหลากหลายมากขึ้น พร้อมทั้งมีคุณสมบัติพิเศษ คือ ไม่ทำให้ระคายเคืองผิวหนัง คงทน รักษาดูแลง่าย ราคาค่อนข้างต่ำ ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

3. ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านการเมืองและกฎหมาย

ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยในอนาคตนั้นคือ การที่สหรัฐอเมริกากำลังพิจารณาต่ออายุ Andean Trade Preferences Act (ATPA) เพื่อขยายการให้สิทธิพิเศษทางภาษีและสนับสนุนการส่งออกของประเทศในกลุ่มแอนเดียน ประกอบด้วย ประเทศโบลิเวีย เวนซูเอลา เอกวาดอร์ โคลัมเบีย และเปรู ไปยังสหรัฐอเมริกา ที่หมดอายุเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2544 ขณะที่ร่างกฎหมายฉบับใหม่กำลังจะออกมาและอยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยเสนอให้ต่ออายุ ATPA ออกไปอีก 5 ปีและขยายประเภทของสินค้าให้ครอบคลุมสิ่งทอด้วย (โดยเป็นการเพิ่มจากก่อนหน้านี้ที่มีเพียงสินค้าปลาทูน่ากระป๋องเท่านั้น) พร้อมกันนี้ได้มีการพิจารณาให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่ประเทศฟิลิปปินส์ในการส่งออก สินค้าสิ่งทอและปลาทูน่ากระป๋องเข้าสหรัฐอเมริกาด้วย ทั้งนี้ ภายใต

ขั้นตอนการพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าว มีแนวโน้มที่จะมีการขยายสิทธิประโยชน์ให้สมาชิกอาเซียนเพียงฟิลิปปินส์ประเทศเดียว ทั้งที่ก่อนหน้านี้ ทั้งไทย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ได้ร่วมมือกันในการผลักดันให้สหรัฐอเมริกาให้สิทธิพิเศษทางการค้าเช่นกับกลุ่มแอนเดียน เนื่องจากการยกประเด็นทางการเมืองเกี่ยวกับการต่อต้านการก่อการร้ายอาชญาวิทยาในเขตมินดาเนา และการมีกองกำลังของสหรัฐอเมริกาปฏิบัติการในเขตดังกล่าวมาเป็นปัจจัยในการผลักดันให้ฝ่ายนิติบัญญัติให้ความสำคัญกับข้อเรียกร้องของฟิลิปปินส์เป็นการพิเศษ

หากกฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ จะส่งผลกระทบต่อการส่งออกสิ่งทอของไทยไปยังสหรัฐอเมริกาอย่างมาก เพราะสหรัฐอเมริกาคือตลาดส่งออกอันดับหนึ่งของไทย ขณะที่คู่แข่งของไทยคือ ฟิลิปปินส์จะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้เข้าประเทศ จากการส่งออกสิ่งทอทั้งหมดแต่ละปีมากถึง 120,000 ล้านบาท ก่อนหน้าที่ร่างกฎหมายดังกล่าวจะเข้าสู่การพิจารณาของสภาองเกรสของสหรัฐอเมริกา อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยก็ได้รับผลกระทบค่อนข้างมากในตลาดสหรัฐอเมริกามาแล้ว เช่น การที่สหรัฐอเมริกาได้ตรากฎหมายสิ่งทอ US-Vietnam Textile Act ให้สิทธิสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปและสิ่งทอเวียดนามที่ใช้ฝ้ายจากแหล่งผลิตสหรัฐอเมริกา ส่งเข้าไปโดยได้รับโควตาและไม่เสียภาษีทำให้ขณะนี้สินค้าจากประเทศเวียดนามที่มีข้อได้เปรียบในด้านราคาที่ต่ำกว่าสินค้าไทย สามารถเข้ามาแข่งขันกับสินค้าไทยทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศที่เป็นคู่ค้าของไทย เช่น สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และมาเลเซีย เนื่องจากปัจจุบันสินค้าที่มีชื่อเสียงของไทยหลายยี่ห้อได้รับการยอมรับอย่างมากทั้งในสิงคโปร์และมาเลเซีย โดยมีสินค้าหลายยี่ห้อที่สามารถเข้าไปจำหน่ายได้เป็นอย่างดี

4. ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านเทคโนโลยี

เทคโนโลยีการผลิตเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเนื่องจากเทคโนโลยีผลิตที่ดีส่งผลถึงผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ และต้นทุนการผลิตต่ำ ดังนั้นต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต อุตสาหกรรมทอผ้ามีความจำเป็นอย่างมากในการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิต เนื่องจากเครื่องทอผ้าแบบไร้กระสวยมีประสิทธิภาพการผลิตสูงกว่าเครื่องทอผ้าแบบมีกระสวยประมาณ 3 เท่า ความเร็วสูงกว่า เสียงเบากว่าคุณภาพสูงกว่า และในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เครื่องทอผ้าแบบไร้กระสวยจะนำมาใช้แทนเครื่องทอผ้าแบบมีกระสวยในสัดส่วนที่สูง นอกจากนี้ความต้องการซื้อผ้าที่ทอด้วยเครื่องทอไร้กระสวยเพิ่มมากขึ้นถ้าอธิบายตามทฤษฎีนี้ การค้าระหว่างประเทศจะไม่เกิดขึ้นแม้ในความเป็นจริงแล้วทั้ง 2 ประเทศยังคงค้าขายกันตามปกติ ดังนั้น เดวิด ริคาร์โด จึงได้พัฒนาทฤษฎีนี้และเรียกว่า ทฤษฎีการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ทฤษฎีการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของเดวิด ริคาร์โด (Theory of Comparative Advantage) ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศของนักเศรษฐศาสตร์สำนัก

คลาสสิกเช่นกัน โดยเดวิด ริคาร์โด ได้พัฒนาหลักการตามทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศของ อาดัม สมิท กล่าวคือประเทศต่างๆไม่ควรผลิตสินค้าทุกชนิดที่ประเทศมีความได้เปรียบในการผลิตมากกว่า ประเทศอื่นแต่ควรเลือกผลิตและส่งออกสินค้าที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) มากกว่า หรือเสียต้นทุนโดยเปรียบเทียบต่ำกว่า และสั่งเข้าสินค้าที่ประเทศมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบต่ำกว่าหรือเสียต้นทุนโดยเปรียบเทียบสูงกว่า ทฤษฎีนี้จึงอาจเรียกว่า ทฤษฎีต้นทุนโดยเปรียบเทียบด้วยเหตุนี้ประเทศที่ไม่มีควมได้เปรียบในการผลิตสินค้าชนิดใดเลย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น (ประเทศที่เสียเปรียบในการผลิต) ก็ไม่ต้องเป็นผู้ตั้งเข้าสินค้าของประเทศอื่นแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะเลือกผลิตและส่งออกสินค้าซึ่งประเทศมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบน้อยกว่าและสั่งเข้าสินค้าที่ประเทศมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบมากกว่า นั่นคือ แม้ว่าประเทศที่มีความเสียเปรียบโดยสมบูรณ์ในสินค้าทุกชนิด แต่ประเทศนั้นก็สามารถเลือกผลิตและส่งออกสินค้าที่เมื่อเปรียบเทียบแล้วมีความได้เปรียบมากกว่าสินค้าอื่นๆได้

กล่าวโดยสรุป ไม่ว่าประเทศจะอยู่ในฐานะมีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ หรือเสียเปรียบโดยสมบูรณ์ในสินค้าทุกชนิดเมื่อเทียบกับประเทศอื่น แต่ทุกประเทศก็จะมีสินค้าชนิดหนึ่งที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าอื่นที่ผลิตได้ เดวิด ริคาร์โด เริ่มต้นหลักการอย่างพื้นฐานกับประเทศ 2 ประเทศ และสินค้า 2 ชนิดโดยให้แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ (นั่นคือ สามารถวัดต้นทุนการผลิตโดยดูจากจำนวนแรงงานที่ใช้หรือชั่วโมงการทำงาน) และแนวทางการค้าระหว่างประเทศจะเป็นไปตามทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบได้ ต้องอยู่ภายใต้ข้อสมมติดังต่อไปนี้ 1) ต้นทุนการผลิตสินค้าคงที่ 2) การค้าระหว่างประเทศเป็นไปโดยเสรี รวมทั้งไม่มีค่าขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ 3) ไม่มีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตไปยังต่างประเทศ

ต่อมานักเศรษฐศาสตร์ชาวสวีเดน 2 ท่าน ชื่อ อีรี เฮกเซอร์ (Eli Heckscher) และ เบร์ทิล โอห์ลิน (Bertil Ohlin) ได้สร้างแนวคิดเกี่ยวกับ ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศสมัยใหม่ (Heckscher-Olin Theory) เพื่ออธิบายว่าทำไมแต่ละประเทศจึงมีความแตกต่างในต้นทุนการผลิต และราคาของสินค้าระหว่างประเทศ และให้แนวคิดว่าการค้าเกิดจากการที่แต่ละประเทศมีปริมาณทรัพยากรการผลิตที่แตกต่างกัน และสิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างในราคาเปรียบเทียบก่อนการค้าคือ ความแตกต่างในกรรมสิทธิ์ของปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ (Factor Endowments) และราคาปัจจัยการผลิต (Factor Price) ระหว่างประเทศต่างๆ ดังนั้นเมื่อแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันโดยเปรียบเทียบ ในปริมาณของทรัพยากรการผลิตหรือปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศแล้ว ต้นทุนการผลิตโดยเปรียบเทียบจะต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย อีกทั้งในการผลิตสินค้าแต่ละชนิด มีการใช้ปัจจัยต่างๆในการผลิตในสัดส่วนที่แตกต่างกัน จึงทำให้ต้นทุนการผลิตโดยเปรียบเทียบแตกต่างกันด้วย

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศของ เฮกเซอร์-โอห์ลิน ได้จัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบโดยใช้แบบจำลอง 2 ประเทศ และ 2 ปัจจัยการผลิต โดยปัจจัยการผลิต 2 ประเภท คือ ทุนกับแรงงาน และทั้ง 2 ประเทศ มีลักษณะความอุดมสมบูรณ์ในปัจจัยการผลิตที่ต่างกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดการค้าขายระหว่างประเทศขึ้น กล่าวคือประเทศจะส่งออกสินค้าที่เน้นการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่มากโดยเปรียบเทียบ และนำเข้าสินค้าที่เน้นใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่น้อยโดยเปรียบเทียบ นั่นคือถ้าประเทศใดเป็นประเทศที่มีแรงงานมาก (Labor Abundant) ก็จะเน้นการผลิตและส่งออกสินค้าที่ใช้แรงงานเป็นหลัก (Labor Intensive Goods) และประเทศที่มีสินค้าประเภททุนมาก (Capital Abundant) ก็จะผลิตและส่งออกสินค้าที่ใช้ทุนเป็นปัจจัยหลัก (Capital Intensive Goods) จากแนวคิดนี้เป็นการอธิบายภายใต้แบบจำลองที่มีปัจจัยการผลิตคือ แรงงาน และทุนตามข้อสมมติฐานที่ว่าปัจจัยสามารถเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศได้โดยไม่มีต้นทุน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิตและผลผลิต ในแต่ละประเทศเหมือนกัน ดังนั้น ประเทศที่มีปัจจัยการผลิตในสิ่งใดมาก ก็จะส่งออกสินค้าที่ใช้ปัจจัยการผลิตที่ตนเองมีมาก จะเห็นได้ว่าทฤษฎีของเฮกเซอร์-โอห์ลิน ทำให้การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมีความเหมาะสมในการใช้เป็นนโยบายการพัฒนาการค้าและอุตสาหกรรมของประเทศมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นแนวคิดที่อธิบายว่าประเทศควรผลิตสินค้าอะไรเพื่อการส่งออก โดยพิจารณาจากปัจจัยการผลิตที่มีอยู่มากในประเทศ Balassa (1965) ได้เสนอ ค่าดัชนีวัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) การที่จะวัดความได้เปรียบทางการค้าอย่างแท้จริงของอุตสาหกรรม

1.2 ทฤษฎีฐานทรัพยากร

ทฤษฎีพื้นฐานทรัพยากรเป็นการจัดการเชิงกลยุทธ์ล่าสุด ซึ่งเป็นแนวคิดที่เป็นการรวมเข้าด้วยกันของปัจจัยทางการบริหาร โดยนำมาใช้เป็นส่วนประกอบในการดำเนินงานของกิจการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ยังเป็นการผสมผสานของธุรกิจหลาย ๆ ฝ่ายที่จะสนับสนุนเพื่อนำมาสร้างเป็นความได้เปรียบในการแข่งขันทางการตลาด ซึ่งเป็นวิธีที่สำคัญของกิจการ

จากการศึกษาของ Conner and Prahalad (1996) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรในทฤษฎีทรัพยากรพื้นฐาน พบว่า การใช้ทรัพยากรที่เคลื่อนที่ได้ ได้แก่ ความรู้ด้านเทคโนโลยี การจ้างแรงงานที่มีทักษะ บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ประสิทธิภาพของบุคลากร ประสิทธิภาพองค์กร การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ การมีเงินทุน การบริหารเงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับประสิทธิผลที่ดี ทำให้สามารถนำองค์กรไปสู่ความสามารถในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันกับธุรกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการสร้างตราสินค้าที่มีความน่าเชื่อถือ ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล ได้รับการยอมรับจากลูกค้า และกลยุทธ์การวางแผน ความเสี่ยงด้านการนำทรัพยากรมาใช้ ประสิทธิภาพและทักษะของเจ้าของธุรกิจ มีผลต่อจำนวนลูกจ้าง การเพิ่มส่วนแบ่ง

ทางการตลาด ยอดขาย และความสามารถในการทำกำไรอันนำไปสู่การสร้างความสำเร็จเติบโตให้กับองค์กร

ทฤษฎีฐานทรัพยากร (Resource Based Theory) เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสำเร็จได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจ โดยแนวคิดของทฤษฎีจะทำการพิจารณากลับไปสู่แหล่งที่มาของความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันที่สำคัญ ซึ่งก็คือทรัพยากรขององค์กร โดยองค์กรควรจัดให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรที่จะมุ่งตอบสนองถึงความเปลี่ยนแปลงในตลาดการค้าและสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันในตลาดการค้า รวมถึงมุ่งตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดยแนวคิดนี้จะเป็นการวิเคราะห์ถึงจุดอ่อนและจุดแข็งขององค์กร เพื่อใช้สร้างโอกาสและต่อสู้กับอุปสรรคที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (Barney, 2002; Dhanaraj & Beamish, 2003)

ทฤษฎีฐานทรัพยากรได้ให้ความหมายทรัพยากรของธุรกิจไว้ว่า หมายถึง สินทรัพย์ทั้งหมดของธุรกิจที่มีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานและใช้เป็นแหล่งของการสร้างความสำเร็จได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจ จะเห็นได้ว่าทฤษฎีฐานทรัพยากรมองว่าการที่ธุรกิจมีความได้เปรียบในการแข่งขันนั้นเกิดจากปัจจัยภายในหรือทรัพยากรของธุรกิจเป็นหลัก ซึ่งสามารถแบ่งปัจจัยดังกล่าวออกได้เป็นทรัพยากรด้านการเงิน (financial resource) ทรัพยากรทางกายภาพ (physical resource) ทรัพยากรบุคคล (human resource) และความสามารถของธุรกิจซึ่งรวมถึงการใช้เทคโนโลยี (Barney, 2002; Dhanaraj & Beamish, 2003; Forsman, 2004) โดยทรัพยากรดังกล่าวของธุรกิจต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) มีคุณค่าต่อองค์กรธุรกิจ 2) มีความแตกต่างจากคู่แข่ง 3) ยากที่จะลอกเลียนแบบได้ และ 4) ไม่สามารถทดแทนด้วยสิ่งอื่นได้ ซึ่งจะทำให้ธุรกิจนั้นมีความได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน และความได้เปรียบในการแข่งขันนี้เป็นคุณค่าที่ธุรกิจสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าในด้านของต้นทุน และการสร้างความแตกต่างในตัวสินค้า (Porter, 1985)

ทรัพยากรทางการเงิน (financial resource) เป็นปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ของธุรกิจ ปัญหาหลักของธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก คือการขาดแคลนเงินทุนซึ่งเป็นอุปสรรคในการดำเนินกลยุทธ์ของธุรกิจ โดยความพร้อมของทรัพยากรทางการเงินนั้น สามารถวัดได้จากความเพียงพอของเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินงาน สภาพคล่องและความสามารถในการกู้ยืมของธุรกิจ (Forsman, 2004) การมีเงินทุนที่เพียงพอและเหมาะสม หรือมีความสามารถในการจัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำและความมั่นคงของแหล่งเงินทุนจำทำให้้องค์กรนั้น ๆ ไม่ต้องประสบปัญหาเรื่องสภาพคล่องทางการเงิน และจะทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันเหนือกว่าคู่แข่งได้ เนื่องจากต้นทุนการได้มาซึ่งเงินทุนจะรวมเป็นต้นทุนในการผลิตด้วย หากองค์กรใดมีต้นทุนของเงินทุนสูงจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตที่สูงตามไปด้วย

ทรัพยากรบุคคล (human resource) เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว เนื่องจากเป็นทรัพยากรที่มีชีวิต มีสติปัญญา ซึ่งสามารถที่จะนำทรัพยากรที่ไม่มีชีวิตมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรได้ จะเห็นได้ว่าการที่ธุรกิจจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวนั้น ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของบุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กรนั้น ซึ่งในองค์กรจะมีบุคลากรที่มาจากแหล่งต่าง ๆ มาอยู่ร่วมกัน ผู้บริหารจะต้องใช้ความรู้และเทคนิคในการจัดการบุคคลให้ได้

การเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในการแข่งขันของประเทศนั้นหลาย ประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรเพราะเชื่อว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีค่าของธุรกิจ ซึ่งการมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ จะเป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจ ที่ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและควรจัดให้มีความสำคัญอันดับต้น ๆ ของการบริหารจัดการ (Kaleka, 2002; Lehner, Bierter, & Charles, 2004; Tolentino, 2003)

ทรัพยากรทางกายภาพ (hysical resource) เป็นทรัพยากรที่มีลักษณะทางกายภาพที่ธุรกิจมีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานก่อให้เกิดประโยชน์แก่ธุรกิจ เช่น เครื่องจักร อุปกรณ์เทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Barney, 2002; Forsman, 2004) ในยุคที่มีการแข่งขันทางธุรกิจสูง ทำให้ธุรกิจต่างมุ่งปรับตัวเองให้สามารถดำรงอยู่ในสภาวะการแข่งขันสูงได้ โดยมุ่งเน้นในเรื่องของการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยมีการใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายเพื่อนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ของธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรทางกายภาพมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งการประกอบธุรกิจจำเป็นต้องใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ช่วงในการดำเนินงานและอำนวยความสะดวกแก่พนักงานที่ทำหน้าที่นั้น ๆ โดยองค์กรธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมจะเน้นในเรื่องของเครื่องมือและเครื่องจักรที่ช่วยในการแปรรูปวัตถุดิบให้เป็นสินค้า รวมถึงยังต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การผลิตสินค้ามีประสิทธิภาพ สามารถรองรับการกับการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาและทันต่อความต้องการของตลาดในอนาคต

การลงทุนในเทคโนโลยีหรือการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้อย่างต่อเนื่องและเหมาะสมเป็นปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจมีการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิต สร้างนวัตกรรม และกระบวนการใหม่ ๆ ซึ่งจะทำให้ธุรกิจมีความได้เปรียบในการแข่งขัน (Alvarez, 2003; Craig, 1999; Stottinger & Hoizmuller, 2002; Wignaraga, 2002) นอกจากนี้ธุรกิจยังต้องการมีขีดความสามารถเร็วเพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของตลาดการพัฒนาศักยภาพในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่องโดยภาครัฐและเอกชนรวมทั้งกลุ่มของธุรกิจต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังที่จะให้การสนับสนุนทั้งด้านเงินทุน การพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากร ในส่วนของธุรกิจเองจะต้อง

ให้ความสำคัญกับการร่วมกันคิด ร่วมกันพัฒนา ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในรูปของเครือข่ายธุรกิจ (Bhattacharyya, 2001; foundation, 2002; Porter, 1998a)

จากทฤษฎีพื้นฐานทรัพยากร และแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าว จึงควรนำแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานทรัพยากรมาเป็นกรอบในการศึกษาเพื่อหาข้อสรุปว่าความรู้ด้านเทคโนโลยี การจ้างแรงงานที่มีทักษะ ประสิทธิภาพ การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ การมีเงินทุน การสร้างตราสินค้า การมีกลยุทธ์การวางแผน ความเสี่ยงด้านการนำทรัพยากรมาใช้ ประสิทธิภาพและทักษะของผู้บริหาร มีผลต่อยอดขาย และความสามารถในการสร้างกำไรของกลุ่มหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งประเด็นเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จทางการตลาดของกลุ่มอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารฮาลาล

จากทฤษฎีต่าง ๆ ทั้ง 6 ทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นที่ผู้วิจัยได้นำมาสู่การกำหนดกรอบแนวความคิดในการศึกษารุ่นนี้เพื่อนำไปสู่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจส่งออกของกลุ่มอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร ฮาลาลในประเทศไทย

ทฤษฎีใหม่ทางการค้า

Krugman (1980) ได้เสนอทฤษฎีใหม่ทางการค้า โดยมีแนวคิดที่ว่าประเทศใดจะผลิตสินค้าใดหรือไม่ นั่น ไม่ได้มีสาเหตุมาจากความแตกต่างด้านปัจจัยการผลิตเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงการมีตลาดรองรับอย่างเพียงพอ และผลิตสินค้าที่ตนมีความชำนาญ (Experience) มีความได้เปรียบเนื่องจากขนาด (Economics of Scale) และมีต้นทุนต่ำ (Low cost) ในขณะที่เดียวกันก็ซื้อสินค้าที่ไม่สามารถผลิตได้เองภายในประเทศ จากประเทศอื่น ๆ การทำการค้าตามทฤษฎีนี้ จะทำให้การบริโภคภายในประเทศมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น และมีต้นทุนการบริโภคเฉลี่ยลดลง (Krugman, 1983; Hill, 2001; 2004)

ทฤษฎีว่าด้วยวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์

ทฤษฎีว่าด้วยวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ ในแนวความคิดนี้ เริ่มต้นจากการที่องค์กรทำการพัฒนาสินค้าใหม่ ซึ่งไม่เพียงแต่สนองความต้องการภายในประเทศ ส่วนเกินของสินค้าจะถูกถ่ายทอดในรูปแบบของการส่งออก เพื่อจุดประสงค์ให้เกิดการประหยัดเนื่องจากขนาด อย่างไรก็ตาม เมื่อสินค้าผ่านพ้นเข้าสู่ช่วงอิ่มตัว เทคโนโลยีการผลิตและการจัดการในสินค้านี้ก็จะถูกถ่ายทอดไปสู่ประเทศที่เคยทำการนำเข้า ดังนั้นในช่วงนี้เริ่มจะมีการผลิตจากประเทศที่เคยนำเข้าเพื่อทดแทนการนำเข้าในสินค้านี้ (Import substitution) จนถึงจุด ๆ หนึ่งที่มีการผลิตจากประเทศที่เคยนำเข้าเกิดการเรียนรู้และมีประสิทธิภาพในการผลิตมากขึ้นจนได้สินค้าที่ได้มาตรฐาน ประเทศที่เคยนำเข้าก็จะทำการส่งออกสินค้านี้ และเปลี่ยนนโยบายจากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้ามาเป็นส่งเสริมการผลิตเพื่อส่งออก (Export promotion) เมื่อถึงจุด ๆ นี้ ประเทศที่เคยส่งออกอาจกลับ

กลายเป็นประเทศผู้นำเข้าสินค้าดังกล่าวแทน อันเนื่องมาจากการสูญเสียความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบไป

สำหรับทฤษฎีวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศ Raymond Vernon ได้ทำการพัฒนาทฤษฎีวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศ (International Product Life Cycle Theory) จากการศึกษาพัฒนาการของชีวิตผลิตภัณฑ์ในประเทศสหรัฐอเมริกา และได้จำแนกวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ออกเป็น 3 ชั้น คือ 1) สินค้าใหม่ (new product) 2) สินค้าที่เติบโตเต็มที่ (maturing product) และ 3) สินค้ามาตรฐาน (standardized product) โดยสรุปว่าช่วงที่เป็นสินค้าใหม่นั้น เกิดจากการคิดค้น วิจัยและพัฒนาของสหรัฐอเมริกา โดยที่สหรัฐอเมริกามีการคิดค้นสินค้าใหม่ที่มีความแตกต่างเพื่อสนองตอบความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศ ซึ่งมีรายได้สูงและราคาสินค้าก็ไม่ใช่ว่าปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค อย่างไรก็ตามความต้องการของตลาดในต่างประเทศจะขายตัวตามตลาดของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีความสามารถในการซื้อ เช่น ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ดังนั้นก็จะมีการเคลื่อนย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศในกลุ่มดังกล่าว และเมื่อสินค้าอยู่ในขั้นของการเติบโตเต็มที่และเป็นสินค้าที่มีมาตรฐานแล้ว ราคาจะมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ดังนั้นต้นทุนการผลิตจึงเป็นเรื่องสำคัญในขั้นนี้ ทำให้ต้องมีการย้ายฐานการผลิตไปสู่ประเทศที่มีความได้เปรียบด้านปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านแรงงาน ปัจจัยด้านทุนและเทคโนโลยีก็ไม่มีมีความจำเป็นมากนัก โดยจะมีการลอกเลียนแบบกันมากสำหรับขั้นของวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ในช่วงนี้ ดังนั้นการได้เปรียบจะอยู่ที่ประเทศที่มีปัจจัยด้านแรงงานและทรัพยากรธรรมชาติมากนั่นเอง จึงทำให้สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้คิดค้นและส่งออกก่อนเปลี่ยนจากประเทศผู้ส่งออกเป็นประเทศผู้นำเข้าแทน (Vernon, 1966)

ทฤษฎีการจัดสรรปันส่วนของปัจจัยการผลิต

เนื่องจากทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute Advantage) ของอดัม สมิท และทฤษฎีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ของเดวิด ริคาร์โด เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงประเทศควรเลือกผลิตสินค้าที่มีความชำนาญและได้เปรียบด้านทรัพยากร แต่ต่อมาได้มีนักเศรษฐศาสตร์ ชาวสวีเดน 2 คน คือ Eli Heckscher และ Bertil Ohlin ได้สร้างทฤษฎีการจัดสรรปันส่วน เป็นทฤษฎีที่ได้อธิบายถึงความแตกต่างของการใช้ปัจจัยการผลิต 3 อย่าง ๓ คู่แก่ แรงงาน ที่ดิน และทุน

Heckscher ได้ให้ข้อเสนอไว้ว่า เมื่อแต่ละประเทศมีทรัพยากร หรือปัจจัยการผลิต ได้แก่ แรงงาน ที่ดิน และทุน โดยเปรียบเทียบในปริมาณที่แตกต่างกันแล้ว ต้นทุนการผลิตสินค้าแต่ละชนิดก็ย่อมแตกต่างกัน จึงทำให้ต้นทุนการผลิต โดยเปรียบเทียบแตกต่างกันด้วย เช่น ถ้าแรงงานในประเทศมีปริมาณมาก เมื่อเทียบกับปริมาณที่ดิน และทุนแล้ว ทำให้ต้นทุนของแรงงานในประเทศ

นั้นต่ำ และถ้าประเทศใดขาดแคลนแรงงาน ต้นทุนของค่าแรงงานในประเทศนั้นก็จะสูงเมื่อเปรียบเทียบกับเงินทุนและที่ดิน การเปรียบเทียบต้นทุนในด้านปัจจัยการผลิต จะทำให้แต่ละประเทศผลิตสินค้าและส่งออกสินค้าที่ใช้ปัจจัยการผลิตมีจำนวนมากในประเทศของตน และสามารถผลิตได้ในราคาที่ถูกลงกว่า

สัดส่วนในการผลิตที่กล่าวถึงในเรื่องปัจจัยการผลิต ได้แก่

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ดินกับปัจจัยแรงงาน (Land-Labor relationship)
2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแรงงานและปัจจัยทุน (Land-capital relationship)
3. ความสลับซับซ้อนของเทคโนโลยี (Technological complex)

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ดินกับปัจจัยแรงงาน

จากพื้นฐานของทฤษฎีการจัดสรรปันส่วน จะเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจนระหว่างประเทศศรีลังกากับประเทศฮ่องกง ซึ่งทั้ง 2 ประเทศมีความได้เปรียบเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตแตกต่างกัน ประเทศฮ่องกง เป็นประเทศที่มีพื้นที่น้อย ที่ดินมีราคาแพงมาก จึงไม่สามารถผลิตสินค้าที่ต้องใช้พื้นที่มาก เช่น สินค้าทางการเกษตร แต่ฮ่องกงมีความสามารถในการผลิตสินค้าประเภทเสื้อผ้า โดยอาศัยแรงงานของแม่บ้าน ที่นำไปตัดเย็บที่บ้านของตนเองและเป็นประเทศที่ไม่เหมาะในการผลิตสินค้าที่ใช้พื้นที่เป็นโรงงานอุตสาหกรรม เช่น การผลิตรถยนต์ เป็นต้น ส่วนศรีลังกา มีความได้เปรียบในด้านมีแรงงานประเภทกึ่งชำนาญ (Semi Skilled) จึงถนัดในด้านผลิตสินค้าเกษตรกรรม เช่น ปลูกชา ซึ่งต้องใช้พื้นที่มาก

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแรงงานและปัจจัยทุน (Labor-capital relationship)

เป็นการเปรียบเทียบความสามารถระหว่างปัจจัยทุนกับปัจจัยแรงงาน คือ ถ้าประเทศใดมีปัจจัยแรงงานมาก เมื่อเทียบกับปัจจัยทุน อัตราค่าแรงงานจะถูกกว่าประเทศนั้นก็ควรผลิตสินค้าประเภทแรงงานส่งออก โดยใช้แรงงาน และในทางกลับกัน ถ้าประเทศใดขาดแคลนแรงงาน แต่มีทุนมาก ก็ควรผลิตสินค้าประเภททุนส่งออกสินค้าไปขาย และซื้อสินค้าประเภทแรงงานเข้ามา

แต่อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทุนกับปัจจัยแรงงาน ไม่ได้เป็นไปตามทฤษฎี Factor Proportion เสมอไป ยังมีแนวคิดของ Leontief Paradox ที่ค้นพบว่าประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ควรผลิตสินค้าประเภทอุตสาหกรรม และส่งออก เนื่องจากเป็นประเทศที่มีปัจจัยทุนเป็นจำนวนมาก เมื่อเทียบกับปัจจัยแรงงาน แต่ปรากฏว่าสินค้าส่งออกของสหรัฐอเมริกา ส่วนใหญ่เป็นประเภทแรงงานมากกว่าสินค้าประเภททุน ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งกับทฤษฎี Factor Proportion

ความสลับซับซ้อนของเทคโนโลยี

การวิเคราะห์การจัดสรรปัจจัยการผลิต จะมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น เมื่อผลิตภัณฑ์เหมือนกัน อาจจะใช้วิธีการผลิตที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น เรื่องแรงงานและทุนของประเทศแคน

นาดา มีการผลิตสินค้าโดยอาศัยปัจจัยการผลิตด้านทุนเป็นหลัก เนื่องจากเครื่องจักรมีราคาถูกกว่า ค่าจ้างแรงงานและในทางตรงกันข้าม ประเทศอินเดียผลิตข้าวสาลีใช้เครื่องจักรจำนวนน้อยกว่า แต่มีการใช้แรงงาน ซึ่งมีราคาถูกกว่า แต่การจะเปรียบเทียบจากต้นทุนปัจจัยการผลิตว่าประเทศใดผลิตสินค้าได้ถูกกว่า เป็นเรื่องค่อนข้างยาก เพราะสินค้าชนิดเดียวกันขึ้นอยู่กับวิธีการผลิต สินค้าชนิดเดียวกันอาจใช้วิธีมากกว่า 1 วิธี

แนวความคิดในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

ในปี ค.ศ. 1990 ศาสตราจารย์ Michael E. Porter ได้เสนอแนวความคิดเรื่องความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศ โดย Porter เชื่อว่าความมั่งคั่งของประเทศในระยะยาวและคุณภาพชีวิตของประชาชนจะถูกกำหนดจากความสามารถในการใช้ทรัพยากรมนุษย์ เงินทุนและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อผลิตของประเทศนั้น ๆ โดยมีหลักการที่สำคัญคือ โครงสร้างเศรษฐกิจมหภาคที่ดีและความสามารถในการพัฒนารากฐานการแข่งขันในระดับเศรษฐกิจระดับจุลภาคของประเทศ นอกจากนี้ Porter ยังได้มีการศึกษาโครงสร้างและกลยุทธ์ในการแข่งขันของธุรกิจอุตสาหกรรมในหลาย ๆ ประเทศ โดยใช้เวลามากกว่า 10 ปี และได้มีการเสนอแนวคิดที่ได้จากการศึกษาไว้ 3 รูปแบบ คือ

1. กลยุทธ์ในการแข่งขัน (competitive strategy) กล่าวว่า ธุรกิจจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว นั้น จะต้องมีการเรียนรู้ถึงโครงสร้างของอุตสาหกรรมและการวางตำแหน่งของธุรกิจ ในอุตสาหกรรมนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม โดย Porter ได้เสนอตัวแบบในการวิเคราะห์โครงสร้างและการแข่งขันของธุรกิจไว้ชื่อว่า The Five Force Model ซึ่งประกอบด้วยตัวกำหนดทางการแข่งขัน ดังนี้ 1) การคุกคามของผู้แข่งรายใหม่ในอุตสาหกรรม 2) การคุกคามจากสินค้าหรือบริการที่สามารถทดแทนได้ 3) อำนาจในการต่อรองของผู้ส่งวัตถุดิบ 4) อำนาจในการต่อรองของผู้ซื้อ และ 5) สภาพการแข่งขันภายในอุตสาหกรรม ซึ่งปัจจัยทั้ง 5 นี้เป็นตัวกำหนดให้ธุรกิจสร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน เพื่อสร้างความสามารถของธุรกิจในระยะยาว (Porter, 1980)

2. ความได้เปรียบในการแข่งขัน (competitive advantage) โดย Porter สรุปหัวใจสำคัญในการกำหนดตำแหน่งทางการแข่งขันว่า การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันสามารถจำแนกได้เป็น 2 รูปแบบ คือความได้เปรียบจากการมีต้นทุนที่ต่ำซึ่งการมีต้นทุนที่ต่ำ คือความสามารถของธุรกิจในการผลิต การออกแบบสินค้า รวมถึงการทำการตลาดที่มีประสิทธิภาพเหนือกว่าคู่แข่ง ในราคาที่ใกล้เคียงหรือต่ำกว่า ซึ่งจะทำให้ธุรกิจได้รับผลตอบแทนที่มากกว่า และความได้เปรียบจากการสร้างความแตกต่างให้ลูกค้ารับรู้ได้ ซึ่งการสร้างความแตกต่างก็คือความสามารถในการสร้างคุณค่าเฉพาะตัวที่ต้องเหนือกว่าคู่แข่ง เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าในด้านคุณภาพและ

รูปแบบเฉพาะของตัวสินค้า มีการบริการหลังการขาย ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้า การสร้างความแตกต่างจะทำให้ธุรกิจสามารถกำหนดราคาที่สูงกว่าคู่แข่งได้ (Porter, 1985)

3. ความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศ (competitive advantage of nations) โดย Porter ได้กล่าวว่า ความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศนั้น จะส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจอุตสาหกรรมภายในประเทศ และได้สรุปปัจจัยหรือตัวกำหนดความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศไว้ในแบบจำลองเพชรพลวดีตร (dynamic diamond model) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยภายใน 4 ประการ คือ 1) เงื่อนไขด้านปัจจัย 2) กลยุทธ์ โครงสร้างและการแข่งขันของอุตสาหกรรม 3) เงื่อนไขด้านความต้องการ 4) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน และองค์ประกอบจากภายนอก 2 ประการ คือ นโยบายของภาครัฐและโอกาสจากภายนอก โดย Porter มุ่งเน้นที่ความต้องการอธิบายเหตุผลของความสำเร็จหรือความล้มเหลวของธุรกิจในประเทศ โดยกล่าวว่า ความสัมพันธ์ของตัวกำหนดดังกล่าวนี้ สามารถอธิบายได้ว่าประเทศจะมีความสามารถในการแข่งขันได้หรือไม่ อย่างไร (Porter, 1998b)

จากทฤษฎีต่าง ๆ ทั้ง 6 ทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นที่ผู้วิจัยได้นำมาสู่การกำหนดกรอบแนวความคิดในการศึกษาครั้งนี้เพื่อนำไปสู่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจส่งออกของกลุ่มอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารฮาลาลในประเทศไทย

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์อาหารฮาลาล

แนวความคิดการจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์อาหารฮาลาลในยุคโลกาภิวัตน์และการแข่งขันในตลาดที่สูงมากในยุคปัจจุบันได้เกิดหลักการใหม่ในการบริหารธุรกิจ การตลาด และอุตสาหกรรมขึ้นมาว่า ธุรกิจไม่สามารถดำเนินอยู่ได้เพียงลำพังผู้เดียว การดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรมในยุคนี้จำเป็นที่จะต้องหันมาจับมือกับธุรกิจรอบตัว ธุรกิจรอบตัวที่กล่าวถึงนี้จะรวมถึงรอบตัวในแนวดิ่งและแนวราบ ความร่วมมือระหว่างธุรกิจในแนวดิ่งจะรวมถึงธุรกิจที่ก่อให้เกิดผลผลิตจริงในสายการผลิตของตน ตั้งแต่ผู้จัดหาวัตถุดิบ ผู้จัดส่ง ผู้ผลิต ผู้กระจายสินค้าและลูกค้า ส่วนความร่วมมือในแนวราบนั้นจะรวมถึงธุรกิจที่มีลักษณะส่งเสริมหรือสนับสนุนหรือเป็นคู่ค้าที่มีประโยชน์ก่อให้เกิดการเพิ่มผลผลิต หรือยกระดับความสามารถของตนได้ ซึ่งอาจจะเป็นธุรกิจที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน แนวคิดการหันมาจับมือกับธุรกิจรอบตัวเป็นแนวคิดที่เรียกว่า ห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain)

3. แนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมอาหาร

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการส่งออกอุตสาหกรรมอาหาร

การประกอบธุรกิจอาหารเพื่อการส่งออกให้ประสบความสำเร็จ นอกจากจะต้องทำความเข้าใจในเรื่องสถานการณ์ด้านการผลิตอาหารแล้ว ผู้ประกอบการธุรกิจจำเป็นต้องมีพื้นฐานความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างระบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจอาหาร เนื่องจากการประกอบธุรกิจอาหารจะต้องทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ตั้งแต่การผลิต (production) การแปรรูป (processing) การตลาด (marketing) และการบริโภค (consumption) การทำความเข้าใจเพียงระบบใดระบบหนึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาในการวิเคราะห์การประกอบธุรกิจ โดยเฉพาะหากต้องการผลิตอาหารเพื่อการส่งออก

ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตอาหารของโลกทำให้ผู้ประกอบการค้าสามารถประเมินสถานการณ์ด้านปริมาณการผลิตตามแหล่งผลิต รวมทั้งศักยภาพของบางประเทศที่สามารถบ่งชี้ความเป็นผู้นำด้านการส่งออกสินค้าอาหาร ซึ่งสินค้าอาหารเป็นสินค้าเกษตรที่เป็นอาหาร เป็นสินค้าที่มีลักษณะพิเศษ เพราะอาหารเป็นปัจจัยในการดำรงชีพและผู้บริโภค อุตสาหกรรมอาหารเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค ทั้งนี้เนื่องจากการบริโภคอาหารที่ไม่สะอาด มีจุลินทรีย์หรือการปนเปื้อนของสารเคมีที่เป็นพิษมากเกินไป อาจทำให้ผู้บริโภคเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตได้ ตัวอย่างเช่น การบริโภคอาหารกระป๋องที่ผ่านการฆ่าเชื้อด้วยความร้อนไม่เพียงพอ อาจทำให้ผู้บริโภคถึงกับชีวิต เนื่องจากสารพิษของเชื้อแบคทีเรียที่เรียกว่าคลอสทริเดียม โบทูลินัม (Clostridium botulinum) หรือการล้างผัก ผลไม้ไม่สะอาด อาจมียาฆ่าแมลงตกค้างเป็นอันตราย เป็นต้น ดังนั้นการดำเนินการอุตสาหกรรมอาหาร จึงมีหน่วยงานของรัฐเข้ามากำกับดูแลอย่างน้อย 2 กระทรวง คือ กระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงสาธารณสุข ผู้ประกอบการจะต้องขออนุญาตตั้งโรงงานและขออนุญาตดำเนินการจากทั้งกรมโรงงานอุตสาหกรรมและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) นอกจากนี้ ผู้ประกอบการแปรรูปอาหารบางชนิดยังต้องขอขึ้นทะเบียนอาหารกับอย. และแสดงฉลากอาหาร ซึ่งนับเป็นมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภค

ในปัจจุบันนอกเหนือจากอาหารกระป๋อง อาหารแช่แข็ง อาหารแห้ง อาหารฉายรังสีแล้ว อาหารที่ผ่านการแปรรูปน้อย (Minimally Processed Foods, MPF) ซึ่งผ่านการแปรรูปเบื้องต้น เช่น การล้าง การตัดแต่ง การบรรจุ และการเก็บรักษาที่อุณหภูมิต่ำเพื่อจำหน่ายเป็นอาหารพร้อมปรุง

สำหรับการบริโภคในครัวเรือน หรือเพื่อเป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมแปรรูปที่จะรับช่วงไปแปรรูปต่อกำลังได้รับความนิยมมากขึ้น แม้ว่าอุตสาหกรรม MPF จะลงทุนไม่มากหากทำในปริมาณน้อย หน่วยงานราชการบางแห่ง เช่น กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร และ อย. ก็ให้ความสำคัญเรื่องความปลอดภัยของผู้บริโภค และมีการสุ่มตัวอย่างอาหารที่วางจำหน่ายเป็นครั้งคราวเพื่อตรวจสอบ เนื่องจากกระบวนการผลิตที่ใช้ยังไม่สามารถทำลายเชื้อจุลินทรีย์ที่ติดมากับวัตถุดิบหรือจากการแปรรูป นอกจากนั้นการหันหรือตัดเป็นชิ้นกลับเป็นการเร่งให้อาหารเสื่อมเสียได้เร็วขึ้น ผลการตรวจสอบยังคงตรวจพบว่าอาหารประเภท MPF มีการปนเปื้อนของจุลินทรีย์และสารเคมีที่เป็นอันตรายเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดอยู่ในบางท้องที่ จึงต้องมีมาตรการตรวจสอบและควบคุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประโยชน์ของผู้บริโภค

ในการประกอบธุรกิจอาหารเพื่อการส่งออก นอกจากผู้ประกอบการจะต้องแข่งขันกับผู้ส่งออกจากประเทศอื่น ๆ ในตลาดโลกแล้ว ยังต้องแข่งขันกับผู้ผลิตภายในประเทศผู้นำเข้าด้วยในหลายกรณี นโยบายของรัฐเป็นปัจจัยที่ทำให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียเปรียบในการแข่งขันเพื่อเข้าสู่ตลาดเพื่อนำผลที่คาดหวังนี้ไปปรับกลยุทธ์การตลาดเพื่อให้เกิดความเสียเปรียบน้อยที่สุด

3.2 กระบวนการผลิตอาหาร

ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ความสามารถในการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ยังไม่ทั่วถึง ผู้ผลิตส่วนใหญ่จะมีปัญหาด้านเทคโนโลยีและขาดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ระบบการผลิตยังไม่ถูกสุขลักษณะขาดความรู้ความเข้าใจทั้งในการผลิตและการบริหารจัดการ ขาดเงินทุนหมุนเวียน ทำให้มีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำคุณภาพไม่สม่ำเสมอ อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐยังส่งเสริมไม่ตรงกับสภาพของปัญหาและกระจายไม่ทั่วถึง ตลอดจนขาดการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์จากภาครัฐและการรวมตัวของกลุ่มผู้ผลิต

การแปรรูปจากวัตถุดิบชนิดใหม่ ๆ ที่มีคุณค่าเหมาะสมกับความต้องการของลูกค้าแต่ละกลุ่ม เป็นทางเลือกให้ลูกค้ามากขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจที่ต้องเผชิญกับการแข่งขันจำเป็นต้องมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาคุณภาพของอาหารแปรรูปให้ประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ โดยต้องอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในกระบวนการผลิต เพื่อให้มีคุณภาพดีมีมาตรฐานและเปลี่ยนรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เช่น การบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มโอกาสในการจำหน่ายมากกว่าในอดีต มีการตรวจสอบความสะอาด มีการอบรมผู้ผลิตในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ แนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีได้นำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์มากขึ้น เพื่อสร้างภาพลักษณ์และส่งเสริม

ผลิตภัณฑ์ซึ่งจะเป็นการนำมาซึ่งยอดขาย นักการตลาดจำเป็นต้องสร้างตราสินค้าให้อยู่ในความทรงจำและความสนใจในสายตาของลูกค้า (ปราโมทย์ ธรรมรัตน์, 2545 Kennedy & Fhrenberg, 2001; Lucy, 2003; Remus, 1995; Rice, 1998)

ในการแปรรูปอาหารผู้ผลิตจะต้องมีการจัดการด้านคุณภาพของสินค้าในด้านความปลอดภัยต่อสุขภาพ เนื่องจากอาหารเป็นสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคโดยตรง ในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารจะต้องคำนึงถึงคุณภาพความปลอดภัยควบคู่กันไปเสมอ (ก้าวสู่ตลาดอาหารโลกด้วย HACCP : Hazard and Critical Control Point, นำไทยสู่ Food for the World, 2545) ในการจัดการด้านทักษะจัดว่าเป็นปัจจัยที่เป็นกิจกรรมหลักของการประกอบธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจที่มีการผลิตเป็นส่วนหนึ่ง ซึ่งในการจัดการต้องประกอบไปด้วยเทคโนโลยีการผลิต ต้องใช้ความรู้พื้นฐานและภูมิปัญญา มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ การควบคุมคุณภาพ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด กลยุทธ์ที่ใช้เพื่อให้ผลิตภัณฑ์อาหารมีคุณภาพสู่ตลาดสากล

ในการผลิตอาหารจะต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีลักษณะที่เป็นสัญลักษณ์เฉพาะ โดยต้องมีความเหนือกว่าคู่แข่ง รวมทั้งต้องพิจารณาความพร้อมของทรัพยากรในการเข้าถึงตลาดทุกระดับ เพื่อให้สามารถสร้างความได้เปรียบและหลีกเลี่ยงการแข่งขันโดยตรง

ลักษณะของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวฮาลาล

ฮาลาลหรือฮะลาล (Halal) ตามความหมายในสารานุกรมอิสลามระบุว่า สิ่งที่ถูกห้ามอิสลามหรือบัญญัติของอัลลอฮ์ อนุมัติให้กระทำ และถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องตลอดไปจนถึงวันสิ้นโลก ดังนั้น อาหารฮาลาลก็คืออาหารที่ถูกต้องตามหลักบัญญัติของศาสนาอิสลาม อนุมัติให้บริโภคหรือใช้ประโยชน์ได้ ประเภทของอาหารฮาลาล ได้แก่ นมจากสัตว์ที่อนุญาตให้กินเนื้อได้ เช่น โค กระบือ แพะ แกะ น้ำผึ้ง ปลา สัตว์ทะเลทุกชนิด พืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วเหลือง ถั่วลิสง เม็ดมะม่วงหิมพานต์ ลูกวอลนัท ฯลฯ และ สัตว์จำพวกวัว แกะ แพะ กวาง ไก่ เป็ด นก ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งสัตว์ที่ฮาลาลจะต้องผ่านกระบวนการฆ่าโดยการเชือดตามหลักการอิสลามด้วย

ส่วนอาหารฮาลาลหมายถึงอาหารต้องห้าม มีความหมายตรงข้ามกับอาหารฮาลาล ได้แก่ สัตว์จำพวกสุกร สุนัข หมูป่า ลิง แมว สัตว์ที่กินเนื้อเป็นอาหารและมีกรงเล็บ เช่น ลิงโต เสือ หมี พืชมีพิษและอันตราย และอาหารหรือเครื่องดื่มที่มีส่วนประกอบของแอลกอฮอล์ หรือมีสิ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ฯลฯ เป็นต้น

ปัจจุบัน อาหารฮาลาลเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจอย่างมากจากสังคมไทย ไม่ใช่เพียงแต่คนไทยมุสลิมเท่านั้น แต่ผู้ประกอบการ โดยทั่วไปซึ่งต้องการผลิตอาหารฮาลาลจำหน่ายแก่ผู้บริโภคมุสลิมในประเทศ และผลิตเพื่อการส่งออกในตลาดโลกมุสลิม ก็จำเป็นต้องให้ความสนใจอย่างจริงจัง และดำเนินกระบวนการผลิตอาหารฮาลาลให้ถูกต้องตามบัญญัติศาสนาอิสลาม และระเบียบ

คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยว่าด้วยการรับรองฮาลาล พ.ศ. 2544 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 โดยผ่านการตรวจสอบและรับรองจากคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย หรือคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดแล้วแต่กรณี

หากผู้ขอรับรองฮาลาลประสงค์จะใช้ “เครื่องหมายรับรองฮาลาล” จะต้องได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายดังกล่าว จากคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยก่อน ประกอบกับประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของโลก ตลาดโลกมุสลิมมีประชากรผู้บริโภคประมาณ 2,000 ล้านคน อาหาร ฮาลาลจึงเป็นช่องทางการตลาดที่สำคัญ รัฐบาลปัจจุบันจึงมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล เพื่อการส่งออกและได้กำหนดนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งในด้านการพัฒนาวัตถุดิบ การส่งเสริมผู้ประกอบการ การแสวงหาตลาด และการพัฒนากลไกการรับรองมาตรฐานอาหารฮาลาล ให้เป็นที่น่าเชื่อถือยอมรับของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยอำนาจหน้าที่ในการตรวจรับรองและอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาล เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรศาสนาอิสลามเท่านั้น คือคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด

อาหารฮาลาลจึงเป็นเรื่องของความร่วมมือและผลประโยชน์ร่วมกันของ 3 ฝ่ายคือ มุสลิม ผู้บริโภค ผู้ประกอบการ และประเทศชาติ กล่าวคือมุสลิมได้บริโภคอาหารฮาลาลที่เชื่อๆได้ว่าถูกต้องตามบัญญัติศาสนาอิสลาม มีคุณค่าอาหารถูกสุขอนามัย ปลอดภัยจากสิ่งต้องห้ามทางศาสนาอิสลาม (ฮารอม) และสิ่งปนเปื้อนต่างๆ ผู้ประกอบการได้รับผลประโยชน์ทางธุรกิจ โดยตระหนักถึงการผลิตอาหารฮาลาลที่ถูกต้องตามบัญญัติศาสนาอิสลาม และปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการรับรองฮาลาลอย่างเคร่งครัด ตลอดจนบริหารคุณภาพอาหารตามมาตรฐานฮาลาล และประเทศชาติได้รับผลประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลให้การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาลอย่างครบวงจร ทั้งในด้านการพัฒนาวัตถุดิบ ปัจจัยการผลิตของผู้ประกอบการ และการปรับปรุงกลไกการรับรองมาตรฐานอาหารฮาลาลขององค์กรศาสนาอิสลาม เพื่อส่งออกอาหารฮาลาลสู่ตลาดโลก การผลิตอาหารฮาลาลต้องมีการปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือหลักการ ซึ่งอาจจะดูเป็นข้อจำกัดบางอย่าง แต่ในความเป็นจริงแล้ว การผลิตอาหารฮาลาลจะยึดหลักในเรื่องของโภชนาการและความสะอาด ซึ่งเป็นผลดีต่อสุขภาพของคนโดยทั่วไป ซึ่งประเภทของอาหารฮาลาลนั้น ได้แก่

- นมจากสัตว์ที่อนุญาตให้กินเนื้อได้ เช่น โค กระบือ แพะ แกะ
- น้ำผึ้ง
- ปลา
- สัตว์ทะเลทุกชนิด

- พืชที่ไม่มีสารที่เป็นพิษ
- ผัก ผลไม้
- พืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วเหลือง ถั่วลิสง เม็ดมะม่วงหิมพานต์ ถั่วกอลนัท ฯลฯ
- พืชตระกูลข้าว เช่น ข้าวสาลี ข้าวเจ้า ข้าวไรย์ ข้าวบาร์เลย์ ข้าวโอ๊ต ฯลฯ
- สัตว์จำพวกวัว แกะ แพะ กวาง ไก่ เป็ด นก ฯลฯ ซึ่งสัตว์ที่ฮาลาลจะต้องผ่านกระบวนการ

ฆ่าโดยการเชือดตามหลักการอิสลาม

- ส่วนอาหารฮารอมหมายถึงอาหารต้องห้าม มีความหมายตรงข้ามกับอาหารฮาลาล ได้แก่
- สัตว์

ส่วนอาหารฮาลาล หมายถึง อาหารต้องห้าม มีความหมายตรงข้ามกับอาหารฮาลาล ได้แก่

- สุกร สุนัข หมูป่า ลิง แมว
- สัตว์ที่กินเนื้อเป็นอาหารและมีกรงเล็บ เช่น สิงโต เสือ หมี
- สัตว์มีพิษหรือสัตว์นำโรค เช่น หนู ตะขาบ แมงป่อง
- สัตว์มีพิษและเป็นอันตราย เช่น งู ฯลฯ
- พืชมีพิษและอันตราย

- อาหารหรือเครื่องดื่มที่มีส่วนประกอบของแอลกอฮอล์ หรือมีสิ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ทั้งนี้ การผลิตและการประกอบอาหารฮาลาลทุกชนิด จะต้องมีการปฏิบัติทุกขั้นตอนอย่างถูกต้องตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม ตั้งแต่วิธีการเตรียมการผลิต กระบวนการผลิต การบรรจุหีบห่อ การขนส่งและการเก็บรักษา ซึ่งมีหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้

1) สถานที่

สภาพโรงงานหรือสถานที่ผลิตอาหารต้องสะอาดถูกต้องตามสุขอนามัย ปราศจาก"น้ำยีส"

2) เครื่องมือ/อุปกรณ์การผลิต

จะต้องทำความสะอาดตามหลักศาสนาอิสลาม ในกรณีที่ผลิตอาหารทั้งที่ฮาลาลและฮารอม โดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์เดียวกัน ก่อนเปลี่ยนกระบวนการผลิตอาหารฮาลาลจะต้องล้างเครื่องมือให้สะอาด โดยผู้ประกอบการจะต้องแจ้งให้คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยทราบก่อน เพื่อจัดส่งเจ้าหน้าที่มาควบคุมวิธีการล้างและทำความสะอาดให้ถูกต้อง

3) บุคลากรที่ประกอบการ

หัวหน้าควบคุมการผลิตควรเป็นมุสลิม เพื่อความน่าเชื่อถือมากขึ้น ส่วนเจ้าหน้าที่อื่นๆ ในสายการผลิตไม่จำเป็นต้องมุสลิมก็ได้

4) การดำเนินธุรกิจการผลิตอาหารฮาลาล

จะต้องได้รับการรับรองจากคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยในกรณีที่ดินประกอบประกอบไม่ได้อยู่ในจังหวัดที่มีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ส่วนสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่มีคณะกรรมการกลางอิสลามประจำจังหวัด จะต้องได้รับการรับรองจากคณะกรรมการกลางอิสลามประจำจังหวัดก่อน จึงจะสามารถจำหน่ายหรือโฆษณาได้ หากสถานประกอบการใดได้รับการรับรองฮาลาลแล้ว ประสงค์จะขอใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาล ให้ยื่นขอต่อคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์แต่เพียงองค์กรเดียวในประเทศไทย ทั้งนี้ การขอรับรองหรือขอใช้เครื่องหมายฮาลาลก็จะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยว่าด้วยการรับรองฮาลาล พ.ศ. 2544 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545

ทั้งนี้ มาตรฐานอาหารฮาลาลเป็นระบบเชิงบูรณาการ (integrated standard system) โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ กระบวนการผลิตตั้งแต่เริ่มต้นถึงสิ้นสุด คือตลอดสายโซ่การผลิตจะต้อง “ฮาลาล” ปราศจาก “ฮารอม” เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์อาหารที่ดี ถูกสุขอนามัย มีประโยชน์ต่อสุขภาพ ซึ่งระบบการจัดการความปลอดภัยในการผลิตอาหารทั้งระบบ GMP (Good Manufacturing Practice) และ HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Point) จึงสอดคล้องกับหลักการมาตรฐานอาหารฮาลาล จะแตกต่างกันในหลักการสำคัญคือ มาตรฐานอาหารฮาลาลต้องยึดถือความถูกต้องและคุณค่าตามบัญญัติศาสนาอิสลาม ส่วนมาตรฐานสากลยึดถือคุณค่าอาหารโดยไม่จำเป็นต้องถูกต้องตามหลักการศาสนาอิสลาม

3.3 กฎระเบียบและบทบัญญัติทางศาสนา

3.3.1 การกำหนดมาตรฐานอาหารฮาลาล: มาตรฐานฮาลาลโคเด็กซ์

การผลิตอาหารให้ฮาลาลตามหลักการอิสลาม จำเป็นต้องมีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนเพื่อสร้างความสะดวกให้แก่ทั้งผู้ที่เป็นมุสลิมและมีไม่มุสลิม เพื่อให้สามารถผลิตอาหารฮาลาลให้มุสลิมบริโภคได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่แน่ชัดในการคัดเลือกวัตถุดิบต้องรู้ว่าอะไรที่ใช้ได้หรือใช้ไม่ได้ การเตรียมเนื้อสัตว์ที่เป็นปัญหาจะต้องมีข้อแนะนำถูกต้องและแนวทางที่ชัดเจน ทุกฝ่ายต้องมีความเข้าใจตรงกันต้องยอมรับกัน ทั้งหมดนี้จึงเรียกได้ว่าเป็นมาตรฐาน

การดำเนินการเพื่อให้การจัดเตรียมอาหารฮาลาลในทางอุตสาหกรรมมีมาตรฐานเป็นไปตามมาตรฐานสากล เริ่มนานหลายปีและสำเร็จลงเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2540 ผู้รับหน้าที่ในการจัดทำคือ คณะกรรมาธิการโครงการมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศหรือ โคเด็กซ์ (Codex Alimentarius Commission – CAC) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำงานภายใต้องค์กรของสหประชาชาติสององค์กร ได้แก่ องค์กรอาหารและการเกษตร (Food and Agriculture Organization : FAO) และ องค์กรอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) มีบทบาทสำคัญในเรื่องการวางมาตรฐาน

ตลอดจนการควบคุมอาหาร วัตถุประสงค์หลักของโคเด็กซ์คือ เพื่อคุ้มครองสุขภาพอนามัยของผู้บริโภคและเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในด้านการค้าระหว่างประเทศ มาตรฐานอาหารที่ออกมาจากหน่วยงานแห่งนี้จึงมีความสำคัญและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง โคเด็กซ์มีจำนวนสมาชิกทั้งโลกรวม 165 ประเทศ (ข้อมูล ณ พ.ศ.2550)

เนื่องจากฮาลาลเป็นหลักการทางศาสนา ความเห็นของนักวิชาการศาสนาอิสลามจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด วิธีการดำเนินงานที่โคเด็กซ์ปฏิบัติคือ มอบหมายให้นักวิชาการทางศาสนาอิสลามร่วมกับนักวิชาการทางวิทยาศาสตร์ร่างแนวทางมาตรฐานฮาลาลขึ้น (ประเทศมาเลเซียเป็นผู้ทำหน้าที่นี้) จากนั้นจึงให้องค์กรศาสนาอิสลามที่มีอยู่ในแต่ละประเทศสมาชิกทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งตัดส่วนที่เกินและเติมส่วนที่ขาดจนในที่สุดจึงเกิดเป็นมาตรฐานที่ใช้ร่วมกัน

ทางสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงอุตสาหกรรมในฐานะผู้แทนโคเด็กซ์ประจำประเทศไทยได้มีการถอดความหมายมาตรฐานฮาลาลโคเด็กซ์ภาคภาษาอังกฤษ และจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทย ซึ่งภายหลังได้มีการประกาศใช้เป็นมาตรฐานอุตสาหกรรม “มอก.1701-2541”(CAC-GL 24/2997) มีเนื้อหาโดยสรุปดังนี้

1. กำหนดนิยาม อาหารฮาลาล (Halal Food) หมายถึงอาหารที่ได้รับอนุญาตตามบทบัญญัติศาสนาอิสลาม และควรมีคุณสมบัติครบถ้วนคือ ไม่ประกอบด้วยหรือไม่บรรจุสิ่งใดที่ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติศาสนาอิสลาม ต้องไม่ถูกเตรียม แปรรูป ขนส่ง หรือเก็บรักษาโดยใช้เครื่องมือหรือสิ่งอุปกรณ์ที่ไม่ได้ปลอดจากสิ่งผิดบทบัญญัติศาสนาอิสลาม ต้องไม่อยู่ในขั้นตอนการเตรียม การแปรรูป การขนส่ง หรือการเก็บรักษาโดยสัมผัสโดยตรงกับอาหารที่ไม่ถูกกฏเกณฑ์ของอิสลาม

2. กำหนดข้อปฏิบัติบริเวณและสถานที่ใช้ในการเตรียม แปรรูป หรือเก็บรักษาอาหารฮาลาลที่แยกออกจากกันหรือสายการผลิตที่แยกจากกันภายในสถานที่ผลิตเดียวกันกับการผลิตอาหารที่ไม่ฮาลาล ทั้งนี้ โดยจัดมาตรการที่จำเป็นที่ควรดำเนินการเพื่อป้องกันการสัมผัสกันระหว่างอาหารฮาลาลกับอาหารที่ไม่ใช่ฮาลาล

3. กำหนดข้อปฏิบัติในการใช้อุปกรณ์ และภาชนะต่างๆ ในการเตรียม แปรรูปขนส่งหรือเก็บรักษาโดยอุปกรณ์ที่ผ่านการใช้กับอาหารที่ไม่ใช่ฮาลาล โดยให้จัดหาวิธีล้างทำความสะอาดที่เหมาะสมตามข้อกำหนดของศาสนาอิสลามที่สามารถสังเกตเห็นได้

4. กำหนดประเภทอาหารที่ได้พิจารณาแล้วว่าถูกต้องตามกฎ ภายใต้ บทบัญญัติศาสนาอิสลาม โดยถือว่า แหล่งอาหารทั้งหมดถูกต้องตามกฎ ยกเว้นแหล่งอาหารต่อไปนี้ รวมทั้งผลิตภัณฑ์และสิ่งที่ได้จากแหล่งอาหารดังกล่าวซึ่งได้รับการพิจารณาว่าไม่ถูกต้องตามกฎ โดยจำแนกเป็นอาหารแต่ละประเภท ดังนี้

อาหารที่ได้จากสัตว์

- (1) หมูและหมูป่า
- (2) สุนัข ชูและลิง
- (3) สัตว์กินเนื้อเป็นอาหารที่มีเขี้ยวและกรงเล็บ เช่น สิงโต เสือ หมี และสัตว์อื่นที่คล้ายกัน
- (4) นกกินเหยื่อที่มีกรงเล็บ เช่น นกอินทรี นกแร้ง และนกที่คล้ายกันอื่นๆ
- (5) สัตว์ทำลาย เช่น หนู ตะขาบ แมลงป่อง และสัตว์ที่คล้ายกันอื่นๆ
- (6) สัตว์ที่ห้ามฆ่าในศาสนาอิสลาม เช่น มด ผึ้ง และนกหัวขวาน
- (7) สัตว์ที่น่ารังเกียจโดยทั่วไป เช่น เห็บ หมัด ไร เหา แมลงวัน หนอน และสัตว์ที่คล้ายกัน
อื่นๆ
- (8) สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ เช่น กบ จระเข้ และสัตว์ที่คล้ายกันอื่นๆ
- (9) ล่อและลาที่เป็นสัตว์เลี้ยง
- (10) สัตว์ที่มีพิษและเป็นอันตรายตามกฎหมายอิสลาม
- (11) สัตว์อื่นๆ ที่ไม่ได้ฆ่าถูกต้องตามกฎหมายอิสลาม
- (12) เลือด (โลหิต)

อาหารที่ได้จากพืช ได้แก่ พืชที่มีพิษและเป็นอันตราย ยกเว้นเมื่อสารพิษและอันตรายได้ถูก
จำกัดออกระหว่างกระบวนการผลิตแล้ว เครื่องดื่ม ได้แก่ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เครื่องดื่มทุกชนิด
ที่เป็นพิษและอันตราย วัตถุเจือปนอาหาร ได้แก่ วัตถุเจือปนอาหารทั้งหมดที่มาจากทุกแหล่งที่ห้าม

5. กำหนดหลักเกณฑ์ในการเชือดสัตว์อย่างอิสลามหรือที่เรียกว่า “ซาบิฮา” (Zabaha) ซึ่งเน้น
และผลิตภัณฑ์จากสัตว์อนุมัติจะบริโภคได้ต่อเมื่อผ่านวิธีการฆ่าสัตว์ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

- (1) คนฆ่าสัตว์ต้องเป็นมุสลิมผู้ยึดมั่นในหลักการศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัดและ
มีความรู้ในวิธีการฆ่าสัตว์ตามหลักการของศาสนาอิสลาม
- (2) สัตว์ที่จะถูกฆ่าต้องเป็นสัตว์อนุมัติตามหลักการในศาสนาอิสลาม
- (3) สัตว์ยังมีชีวิตหรือเชื่อว่ายังมีชีวิต ณ เวลาที่ฆ่าสัตว์นั้น
- (4) ก่อนจะฆ่าสัตว์แต่ละตัวต้องกล่าวคำว่า “บิสมิลลาฮ” (ในนามของพระเจ้าผู้เป็น
เจ้า)
- (5) อุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการฆ่าต้องมีความคมและไม่ยกออกจากตัวสัตว์ใน
ระหว่างการฆ่า
- (6) การฆ่าควรตัดหลอดลม หลอดอาหาร เส้นเลือดแดงใหญ่ และเส้นเลือดดำใหญ่ที่
คอให้ขาดโดยให้สัตว์ตายอย่างรวดเร็วและไม่ทรมาน

วัตถุประสงค์ในการนำมาตราฐานของโคเด็กซ์นี้ไปใช้เพื่อเป็นข้อแนะนำทั่วไปสำหรับการใช้คำว่า “ฮาลาล” หรือคำอื่นที่เทียบเท่า เพื่ออ้างบนฉลากอาหารตามที่กำหนดในมาตรฐานทั่วไปสำหรับการแสดงฉลากของอาหารบรรจุหีบห่อ (General Standard for the Labeling of Prepackaged Foods) และรวมถึงการใช้เครื่องหมายการค้า ชื่อยี่ห้อและชื่อทางธุรกิจ อย่างไรก็ตาม การนำข้อแนะนำนี้ไปใช้ปฏิบัติ และการออกใบรับรองตามมาตรฐานดังกล่าวภายในประเทศผู้ส่งออกยังคงต้องได้รับการยอมรับในหลักการจากประเทศผู้นำเข้าด้วย

ข้อสังเกตเกี่ยวกับมาตรฐานที่โคเด็กซ์กำหนดขึ้นนี้ ยังไม่มีสถานะเป็นกฎหมาย เป็นเพียงข้อแนะนำทั่วไปเพื่อประโยชน์ในการใช้คำว่า “ฮาลาล” ในทางการค้าเท่านั้น จึงไม่มีผลในทางก่อกำหนดบังคับโดยตรงแก่ผู้ค้าในประเทศสมาชิกหรือประเทศสมาชิกเองที่จะต้องรับหลักการดังกล่าวมานิวัตร์เป็นกฎหมายภายใน ซึ่งขึ้นกับความสมัครใจของประเทศสมาชิกนั้นๆ ส่วนคำนิยามอาหารฮาลาล คุณลักษณะของอาหารฮาลาล ตลอดจนขั้นตอนเลือกวัตถุดิบการจัดเตรียม การฆ่าสัตว์ การแปรรูป การบรรจุ การเก็บรักษา หรือการทำความสะอาดที่ปรากฏในมาตรฐานฮาลาลโคเด็กซ์นั้น เป็นไปได้ที่ประเทศสมาชิกอาจไม่เลือกอนุวัตรข้อกำหนดเหล่านี้ไปใช้ก็ได้ เนื่องจากข้อกำหนดการผลิตส่วนใหญ่ของโคเด็กซ์ยังคงอนุญาตให้เกี่ยวกับสิ่งต้องห้าม(หะรอม) ได้ เช่น การอนุญาตให้สามารถดำเนินการจัดเตรียมอาหารฮาลาล แปรรูป ขนส่ง หรือเก็บรักษาโดยใช้ อุปกรณ์ที่ผ่านการใช้กับอาหารที่ไม่ใช่ฮาลาลได้ แม้จะมีการทำความสะอาดก็ตาม ซึ่งถ้าหากพิจารณาตามกรณีปัญหาที่เคยยกขึ้นในบทที่ 1 ถือว่าการนำมาตราฐานในส่วนนี้มาใช้ ย่อมจะก่อให้เกิดความเสี่ยงที่จะทำให้ผู้บริโภคมุสลิมเกิดความเข้าใจผิดได้ นอกจากนี้ถ้าพึ่งการใช้มาตรฐานฉบับนี้เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ แต่จะต้องอิงหรือต้องใช้ควบคู่กับมาตรการหรือมาตรฐานของโคเด็กซ์ด้านอื่นอีกด้วย เช่น การจัดทำมาตรการที่จำเป็นที่ควรดำเนินการเพื่อป้องกันการสัมผัสระหว่างอาหารฮาลาล กับอาหารไม่ฮาลาล หรือการใช้หลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับสุขลักษณะอาหารของโคเด็กซ์ (Codex General Principles on Food Hygienic) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็นมาตรฐานที่ออกร่วมกันโดยประเทศสมาชิก การอนุวัตรการมาตรฐานดังกล่าวเป็นกฎหมายภายในก็สามารถจะสร้างการยอมรับให้กับบรรดาประเทศสมาชิกได้ในระดับหนึ่ง

3.3.2 ระเบียบคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยว่าด้วยการรับรองมาตรฐานฮาลาลและการใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาล พ.ศ.2548

ในอดีตการขออนุญาตเครื่องหมายรับรองฮาลาลให้กับผลิตภัณฑ์ใดนั้น สำนักจุฬาราชมนตรีโดยท่านจุฬาราชมนตรีจะเป็นผู้ออกให้ภายใต้เครื่องหมายรูปวงกลม ซึ่งภายในเขียนคำว่า “ฮาลาล” เป็นภาษาอาหรับและข้างใต้เขียนคำว่า “SHAIKHUL ISLAM” โดยมีการใช้เครื่องหมายดังกล่าวในครั้งแรกสมัย ท่านต่วน สุวรรณศาสตร์ ดำรงตำแหน่งจุฬาราชมนตรี และได้มี

การจดทะเบียนเป็นเครื่องหมายรับรองตามกฎหมายกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาในสมัยท่าน จุฬาราชมนตรีประเสริฐมะหะหมัด (พ.ศ. 2539) ในรูปของเครื่องหมายสี่เหลี่ยม ซึ่งที่ผ่านมามีการ รับรองฮาลาลโดยท่านจุฬาราชมนตรีได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศ เพราะ ถือเป็นการรับรองโดยท่านจุฬาราชมนตรีในฐานะผู้ดำรงตำแหน่งสูงสุดในทางศาสนา

ในช่วงปี พ.ศ. 2539 ซึ่งขณะนั้นพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ.2540 ยังไม่ได้ประกาศใช้ องค์กรทางศาสนาไม่ว่าจะเป็นสำนักจุฬาราชมนตรี หรือ คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ต่างก็ยังไม่มียุทธศาสตร์เป็นนิติบุคคล สำนัก จุฬาราชมนตรีเองก็ไม่มีชื่อปรากฏในกฎหมายเก่าฉบับใด ส่วนคณะกรรมการกลางอิสลามแห่ง ประเทศไทยนั้น ปรากฏชื่อในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พ.ศ. 2488 แต่ก็ไม่ มีสถานภาพทางกฎหมายมีหน้าที่เพียงให้คำปรึกษาหารือแก่กระทรวงมหาดไทยและ กระทรวงศึกษาธิการในกิจการที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามเท่านั้น

จนกระทั่งเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรอิสลาม พ.ศ. 2540 (วันที่ 9 พฤศจิกายน 2540) และยกเลิกพระราชบัญญัติมัสยิดอิสลาม พ.ศ. 2540 พระราช กฤษฎีกาศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พ.ศ. 2488 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2491 เป็นผลให้คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมีฐานะเป็นนิติบุคคลตาม กฎหมายใหม่ซึ่งทางคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการขอยื่นจดทะเบียน เครื่องหมายรับรองกับกรมทรัพย์สินทางปัญญา โดยใช้รูปสัญลักษณ์เหมือนกับของสำนัก จุฬาราชมนตรีแต่มีส่วนแตกต่างกันโดยเปลี่ยนชื่อคำกำกับได้รูปจาก “สำนักจุฬาราชมนตรี” เป็น” สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย” ในขณะที่สำนักจุฬาราชมนตรียังไม่มี การเปลี่ยนสถานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งในช่วงการเปลี่ยนถ่วงดังกล่าว ได้เริ่มเกิดความขัดแย้งเกี่ยวกับ องค์กรผู้ทำหน้าที่ในการออกเครื่องหมายรับรองฮาลาลและเกิดความสับสนในด้านอำนาจหน้าที่ ขององค์กรที่รับรองกิจการศาสนาอิสลามระหว่างสำนักจุฬาราชมนตรีกับคณะกรรมการกลาง อิสลามแห่งประเทศไทยขึ้น จนในท้ายที่สุดปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องมีการนำเข้าหารือกับทาง คณะกรรมการกฤษฎีกา

โดยในครั้งนั้น ได้มีข้อสรุปออกมาว่าสิทธิในเครื่องหมายรับรองฮาลาลที่ทางสำนัก จุฬาราชมนตรีโดยจุฬาราชมนตรีได้จดทะเบียนไว้ก่อนหน้านั้นไม่เป็นไปตามกฎหมาย เพราะผู้ที่ จะได้รับการจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองต้องเป็นบุคคล ซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ แต่เมื่อสำนักจุฬาราชมนตรีมิใช่นิติบุคคลและมิใช่บุคคลธรรมดา จึงไม่มีสภาพบุคคล การจด ทะเบียนให้สำนักจุฬาราชมนตรีมีสิทธิในเครื่องหมายรับรองจึงไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 นอกจากนี้ยังมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา

ที่อธิบายถึงเรื่องอำนาจในการออกประกาศของจุฬาราชมนตรีตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ไว้ว่า อำนาจดังกล่าวเป็นอำนาจหน้าที่จะออกประกาศเกี่ยวกับการวินิจฉัยเรื่องต่างๆ ที่เป็นปัญหาเกี่ยวข้องกับหลักศาสนาหรือบทบัญญัติศาสนาอิสลาม ว่าถูกต้องตามหลักการหรือบทบัญญัติศาสนาหรือไม่ อย่างไร แต่สำหรับอำนาจการออกประกาศหรือรับรองเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลาม เช่น การรับรองเอกสาร การรับรองบุคคลว่าเป็นมุสลิม ซึ่งรวมถึงการรับรองผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลด้วยนั้น เป็นอำนาจของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตามมาตรา 18 (9) และมาตรา 26 (13) ของกฎหมายเดียวกัน

ดังนั้น ในปัจจุบัน องค์กรศาสนาอิสลามที่ทำหน้าที่รับรองฮาลาลในส่วนกิจการศาสนาอิสลามนั้น จึงมีเพียงคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเท่านั้น และในการดำเนินการดังกล่าว คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยได้มีการออกระเบียบมาใช้ควบคู่กัน ซึ่งได้มีการกำหนดเรื่องบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการให้คำรับรองฮาลาลในส่วนกิจการศาสนาอิสลาม และกิจการศาสนาอิสลามในแต่ละจังหวัดไว้อย่างชัดเจน โดยหากจังหวัดใดมีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดอยู่แล้ว การรับรองฮาลาลภายในเขตจังหวัดนั้น ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด หากจังหวัดใดไม่มีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ก็ให้คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยเป็นผู้รับรอง

ระเบียบที่ออกโดยคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ได้เคยผ่านการแก้ไขมาแล้วถึง 4 ครั้ง ซึ่งระเบียบฉบับปัจจุบันได้แก้ไขเปลี่ยนแปลง ระเบียบคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการรับรองมาตรฐานฮาลาลและการใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาล พ.ศ. 2548 โดยส่วยรายละเอียดเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้ที่ขอการรับรองหรือขอใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาลจากทางคณะกรรมการอิสลามแห่งประเทศไทย จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยกำหนด ซึ่งพอจะสรุปหน้าที่ดังกล่าวได้พอสังเขป ดังนี้

1. สถานที่ประกอบการค้าต้องสะอาดตามมาตรฐานอุตสาหกรรม และมาตรฐานอื่นๆ ที่ควบคุมสถานประกอบการ

2. วัตถุประสงค์และส่วนประกอบอาหารและการเก็บรักษา

- วัตถุประสงค์และส่วนประกอบที่ใช้ในการผลิตต้องเป็นสิ่งที่ศาสนาอิสลามอนุญาตให้บริโภคได้และต้องไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยพิจารณาได้จากระเบียบฯ ข้อ 25

- วัตถุประสงค์ที่เตรียมไว้ใช้ในการผลิต ต้องเก็บรักษาในสถานที่ที่สะอาดไม่มีสัตว์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น สุนัข แมว และอื่นๆ

- วัตถุประสงค์ใช้ในการผลิตอาหารฮาลาล ต้องเก็บรักษาแยกออกจากสิ่งที่ไม่ฮาลาลโดยเด็ดขาดไม่เกี่ยวข้องกัน

3. การล้างวัตถุดิบและน้ำที่ใช้ทำความสะอาด

การล้างวัตถุดิบและส่วนประกอบที่ใช้ในการผลิต เมื่อดังน้ำโดยการจุ่มหรือน้ำซังในภาชนะแล้ว ต้องล้างน้ำสะอาดที่ไหลผ่าน วัตถุดิบหรือส่วนประกอบที่ใช้โดยทั่วถึงในการล้างครั้งสุดท้าย น้ำที่ใช้ล้างไหลผ่านกระบวนการนี้แล้วจะนำมาใช้ล้างวัตถุดิบหรือสิ่งอื่นที่ใช้ในการผลิตอีกไม่ได้

- อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตอาหารทุกอย่างถ้าใช้ในการผลิตสิ่งที่ไม่ฮาลาลมาก่อน ต้องได้รับการล้างทำความสะอาดตามหลักการศาสนาอิสลามก่อนจึงจะใช้ผลิตอาหารฮาลาลได้

- อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตอาหารฮาลาลจะใช้และเก็บรักษาปะปนกับอุปกรณ์ในการผลิตสิ่งที่ไม่ฮาลาลไม่ได้

4. สถานที่ที่ใช้ผลิต

- สถานที่ที่ใช้ในการผลิตอาหารฮาลาล ต้องไม่ปะปนกับการผลิตสิ่งที่ไม่ฮาลาล และแยกออกจากการผลิตสิ่งที่ไม่ฮาลาลโดยชัดเจน เช่น มีกำแพงกั้นการติดต่อ แยกโรงงาน

- สถานที่ผลิตอาหารฮาลาล ต้องไม่มีสัตว์เข้าไปเกี่ยวข้องกับบริเวณการผลิต หรือนำอาหารหรือเครื่องดื่มน้ำที่ไม่ฮาลาลเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาด

5. พนักงานที่ใช้ในการผลิตอาหารฮาลาล ต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่ฮาลาลโดยเด็ดขาด เช่น เนื้อสุกร และแอลกอฮอล์ หรือการเล่นเต๋จะต้องกับสุนัขขณะหยุดพักก่อน

6. การเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ และการขนส่ง

- ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตแล้วต้องเก็บรักษาแยกออกจากผลิตภัณฑ์ที่ไม่ฮาลาล โดยเด็ดขาดถึงแม้ว่าจะแยกอยู่ในกล่องบรรจุภัณฑ์แล้วก็ตาม

- การขนส่งผลิตภัณฑ์ฮาลาล ต้องแยกออกจากผลิตภัณฑ์ที่ไม่ฮาลาลโดยเด็ดขาด

7. การจัดจำหน่าย

- ผลิตภัณฑ์ฮาลาลจะต้องแยกจำหน่าย ออกจากผลิตภัณฑ์ที่ไม่ฮาลาลโดยเด็ดขาด ไม่ปะปนถึงแม้ว่าจะจัดจำหน่ายอยู่ในบรรจุภัณฑ์ก็ตาม

- การจัดจำหน่ายโดยไม่มีบรรจุภัณฑ์หรือแกะถุงบรรจุออกจำหน่ายต้องแจ้งให้ฝ่ายกิจการฮาลาล สำนักงานคณะกรรมการอิสลามกลางแห่งประเทศไทยทราบในฐานะผู้ควบคุมดูแลการใช้ตรารับรองฮาลาล โดยจะต้องจัดให้พนักงานขายที่เป็นมุสลิมคอยดูแลให้ถูกต้องตลอดเวลา

- อุปกรณ์เครื่องใช้ในการจัดจำหน่ายทุกชนิด จะต้องไม่ปะปนกับสิ่งที่ไม่ฮาลาล เมื่อปะปนกันแล้วต้องล้างให้สะอาดด้วยวิธีตามหลักการศาสนาอิสลาม

8. การบริการอาหารฮาลาล (ร้านอาหาร)

- สถานที่บริการอาหารฮาลาลต้องไม่ปะปนกับการบริการสิ่งที่ไม่ฮาลาลทุกชนิด เช่น ไม่บริการอาหารฮาลาลร่วมกับเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ หรือการแสดงอนาจารต่างๆ เป็นต้น

การใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาล

ผู้ที่ต้องการขอใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาลจากทางคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย โดยจะต้องดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้ประกอบการยื่นคำขอใช้เครื่องหมายฮาลาลต่อฝ่ายกิจการฮาลาล คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย โดยจะต้องยื่นเอกสารประกอบคำขอ ดังนี้

(1) สำเนาจดทะเบียนนิติบุคคล หรือสำเนাজดทะเบียนพาณิชย์ หรือสำเนাজดทะเบียนการค้า

(2) สำเนาใบอนุญาตตั้งโรงงานแบบ รง.2 หรือ รง.4

(3) สำเนาใบอนุญาตผลิตอาหาร (แบบ อ.2) หรือคำขอรับเลขสถานที่ผลิตอาหารที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน (แบบ สบ.1)

(4) สำเนาคำขอขึ้นทะเบียนตำรับอาหาร (แบบ อ.17) และใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับอาหาร (แบบ อ.18) หรือคำขออนุญาตใช้ฉลากอาหาร (แบบ สบ.3) หรือใบจดทะเบียนอาหาร/แจ้งรายละเอียดอาหาร (แบบ สบ.5)

(5) สำเนาหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าจากกรมทรัพย์สินทางปัญญา

(6) หนังสือรับรองรายละเอียด กรรมวิธีการผลิต ขั้นตอนการผลิตวัตถุดิบที่ใช้เป็นส่วนผสมในการผลิต และจุดประสงค์ที่ใช้สารปรุงแต่งต่างๆ รับรองโดยผู้รับอนุญาตผลิต

(7) สำเนาเอกสารสรุปผลการวิเคราะห์จากหน่วยงานวิเคราะห์

(8) บัญชีรายชื่อผลิตภัณฑ์ที่ขอให้รับรองเครื่องหมายรับรองฮาลาล

(9) แผนที่แสดงที่ตั้งของโรงงาน/สถานที่ผลิตพอสังเขป

(10) ผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง จำนวนหนึ่งเพื่อประกอบการพิจารณาเบื้องต้น

2. เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจการฮาลาลตรวจสอบคำขอและเอกสารว่าครบถ้วนและถูกต้องหรือไม่

3. ชำระค่าธรรมเนียมการตรวจโรงงานและคำพาหนะในการเดินทางตามใบแจ้งหนี้ที่ได้รับ

4. รอนัดหมายกำหนดการเข้าตรวจสถานประกอบการทางโทรศัพท์

5. รอจดหมายแจ้ง วัน เวลา ชื่อกรรมการตรวจที่จะเข้าตรวจสอบสถานประกอบการทางแพ็คเกจ

6. คณะกรรมการตรวจสอบฝ่ายกิจการฮาลาลเข้าตรวจสอบสถานที่ผลิตตามหลักการศาสนาอิสลาม (กรณีที่วัตถุดิบหรือส่วนที่ใช้ในการผลิตมีสิ่งต้องสงสัยตามหลักการศาสนาอิสลาม ต้องส่งตัวอย่างผลิตภัณฑ์ตรวจสอบในห้องปฏิบัติการ ผู้ประกอบการเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการตรวจวิเคราะห์)

7. ฝ่ายกิจการฮาลาล รายงานผลการตรวจรับรองผลิตภัณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามแห่งประเทศไทย (สกอท.) และสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด (สกอจ.) ต่างๆ ต่อที่ประชุมอนุกรรมการฝ่ายกิจการฮาลาล ก่อนการประชุมกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย เพื่ออนุมัติรับรองฮาลาล

8. ฝ่ายกิจการฮาลาลนำผลการอนุมัติในที่ประชุมอนุกรรมการฝ่ายกิจการฮาลาล เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยอีกครั้งเพื่อขออนุมัติที่ประชุมใหญ่ในแต่ละเดือน

9. รอรับใบแจ้งยอดค่าธรรมเนียมหนังสือสำคัญให้ใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาล

10. ติดต่อบริษัทรับหนังสือพร้อมชำระค่าธรรมเนียมตามใบแจ้งหนี้ที่ได้รับ

การควบคุมมาตรฐานภายหลังที่ผู้ขอได้รับหนังสือหรือเครื่องหมายรับรองฮาลาล

การควบคุมมาตรฐานอาจเกิดขึ้นได้จากภายนอกโรงงานหรือสถานประกอบการ ตามระเบียบฯ ข้อ 28 โดยกำหนดให้ทำการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต สถานที่ประกอบการ และการให้บริการที่ได้รับอนุญาตแล้ว โดยไม่มีการนัดหมายล่วงหน้าเป็นระยะตามความเหมาะสม และรายงานผลการติดตามให้คณะกรรมการฝ่ายกิจการฮาลาลทราบทุกครั้ง ซึ่งการตรวจสอบโดยไม่มี การนัดหมายล่วงหน้า อาจมอบหมายให้คณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบก็ได้ อีกทั้ง ระเบียบฯ ยังได้เพิ่มตำแหน่งหน้าที่ คือ “ผู้ตรวจการฮาลาล” ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย เพื่อทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบผลิตภัณฑ์ตามท้องตลาดหรือจากสถานที่ผลิต หรือสืบสวนข้อเท็จจริงในกรณีที่ผู้ประกอบการปฏิบัติผิดคำมั่นสัญญาและระเบียบฯ หรือ ละเมิดการใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาล ตามระเบียบฯ ข้อ 39

การควบคุมมาตรฐานอาจกระทำได้ภายในโรงงานหรือสถานประกอบการ โดยอาศัยตาม ระเบียบฯ ข้อ 37 กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องแต่งตั้งที่ปรึกษา ซึ่งเป็นมุสลิมเพื่อทำหน้าที่ให้ คำปรึกษาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์แก่ผู้ประกอบการและคอยรายงานผลปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิตหรือ กิจการที่ขอรับรองต่อคณะกรรมการฝ่ายกิจการฮาลาล ซึ่งการกรณีเป็นกิจการเชือดสัตว์ หรือการแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ หรือชิ้นส่วนจากสัตว์ จะต้องมีการแต่งตั้งที่ปรึกษาพิเศษประจำโรงงานหรือ

สถานที่ผลิตดังกล่าว และต้องจัดให้มีหัวหน้าคนงานเชือดสัตว์หรือแปรรูปสัตว์เป็นมุสลิม เพื่อทำหน้าที่ควบคุมการเชือดสัตว์ตลอดเวลา ตามระเบียบฯ ข้อ 38

ในส่วนการลงโทษผู้ประกอบการที่ฝ่าฝืนนั้น ตามระเบียบฯ ข้อ 41 กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจยกเลิกการรับรองฮาลาลแล้วแต่กรณี เมื่อปรากฏว่าผู้ประกอบการใดขัดต่อระเบียบนี้หรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยมีการประกาศเผยแพร่ให้ทราบทั่วกัน และผู้ประกอบการที่ถูกยกเลิกจะต้องจัดเก็บผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายรับรองฮาลาลในท้องตลาดออกภายใน 90 วัน ซึ่งผู้ที่ถูกยกเลิกการรับรองฮาลาลหรือใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาลนั้น จะถูกห้ามยื่นขอรับรองและขอใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาลใหม่อีกเป็นเวลาอย่างน้อยหนึ่งปี ตามระเบียบฯ ข้อ 44 และหากกระทำผิดซ้ำอีกหลังจากการรับรองหรือให้ใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาลใหม่จะไม่ได้รับการพิจารณารับรองฮาลาลอีกต่อไป ตามระเบียบฯ ข้อ 45

จากเนื้อหาที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องมาตรฐานอาหารทั่วไป การประยุกต์ใช้มาตรฐาน GMP/HACCP การปรับปรุงระเบียบของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยที่ว่าด้วยการรับรองฮาลาลใหม่ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นภาพรวมที่ดีสำหรับแนวทางการดำเนินงานด้านอาหารของประเทศไทย ซึ่งน่าจะมีความชัดเจนและเพียงพอสำหรับการช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคต่อการเลือกซื้อสินค้าอาหารฮาลาลได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากการค้าอาหารที่ผิดหลักศาสนาในปัจจุบัน จะพบว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มักเป็นผลจากการฝ่าฝืนของผู้ผลิตผู้ค้าทั้งหลายที่จงใจฝ่าฝืนมาตรฐานทั้งสิ้น จึงทำให้มีการตั้งคำถามว่า เหตุใดมาตรฐานที่ออกมาอย่างดีจึงยังมีการฝ่าฝืนมาตรฐานเกิดขึ้นอีก คำตอบย่อมไม่ได้อยู่ที่การมีหรือไม่มีมาตรฐานเพียงอย่างเดียว แต่สิ่งสำคัญ คือมาตรฐานที่ออกมานั้นสามารถบังคับให้เป็นไปตามมาตรฐานได้หรือไม่ โดยเฉพาะการที่ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองภายใต้มาตรฐานอย่างเท่าเทียมกัน แม้เกิดการฝ่าฝืนมาตรฐานขึ้นก็ตาม ซึ่งถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้บริโภคทุกคนสมควรได้รับเรื่องดังกล่าวนี้กระทำได้จริงหรือไม่ เพียงไร หรือแม้แต่ในมาตรฐานเอง ซึ่งคุณน่าจะมีความสมบูรณ์ทั้งในแง่มาตรฐานและองค์กรกำกับดูแลก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติก็ยังคงมีปัญหาข้อกฎหมายประการที่ทำให้การบังคับใช้มาตรฐานไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์

ภาวการณ์ตลาดอาหารฮาลาล

ในช่วงก่อน พ.ศ. 2545 นั้น ประเทศไทยมีการผลิตและส่งออกอาหารฮาลาลอยู่บ้างแล้ว แต่หลักจากภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2544 เห็นชอบแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น ทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลทั้งด้านการผลิตและการส่งออก เกิดผลที่ชัดเจนมากขึ้น

ช่วงปี 2541-2544 ก่อนที่ภาครัฐจะมีนโยบายอย่างเป็นทางการ ประเทศไทยมีการส่งออกอาหารฮาลาลไปยังภูมิภาคต่างๆ มูลค่าเฉลี่ย 8,189.65 ล้านบาทต่อปี (198.72 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) หรือคิดเป็นร้อยละ 3.65 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปทั้งหมดของไทย โดยอาหารฮาลาลส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป ผลไม้กระป๋องและแปรรูป ข้าวมีตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ ตลาดตะวันออกกลาง ตลาดเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และตลาดแอฟริกา

ทั้งนี้ ตลาดตะวันออกกลางมีการนำเข้าอาหารฮาลาลจากไทยมากที่สุดเมื่อเทียบกับตลาดอื่น โดยในช่วงปี 2541-2544 มีมูลค่าเฉลี่ยการนำเข้าอาหารฮาลาลสูงถึง 3,556.85 ล้านบาท (86.59 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) คิดเป็นร้อยละ 43.72 โดยมีประเทศนำเข้าสำคัญคือ ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์และเลบานอน ผลิตภัณฑ์ฮาลาลนำเข้าที่สำคัญคือ อาหารทะเลกระป๋อง และแปรรูป ผลไม้กระป๋องและแปรรูป

ส่วนตลาดเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น เป็นตลาดที่มีสัดส่วนการนำเข้าอาหารฮาลาลจากไทยเป็นอันดับที่ 2 รองจากตลาดตะวันออกกลาง มีมูลค่าเฉลี่ยการนำเข้าอาหารฮาลาลในช่วงปี 2541-2544 ถึง 2,338.60 ล้านบาท (56.61 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) คิดเป็นร้อยละ 28.37 ประเทศนำเข้าสำคัญคือมาเลเซีย อินโดนีเซีย ผลิตภัณฑ์ฮาลาลนำเข้าที่สำคัญคือ อาหารทะเลกระป๋องแปรรูป ผลิตภัณฑ์ข้าวและข้าวสาลี และอาหารสำเร็จรูปอื่นๆ

สำหรับตลาดแอฟริกา มีมูลค่าเฉลี่ยการนำเข้าอาหารฮาลาลจากไทย 2,056.08 ล้านบาท (49.71 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) คิดเป็นร้อยละ 24.96 โดยมีประเทศผู้นำเข้าสำคัญคือ อียิปต์และไนจีเรีย ผลิตภัณฑ์ฮาลาลนำเข้าที่สำคัญคือ อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป ผลไม้กระป๋องและแปรรูป

ทั้งนี้ ยังมีตลาดเอเชียใต้อีกแห่งหนึ่งที่มีการนำเข้าอาหารฮาลาลจากไทยเช่นกัน แต่มีมูลค่าการนำเข้าเฉลี่ยในช่วงปี 2541-2544 ไม่น่านัก คือ 238.13 ล้านบาท (5.81 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) คิดเป็นสัดส่วนการนำเข้าเพียงร้อยละ 2.96 เท่านั้น ประเทศนำเข้าสำคัญคือปากีสถาน ผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลนำเข้าที่สำคัญคือ เครื่องเทศและสมุนไพร

หลังจากรัฐบาลมีแผนพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลในปี 2544 สถานการณ์การส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลไปยังประเทศมุสลิมได้เพิ่มขึ้นจากเฉลี่ย 8,189.65 ล้านบาทต่อปี (202.96 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ในช่วงปี 2541-2544 เป็น 18,778.40 ล้านบาท (494.04 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ในปี 2549 หรือขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 129.29 โดยสินค้าส่งออกที่มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นคือ ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปอื่นๆ และนมและผลิตภัณฑ์นม เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงในแต่ละตลาด พบว่ามีการนำเข้าสินค้าอาหารฮาลาลจากไทยเพิ่มขึ้น ดังนี้

ตลาดตะวันออกกลางมีมูลค่าการนำเข้าอาหารฮาลาลจากไทยเพิ่มจาก 3,556.85 ล้านบาท (86.59 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ในช่วงปี 2541-2544 เป็น 10,267 ล้านบาท (270.12 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ในปี 2549 ขยายตัวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 188.67 โดยประเทศที่มีการนำเข้าอาหารฮาลาลจากไทยเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนคือ ลิเบีย

ส่วนตลาดเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น มีมูลค่าการนำเข้าอาหารฮาลาลจากไทยเพิ่มจาก 2,338.60 ล้านบาท (105.64 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ในปี 2549 ขยายเพิ่มขึ้นร้อยละ 71.69 โดยมีประเทศผู้นำเข้าอาหารฮาลาลจากไทยเพิ่มขึ้นคืออินโดนีเซีย

สำหรับตลาดแอฟริกา มีมูลค่าการนำเข้าอาหารฮาลาลจากไทยเพิ่มจาก 2,056.08 ล้านบาท (49.71 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) เป็น 3,960 ล้านบาท (104.18 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ในปี 2549 มีประเทศที่นำเข้าอาหารฮาลาลจากไทยเพิ่มอย่างชัดเจน ได้แก่ แอลจีเรีย ไนจีเรียและซูดาน ส่วนตลาดเอเชียใต้ มีมูลค่าการนำเข้าจากไทยเพิ่มขึ้นไม่มากนักในช่วงที่ผ่านมา โดยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจาก 238.13 ล้านบาท (5.81 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ในปี 2541-2544 เป็น 535.80 ล้านบาท (14.10 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ในปี 2549 เท่านั้น

ในส่วนของตลาดเอเชียใต้นั้น มีมูลค่าการนำเข้าจากไทยเพิ่มขึ้นไม่มากนักโดยมีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มจาก 238.13 ล้านบาท (5.90 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ในปี 2541-2544 เป็น 535.80 ล้านบาท (14.10 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ในปี 2549

การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลที่ได้เริ่มดำเนินงานอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมมาตั้งแต่ปี 2544 นั้นมีเป้าหมายสำคัญอยู่ 2 ประการคือ 1) มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลของไทยไปยังตลาดต่างประเทศ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดที่มีศักยภาพ เช่น ตะวันออกกลาง 2) ประเทศไทยมีกลไกการรับรองมาตรฐานอาหารฮาลาลเป็นที่ยอมรับ เชื่อถือและเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภคทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยมีสถาบันรับรองมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากลโดยการดำเนินการในระยะแรก กล่าวคือ ในช่วงปี 2544-2547 พบว่ายอดการส่งออกโดยรวมมีปริมาณเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในตลาดที่มีศักยภาพสูง เช่น ตลาดตะวันออกกลางและตลาดเอเชียใต้ แต่การส่งออกกลับมีความผันผวนมากในตลาดเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะความผันผวนที่เกิดจากประเทศมาเลเซียซึ่งถือเป็นหนึ่งในประเทศผู้ส่งออกอาหารฮาลาลที่สำคัญของโลก และการส่งออกที่ลดลงสำหรับตลาดอาหารฮาลาลในทวีปแอฟริกา

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาที่เป้าหมายแรก กล่าวได้ว่าประสบผลสำเร็จในแง่ของตัวเลขการส่งออกที่เพิ่มขึ้นดังในแผนภูมิข้างต้น แต่สำหรับการสร้างกลไกการรับรองมาตรฐานอาหารฮาลาลให้เป็นที่ยอมรับนั้น ยังไม่เห็นผลสำเร็จที่ชัดเจนนัก เนื่องจากยังคงประสบปัญหาความน่าเชื่อถือของ

กระบวนการการรับรองเครื่องหมายฮาลาล การควบคุมมาตรฐานฮาลาลหลังจากนั้น และปัญหาภายในขององค์กร

ความสำคัญของอาหารฮาลาล

ปัจจุบันประชากรโลกที่นับถือศาสนาอิสลามกระจายตัวอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก ประกอบด้วย ตะวันออกกลาง เอเชียใต้ อาเซียน แอฟริกา เอเชียกลาง รวมทั้งยุโรป และอเมริกาใต้ รวมเรียกว่า Organization of the Islamic Conference (OIC) ทั้งนี้ยังไม่ได้นับรวมประเทศอื่น ๆ ที่มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่ด้วย ปัจจุบันแม้ว่าประเทศไทยจะไม่ได้เข้าร่วมเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกของ OIC แต่ก็ได้รับเกียรติเข้าร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของ OIC ได้ทุกครั้ง เพียงแต่ไม่มีสิทธิในการออกเสียงเพื่อลงมติในการประชุมเท่านั้น ประมาณว่าประชากรมุสลิมทั่วโลกมีประมาณ 1,500 ล้านคน โดยขณะนี้ประเทศไทยมีประชากรมุสลิมประมาณกว่า 10 ล้านคน ซึ่งผู้บริโภคกลุ่มนี้มักประสบกับปัญหาการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหาร เนื่องจากไม่มั่นใจว่าผลิตภัณฑ์นั้นมีกระบวนการผลิตถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามที่เรียกว่าฮาลาล และถูกสุขลักษณะปลอดภัยปราศจากการปนเปื้อนต่อการบริโภคหรือไม่ และเมื่อพิจารณาถึงขนาดของตลาดแล้วจะเห็นว่าตลาดอาหารฮาลาลมีขนาดใหญ่มีมูลค่าการส่งออกถึง 580,915 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2549 (เอกสารประกอบการสัมมนา World Halal Forum)

ดังนั้นการพัฒนาสินค้าอาหารฮาลาลจึงนับเป็นหนึ่งในนโยบายหลักของการนำประเทศไทยมุ่งไปสู่การเป็น “ครัวของโลก” โดยหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานและหน่วยงานของศาสนาอิสลามต่างร่วมมือกันเพื่อให้สินค้าอาหาร “ฮาลาล” ส่งออกให้ได้มากขึ้น ถึงแม้ว่าปัจจุบันไทยจะเป็นผู้ผลิตอาหารเพื่อการส่งออกรายใหญ่ของโลกก็ตาม โดยมีตลาดหลักของไทย คือ ญี่ปุ่น อาเซียน สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป แต่ตลาดโลกมุสลิมมีความสำคัญต่อการส่งออกอาหารของไทยเช่นกัน เพราะเป็นตลาดขนาดใหญ่กระจายอยู่ในประเทศต่าง ๆ กว่าร้อยประเทศ แต่การส่งออกอาหารฮาลาลเป็นตลาดที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว (Niche Market) ซึ่งมีเรื่องของศาสนา ความเชื่อ และวัฒนธรรม และวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลได้สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลในหลายรูปแบบอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการพัฒนามาตรฐานอาหารฮาลาล ภายใต้คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย การสนับสนุนให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาล รวมทั้งการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลที่จังหวัดปัตตานี และกิจกรรมที่ส่งเสริมการตลาดในต่างประเทศ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการผลักดันให้อาหารฮาลาลซึ่งมีศักยภาพสามารถเพิ่มพูนความสำคัญด้านการค้าและเศรษฐกิจของประเทศมากขึ้น

หลักการของการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล

สินค้าอาหารฮาลาลเป็นสินค้าที่มีลักษณะพิเศษ เพราะมีเรื่องของศาสนา วัฒนธรรม และความเชื่อเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นผู้ประกอบการที่ต้องการผลิตอาหารฮาลาลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรสนิยม และลักษณะการบริโภคของชาวมุสลิมในแต่ละภูมิภาค รวมถึงมาตรฐานอาหารฮาลาลในแต่ละประเทศ เพื่อให้การผลิตอาหารฮาลาลเป็นไปตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม ดังนั้นการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล ควรให้ความสำคัญทั้งในด้านการผลิตการตลาด และการรับรองมาตรฐานอาหารฮาลาล ดังนี้

ด้านการผลิต จำเป็นต้องให้ความสำคัญตั้งแต่คุณภาพวัตถุดิบ ตลอดจนวิธีการฆ่าสัตว์ การเตรียมอาหาร การแปรรูปอาหาร การบรรจุหีบห่อ การขนส่ง การเก็บรักษาอาหาร ซึ่งต้องไม่มีสิ่งต้องห้ามเจปน โดยสินค้าอาหารฮาลาลที่ผลิตได้จะต้องได้รับการรับรองคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค

ด้านการตลาด ต้องให้ความสำคัญกับตลาดส่งออกที่เป็นตลาดหลักของประเทศอยู่แล้ว ได้แก่ ตลาดตะวันออกกลาง ตลาดเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลาดแอฟริกา และตลาดเอเชียใต้ รวมทั้งต้องให้ความสำคัญกับตลาดใหม่ที่เริ่มมีการนำเข้าอาหารฮาลาลจากไทย เช่น คาซัคสถาน และเติร์กเมนิสถาน ที่มีแนวโน้มการนำเข้าอาหารฮาลาลจากไทยมากขึ้น

การรับรองมาตรฐาน ปัจจุบันการขออนุญาตใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาลจะอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ในขณะที่คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดมีหน้าที่ออกประกาศและให้คำรับรองเกี่ยวกับกิจการทางศาสนาอิสลามในจังหวัด โดยจังหวัดที่ไม่มีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ให้ผู้ประกอบการสามารถขอการรับรองจากคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยได้โดยตรง โดยในการรับรองฮาลาลและขออนุญาตใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาล มีขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน 1) ขั้นตอนเตรียมการ 2) ขั้นตอนยื่นคำขอและพิจารณาคำขอ 3) ขั้นตอนตรวจโรงงาน/สถานประกอบการ 4) ขั้นตอนพิจารณาผลการตรวจสอบและให้หนังสือรับรอง และ 5) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ซึ่งปัจจุบันผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลจำเป็นต้องมีการขอการรับรองฮาลาลและขออนุญาตใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาล เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค

อย่างไรก็ตาม การที่จะทำให้อาหารฮาลาลไทยสามารถแข่งขันได้ในระดับโลกจำเป็นต้องพัฒนาการผลิตอาหารฮาลาลไทยให้ได้มาตรฐานในระดับสากล เช่น มาตรฐานของคณะกรรมการอาหารและยาของสหรัฐอเมริกา หรือที่เรียกว่า CODEX ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับมาตรฐาน และความปลอดภัยด้านอาหารและได้กำหนดมาตรฐานอาหารฮาลาลไว้แล้ว

สรุป จากการทบทวนทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันด้วยการสร้างความเข้มแข็งของตราผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลของไทยอันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอาหารไทยสู่ตลาดตะวันออกกลาง อันประกอบด้วย ทฤษฎีความได้เปรียบในการแข่งขัน ทฤษฎีฐานทรัพยากร ทฤษฎีใหม่ทางการค้า ทฤษฎีวิงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ รวมทั้งแนวคิดด้านหลักการในการผลิตอาหาร การประกอบธุรกิจท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจฮาลาลตามหลักการของศาสนาอิสลาม ทั้งหมดดังกล่าวนี้นำไปสู่การพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นवलพร ดวงทวีทรัพย์ (บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวัดประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานในคลังสินค้าของบ้านไร่กาแฟ พบว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขันเกิดจากประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัท ทางกลุ่มเห็นว่าทางบ้านไร่กาแฟมีการดำเนินงานที่ไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ยังมีการทำงานที่ไม่ก่อให้เกิดคุณค่าแก่ลูกค้า เป็นต้นทุนที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ทางกลุ่มวิจัยจึงต้องการเข้าไปศึกษาว่าจุดใดที่สามารถปรับปรุงเพื่อให้บ้านไร่กาแฟเกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากการที่บ้านไร่กาแฟมีคลังสินค้า ซึ่งเป็นสถานที่ในการเก็บรวบรวมสินค้า เพื่อกระจายไปยังสาขาต่าง ๆ ดังนั้นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในคลังสินค้า ถือว่าเป็นส่วนสำคัญก่อนที่สินค้าจะไปถึงลูกค้า

ฐะปะนีย์ มะลิซ้อน ศึกษาความสามารถในการแข่งขันส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อ ศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการผลิตและการตลาด วิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ วิเคราะห์การขยายตัวของการส่งออกโดยใช้แบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดคงที่และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์เพื่อการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทยในประเทศลูกค้าที่สำคัญและเพื่อเสนอแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ผลการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ ของประเทศไทย และประเทศคู่แข่งที่สำคัญได้แก่ เวียดนาม เอกวาดอร์ อินเดีย อินโดนีเซีย เม็กซิโก และจีน โดยใช้ค่าเฉลี่ยของข้อมูลใน 3 ช่วงเวลาคือ ปี 2525-2529, 2530-2534 และ 2535-2536 ปรากฏว่าทุกประเทศมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ สำหรับไทยมีแนวโน้มที่ความได้เปรียบดังกล่าวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่มีอัตราการเพิ่มที่ลดลงในทำนองเดียวกันกับเวียดนาม เอกวาดอร์ และอินเดีย ขณะที่อินโดนีเซีย เม็กซิโกและจีน มีความได้เปรียบดังกล่าวลดลง สำหรับผลการศึกษาการขยายตัวของการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย โดยใช้แบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดคงที่ในช่วงเวลา

เช่นเดียวกับช่วงเวลาข้างต้น พบว่ามูลค่าการส่งออกระหว่าง 2 ช่วงเวลาแรกเพิ่มขึ้นเป็นผลเนื่องมาจากการแข่งขันที่แท้จริง รองลงมาคือผลด้านทิศทางการส่งออก และผลจากอัตราการขยายตัวของตลาดโลกตามลำดับ แต่ลดลงเล็กน้อยเพราะผลการกระจายตลาด สำหรับการเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกของ 2 ปีหลัง พบว่าเพิ่มขึ้นเช่นกันเป็นผลจากการแข่งขันที่แท้จริง รองลงมาคือผลจากอัตราการขยายตัวของตลาดโลกและผลด้านทิศทางการส่งออกตามลำดับ แต่ลดลงเล็กน้อยเพราะผลการกระจายตลาด ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์เพื่อการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยในญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์ ระหว่างปี 2523-2534 2509-2537 และ 2517-2537 ตามลำดับ ปรากฏว่าตัวแปรรายได้ประชาชาติต่อหัวของแต่ละประเทศ และราคาส่งออกสินค้าชนิดนี้ของไทยไปยังประเทศดังกล่าวเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดอุปสงค์เพื่อการนำเข้าดังกล่าว โดยค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ประชาชาติต่อหัวของประเทศดังกล่าวเท่ากับ 7.1836 7.0844 และ 5.0065 ตามลำดับ และค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาส่งออกของไทยของประเทศข้างต้นเท่ากับ -2.3662 -0.8361 และ -1.7393 ตามลำดับ

โฆนิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ (2540) ได้ศึกษาวิเคราะห์อุตสาหกรรมสิ่งทอกับการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศไทย โดยวิเคราะห์ทิศทางและความจำเป็นในการต้องปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม สิ่งทอในระยะยาว โดยมุ่งการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของประเทศว่าจะเปิดโอกาสให้ประเทศไทยในทิศทางต่างๆ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศได้ก่อให้เกิดผลสรุปกว้างๆว่า อุตสาหกรรมแทบทุกกลุ่มต้องมีการปรับตัว ปรับโครงสร้าง ไม่ว่าจะอุตสาหกรรมบางกลุ่มของประเทศที่เคยเจริญรุ่งเรืองอย่างรวดเร็วในอดีตที่ผ่านมา อาทิ อุตสาหกรรมสิ่งทอ คงจะถึงทางตันและกลายเป็นอุตสาหกรรมประเภทตะวันตกดิน ซึ่งแปลว่าไม่มีโอกาสหรือมีโอกาสน้อยมากที่จะแข่งขันต่อไปได้อีกในเวทีการค้าของโลก

วิชัย คิชฐอุดมการผลิตชั้นปลายมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว จนทำให้ปัจจัยการผลิตขั้นต้นและชั้นกลางไม่สามารถตอบสนองอุตสาหกรรมขั้นปลายได้ ทั้งในปริมาณและคุณภาพของสินค้า ทำให้ต้องมีการนำเข้าวัตถุดิบในแต่ละขั้นเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้อุตสาหกรรมสิ่งทอยังมีปัญหาการปรับโครงสร้าง การปรับเปลี่ยนเครื่องจักร การปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิต ตลอดจนปัญหาการขาดสภาพคล่อง ทำให้แต่ละสถานประกอบการขาดเงินทุนหมุนเวียนส่งผลให้การบริหารการผลิตติดขัดหรือล่าช้า ไม่สามารถส่งมอบสินค้าตามกำหนดได้ การแก้ไขปัญหาจะต้องอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อส่งเสริมการพัฒนากระบวนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ไกรฤทธิ บุญเกียรติได้ศึกษาแนวทางและวิธีการกำหนดกลยุทธ์ และยุทธวิธีสู่การตลาด โดยได้วางหลักแนวคิดเชิงกลยุทธ์หลักโดยเฉพาะสำหรับผู้นำตลาดโดย

1. ขายความพิเศษ มุ่งผลิตและขายสินค้าเฉพาะกลุ่มผู้บริโภคที่มีความต้องการเป็นพิเศษ (Focus)

2. ขายความแตกต่าง โดยผลิตและทำจุดยืนสินค้าให้แตกต่างจากคู่แข่งชั้นจวนผู้บริโภคเลือกซื้อได้ (Differentiation)

3. มุ่งปรับสมรรถภาพในการลดต้นทุนจนถึงราคาต่ำสุด เพื่อให้ได้ยอดขายสูงสุด (Cost Advantage) ส่วนการพัฒนากลยุทธ์รอง กล่าวคือ

1. การสร้างแนวร่วมธุรกิจ (Strategic Partnership) เป็นการรวมตัวของคู่แข่งกัน ตั้งแต่สองรายขึ้นไป เพื่อเพิ่มยอดขายและอำนาจการต่อรองหรือเพื่อลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่างๆ โดยการใช้ทรัพยากรสำคัญร่วมกัน

2. การทำการตลาดข้ามชาติ (Internationalization) ซึ่งอาจจะมีการลงทุนร่วมกันที่เรียกว่า Joint Venture คือ มีการร่วมทุนเพื่อตั้งบริษัทใหม่ในต่างประเทศ เพื่อดูแลผลประโยชน์จนถึงการปฏิบัติในต่างประเทศเสมือนกับบริษัทอิสระบริษัทหนึ่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำธุรกรรมการส่งออก

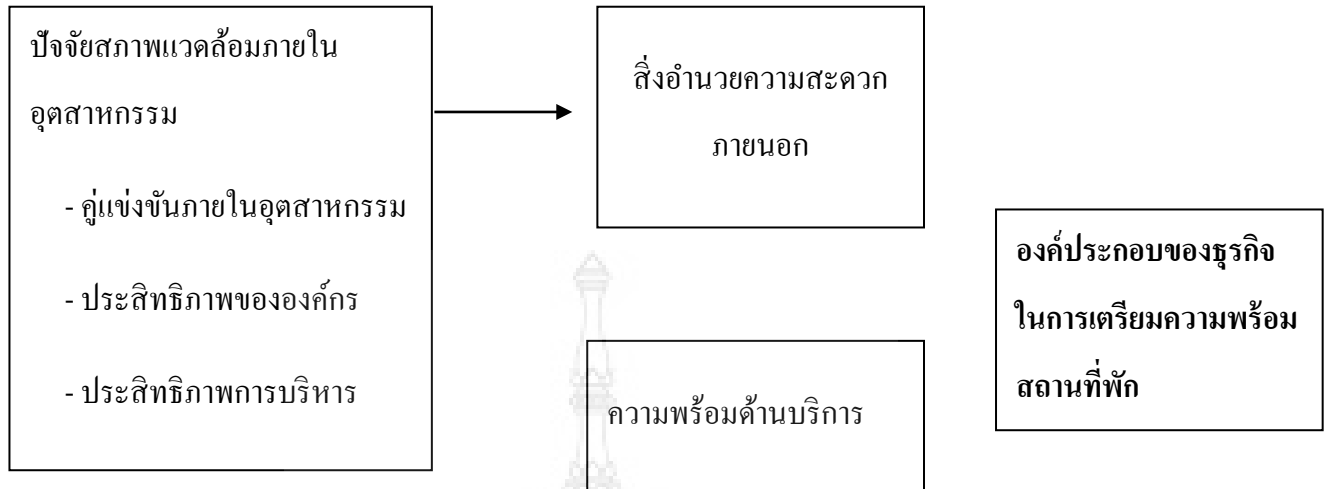
สายฝน ตระกูลสุทรัพย์ ศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของการส่งออกข้าวของประเทศไทยในปี 2529-2539 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการตลาดและการส่งออกข้าวของไทย วิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ(RCA)ของไทย และประเทศคู่แข่ง คือสหรัฐอเมริกา อินเดีย เวียดนาม จีน และปากีสถาน โดยทำการศึกษา 2 กรณีคือ กรณีพิจารณาเปรียบเทียบสินค้าทุกประเภทที่ส่งออก และกรณีพิจารณาเปรียบเทียบเฉพาะสินค้าเกษตรที่ส่งออก และวิเคราะห์การขยายตัวของการส่งออกข้าวของไทย โดยใช้แบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดคงที่ (Constant Market Share : CMS) โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับการค้าข้าวในระหว่างปี 2529-2539 ผลการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ปรากฏว่าทุกประเทศที่ศึกษามีค่า RCA มากกว่า 1 แสดงว่าทุกประเทศมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าข้าวทั้ง 2 กรณีศึกษา โดยไทย สหรัฐอเมริกา เวียดนาม จีน และปากีสถาน มีแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ลดลง ยกเว้นประเทศอินเดีย ที่มีแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่เพิ่มขึ้น ส่วนผลการศึกษาของแบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดคงที่ การขยายการส่งออกข้าวของไทยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นโดยจากปัจจัยภายนอกคือการขยายตัวการส่งออกทั้งหมดของโลก และการกระจายตลาดที่ทำให้ไทยมีการขยายตัวการส่งออกข้าวสูงกว่าอัตราเฉลี่ยการส่งออกข้าวของโลกส่วนผลที่ทำให้การขยายการส่งออกข้าวไม่เพิ่มเท่าที่ควร เป็นผลจากปัจจัยภายในประเทศคือ ผลจากการแข่งขันที่แท้จริง และการปรับการส่งออกของไทย

ผุสดี พลสารัมย์ (2541) ได้ศึกษาเชิงประจักษ์ของตัวแบบนวัตกรรมทางการตลาด ที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจส่งออกในประเทศไทย โดยได้ใช้ทฤษฎี Resource-base พบว่า ทรัพยากรมนุษย์ (human resource) เป็นกลยุทธ์และปัจจัยที่จะอธิบายสัดส่วนที่สำคัญของตัวแปรในการดำเนินงานมากกว่ากลยุทธ์ทางการตลาดและปัจจัยส่วนครองตลาด และยังพบว่าเทคโนโลยี (technology) มีความสัมพันธ์กับการส่งออก โดยนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ด้วยการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนี้การนำเทคโนโลยีมาใช้สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันกับต่างประเทศ และสามารถช่วยในการลดต้นทุนในการส่งออกได้

นอกจากนี้มียางานเรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย” โดย Thavorn Thitthongkam, (2011) กล่าวถึง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอันดับที่ 2 อย่างไรก็ตามมีจำนวนปัจจัยหลายอย่างที่มีอิทธิพลต่อการแข่งขันของอุตสาหกรรม เป้าหมายของการศึกษานี้ คือ การศึกษาปัจจัยที่มีบทบาทในการแข่งขันของอุตสาหกรรม การศึกษานี้มีฐานของทรัพยากรอันดับที่สองและช่วงเวลาของการวิจัยในการวิเคราะห์ที่สำคัญ คือนโยบายที่ยุ่งยากซับซ้อนและวิกฤตของประเทศไทยที่เป็นปัจจัยหลัก ซึ่งการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย ในขณะที่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีก ได้แก่ ปัญหาภัยสังคมที่มีความรุนแรงอย่างรวดเร็ว สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ คือ ภัยคุกคาม และสงคราม เทคโนโลยี การวางแผนการตลาด วัฒนธรรม การศึกษา ประเด็นสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์ และปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อทัศนคติของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ภาษาก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการแข่งขันของการต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย งานวิจัยนี้ไม่ได้รวมถึงปัญหาที่การท่องเที่ยวของไทยที่ต้องเผชิญกับแข่งขันทางตรงกับช่วงวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2006

การพัฒนากรอบแนวความคิด

จากการวิจัยเรื่อง เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน โดยมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ (1) สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (2) สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก (3) ความพร้อมด้านบริการ ซึ่งปัจจัยที่ผู้วิจัยสนใจและต้องการศึกษาโดยจัดทำกรอบแนวคิดการวิจัยและแสดงตามแผนภูมิ ต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิด

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในอุตสาหกรรม ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายใน สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก ความพร้อมด้านบริการ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสากลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทาง โลจิสติกส์อาเซียน

ตารางที่ 1 ชื่อตัวแปร และอักษรย่อของตัวแปร

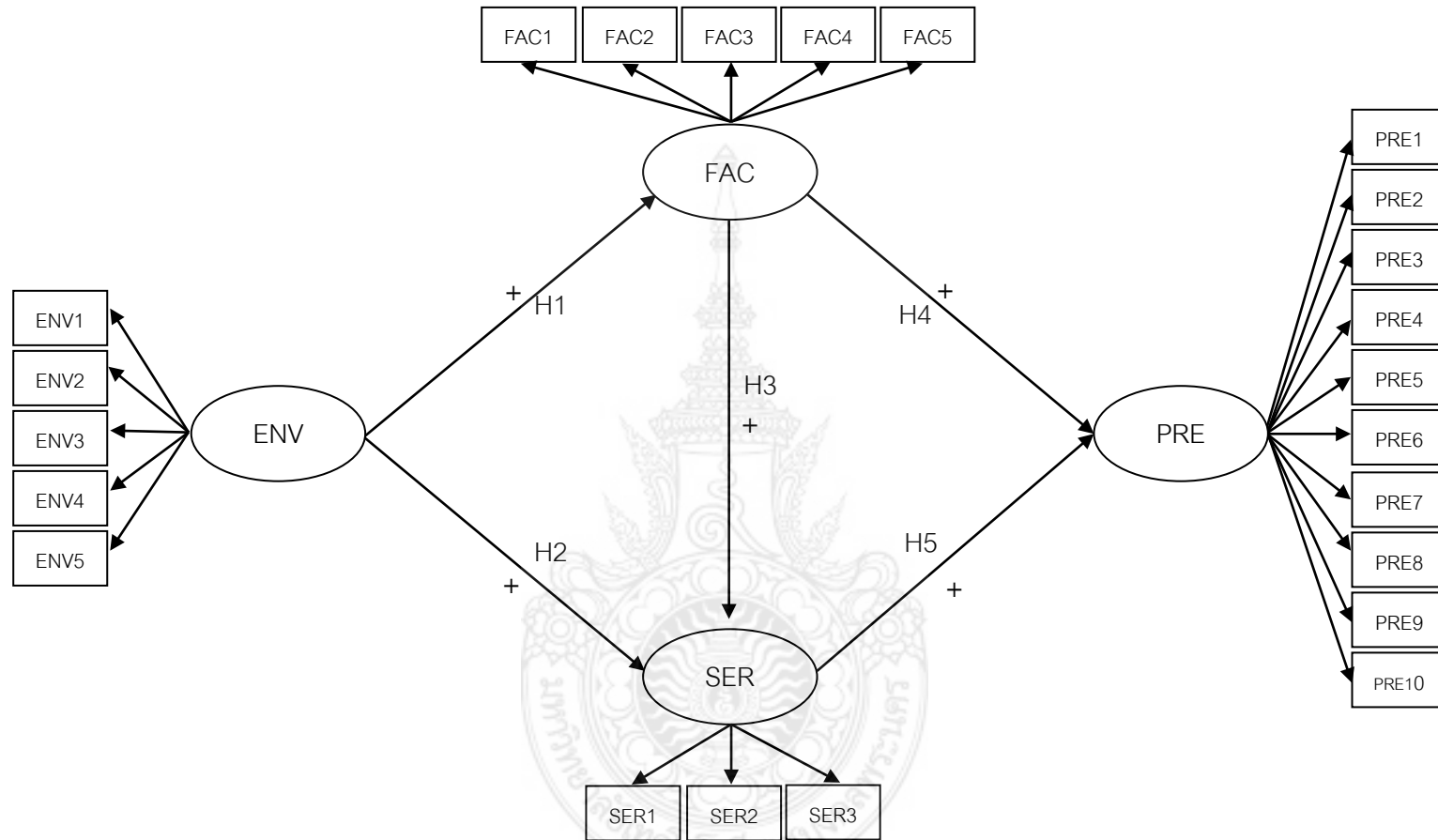
ชื่อตัวแปร	อักษรย่อ
สภาพแวดล้อมภายในองค์กร	ENV
สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก	FAC
ความพร้อมด้านการบริการ	SEV
องค์ประกอบธุรกิจต่อการเตรียมความพร้อม	PRE

จากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี ผู้วิจัยพัฒนากรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยในรูปแบบโมเดลลิสเรล หรือโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL or linear structural relationship model) แบบมีตัวแปรแฝง (latent Variables) โดยนำเสนอโมเดลลิสเรลแสดงโมเดลเชิงเส้นอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารศาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียนโดยสัญลักษณ์ที่ใช้ในภาพ มีความหมายดังนี้

ENV	หมายถึง	ตัวแปรแฝงสภาพแวดล้อมภายในองค์กร
FAC	หมายถึง	ตัวแปรแฝงถึงอำนาจความสะดวกภายนอก
SER	หมายถึง	ตัวแปรแฝงความพร้อมด้านการบริการ
PRE	หมายถึง	ตัวแปรแฝงองค์ประกอบธุรกิจต่อการเตรียมความพร้อม
ENV1	หมายถึง	ตัวแปรสังเกตได้ มีการประดับตกแต่งอาคารให้การอำนวยความสะดวก
ENV2	หมายถึง	ตัวแปรสังเกตได้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว
ENV3	หมายถึง	ตัวแปรสังเกตได้ภัตตาคารหรือร้านอาหารมีการประดับตกแต่งที่สวยงามและบรรยากาศดี
ENV4	หมายถึง	ตัวแปรสังเกตได้สถานที่พักได้รับการออกแบบอย่างมีเอกลักษณ์ไทย
ENV5	หมายถึง	ตัวแปรสังเกตได้สภาพแวดล้อมภายในที่พักมีความปลอดภัย

FAC1	หมายถึง	ตัวแปรสังเกตได้เส้นทางคมนาคมที่ใช้สัญจรได้โดยสะดวกทุกฤดูกาล
FAC2	หมายถึง	ตัวแปรสังเกตได้ การติดตั้งป้ายและสัญญาณการจราจรที่ชัดเจน
FAC3	หมายถึง	ตัวแปรสังเกตได้มีการติดตั้งโคมไฟส่องสว่างตลอดทาง
FAC4	หมายถึง	ตัวแปรสังเกตได้มีป้ายบอกทางหรือป้ายแสดงจุดให้บริการ
FAC5	หมายถึง	ตัวแปรสังเกตได้แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำสาธารณะ เป็นต้น
FAC6	หมายถึง	ตัวแปรสังเกตได้ แหล่งท่องเที่ยวปลอดภัยจากอาชญากรรม
SER1	หมายถึง	ตัวแปรสังเกตได้มีป้ายแสดงขั้นตอนการให้บริการที่ชัดเจน
SER2	หมายถึง	ตัวแปรสังเกตได้ มีระยะเวลาการให้บริการที่เหมาะสมกับกิจกรรม
SER3	หมายถึง	ตัวแปรสังเกตได้มีการให้บริการเป็นไปตามลำดับก่อนหลัง
PRE1	หมายถึง	ความพร้อมด้านองค์ประกอบด้านสถานที่พักที่สะอาดปลอดภัย

PRE2	หมายถึง	ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งภายในและภายนอก
PR3E	หมายถึง	มีการให้บริการที่เชื่อถือและไว้วางใจสำหรับลูกค้า
PR4E	หมายถึง	นักท่องเที่ยวมีความเชื่อถือในผู้ประกอบการที่พัก
PR5E	หมายถึง	นักท่องเที่ยวนิยมพักในสถานที่ปลอดภัย
PR6E	หมายถึง	นักท่องเที่ยวต้องการที่พักที่ได้มาตรฐานสากล
PR7E	หมายถึง	นักท่องเที่ยวมุสลิมต้องการห้องพักที่มีที่ละหมาด
PR8E	หมายถึง	นักท่องเที่ยวมุสลิมต้องการที่พักที่แยกชายหญิงอย่างชัดเจน
PR9E	หมายถึง	นักท่องเที่ยวมุสลิมต้องการอาหารที่ฮาลาล
PR10E	หมายถึง	นักท่องเที่ยวมุสลิมต้องการการบริการที่ไม่มีสิ่งต้องห้ามทุกชนิด
→	หมายถึง	สัมประสิทธิ์ที่ลดลงจากตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลกับตัวแปรผล
↪	หมายถึง	ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้

ภาพที่ 2 โมเดลสมการ โครงสร้างที่สร้างตามสมมติฐานแสดงโมเดลเชิงเส้นอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่ปักหลักสำหรับการทำงานเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารศาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน

การกำหนดสมมติฐาน

การวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลกอิสลาม โดยผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐาน ไว้ดังนี้

อิทธิพลด้านสภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลต่อปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก

ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลด้านสภาพแวดล้อมภายในของโรงแรมหรือที่พักในการท่องเที่ยวของลูกค้า muslim นั้นมีผลกระทบทางตรงต่อการที่ที่พักหรือโรงแรมสามารถให้บริการในด้านความสะดวกสบายขณะเดินทางท่องเที่ยวไปยังที่ต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการท่องเที่ยวของพนักงานซึ่งเกี่ยวข้องกับภาวะของจิตใจ ความรู้สึก การได้รับการยอมรับ ได้รับจากบริการดังกล่าว

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลด้านสภาพแวดล้อมภายในที่มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

Nor Shahrul Nizam Bin Muhamad Nor (2012) ศึกษา กลยุทธ์การสร้างแบรนด์ฮาลาลของความตั้งใจของนักท่องเที่ยวในประเทศมาเลเซีย ผลการศึกษาสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมภายในโรงแรมที่พักมีอิทธิพลทางบวกต่อความสะดวกสบายที่ได้รับบริการจากการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยจึงสรุปว่าสภาพแวดล้อมภายในโรงแรมที่พักมีอิทธิพลทางบวกต่อความสะดวกสบายที่ได้รับบริการจากการท่องเที่ยว (Nor Shahrul Nizam Bin Muhamad Nor, 2012; Homamed M. Battour; Mohd Nazari Ismail and Moustafa Battor 2010) ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 1 (H1) สภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลต่อสิ่งอำนวยความสะดวกสบายที่ได้รับบริการจากการท่องเที่ยว

อิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลต่อความสะดวกสบายในการบริการจากภายนอก

ความสัมพันธ์ระหว่างการให้บริการที่ดีภายในที่พักหรือโรงแรมมีอิทธิพลต่อความพร้อมด้านการบริการ ดังนั้น การที่ผู้ประกอบการที่พัก หรือ โรงแรมให้ความสนใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกย่อมแสดงให้เห็นถึงความพร้อมด้านการ มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

Mohd Iskandar Illyas Tan (2012) ศึกษาอิทธิพลของระบบสารสนเทศต่อการพัฒนาการขนส่งฮาลาลสำหรับการให้บริการนักท่องเที่ยวฮาลาลในมาเลเซีย ผลการศึกษาสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลต่อความพร้อมในด้านการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

ผู้วิจัยจึงสรุปว่า สภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางบวกต่อความพร้อมด้านการบริการ
(Mohd Iskandar Illyas Tan, Raziah Noor Razali and Mohammad Ishak Desa, 2012)

ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 2 (H2) สภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางบวกต่อความพร้อมด้านการบริการ

อิทธิพลของสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกต่อความพร้อมด้านการบริการ

สิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกมีอิทธิพลต่อความพร้อมด้านการบริการลูกค้ามุสลิมที่มาพักในโรงแรม เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ของการบริหารจัดการที่พิกสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการบริการลูกค้า

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกมีอิทธิพลทางบวกต่อความพร้อมด้านการบริการ มีผู้ที่ศึกษาไว้ดังนี้

Mohd Iskandar Illyas Tan, Raziah Noor Razali and Mohammad Ishak Desa, (2012)

ศึกษาการท่องเที่ยวตลาดการจัดการของนักท่องเที่ยวมุสลิมได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมที่ได้รับการอำนวยความสะดวกนั้นเป็นผลมาจากการบริหารจัดการของผู้บริหารโรงแรมในการเอาใจใส่แสดงให้เห็นถึงความพร้อมของการบริการที่มีให้กับลูกค้า ผลการศึกษาสรุปได้ว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกมีอิทธิพลทางบวกต่อความพร้อมด้านการบริการที่มีให้กับลูกค้ามุสลิม

ผู้วิจัยจึงสรุปว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกมีอิทธิพลทางบวกต่อความพร้อมด้านการบริการที่มีให้กับลูกค้ามุสลิม (Mohd Iskandar Illyas Tan, Raziah Noor Razali and Mohammad Ishak Desa, 2012)

ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 3 (H3) สิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกมีอิทธิพลทางบวกต่อความพร้อมด้านการบริการที่มีให้กับลูกค้ามุสลิม

อิทธิพลของสิ่งอำนวยความสะดวกส่งผลทางบวกต่อความพร้อมของผู้ประกอบการ

อิทธิพลของสิ่งอำนวยความสะดวกส่งผลทางบวกต่อความพร้อมของผู้ประกอบการ ผลการพิจารณาสิ่งที่อำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะสิ่งที่เอื้อต่อการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น การจัดห้องละหมาดแยกชายหญิง สระว่ายนํ้าแยกชายหญิง เป็นต้น

สิ่งเหล่านี้ถือเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสำหรับการต้อนรับนักท่องเที่ยวมุสลิมที่มาจากประเทศที่เป็นมุสลิมและประเทศที่ไม่ใช่มุสลิม ทั้งนี้เพราะการเติบโตของเศรษฐกิจที่มาจากนักท่องเที่ยวนั้นจะสร้างความยั่งยืนให้กับประเทศ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกส่งผลทางบวกต่อความพร้อมของผู้ประกอบการ มีผู้ที่ศึกษาไว้ดังนี้

Suhaize Zailani, Azzah Omar and Simon Kopong (2011) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลูกค้าในประเทศมาเลเซีย ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ลูกค้ามุสลิมให้ความสำคัญกับการได้รับการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวฮาลาลของโรงแรมเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยจึงสรุปว่าสิ่งอำนวยความสะดวกส่งผลทางบวกต่อความพร้อมของผู้ประกอบการ (Suhaize Zailani, Azzah Omar and Simon Kopong, 2011)

มีผู้ที่ศึกษาไว้ ดังนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 4 (H4) สิ่งอำนวยความสะดวกส่งผลทางบวกต่อความพร้อมของผู้ประกอบการ

อิทธิพลของความพร้อมด้านบริการมีอิทธิพลทางบวกต่อการเตรียมความพร้อมสถานประกอบการ

ในการดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารสำหรับลูกค้ามุสลิมนั้นมาจากการที่ผู้ประกอบการจะต้องให้ความเอาใจใส่และเตรียมความพร้อมด้านบริการ ทั้งนี้การนำหลักชารีอะห์สัมพันธ์กับการท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวแบบฮาลาลนั้นถือเป็นโอกาสทางธุรกิจเป็นธุรกิจหนึ่งที่มีความยืดหยุ่นของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน มีผู้ที่ศึกษาไว้ดังนี้

Mohamed M. Battour, Mohd Nazari Ismail, (2010) ศึกษาเกี่ยวกับการตลาดฮาลาลด้านการท่องเที่ยวตามหลักชารีอะห์

ตาราง 2 สรุปรวมสมมติฐานการวิจัย

สรุปรวมสมมติฐานการวิจัย	
H1 :	ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรมีอิทธิพลทางบวกต่อสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก
H2 :	ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรมีอิทธิพลทางบวกต่อความพร้อมด้านการบริการ
H3 :	สิ่งอำนวยความสะดวกมีอิทธิพลทางบวกต่อความพร้อมด้านการบริการ
H4 :	สิ่งอำนวยความสะดวกส่งผลทางบวกต่อความพร้อมของผู้ประกอบการ
H5 :	ความพร้อมด้านการบริการมีอิทธิพลทางบวกต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการ
H6 :	ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรมีอิทธิพลทางบวกต่อการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการ

สรุป

บทนี้เป็นการกล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ประกอบด้วยตัวแปรสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ตัวแปรสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก ตัวแปรความพร้อมด้านการบริการ และองค์ประกอบของการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวมุสลิม นำมาสู่การกำหนดกรอบแนวคิด และสมมติฐานการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารศาลาเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน” ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประเภทของงานวิจัย
2. กลุ่มประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. นิยามเชิงปฏิบัติการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
5. การทดสอบเครื่องมือ
6. วิธีการเก็บข้อมูล
7. วิธีการทางสถิติ

1. ประเภทของงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง โมเดลเชิงสาเหตุ “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารศาลาเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน” การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) โดยทำการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงเดียว (Cross-sectional Design) และใช้ข้อมูลจากผู้ประกอบการเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit Analysis)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการที่พัก โรงแรมในจังหวัดในภาคใต้

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจได้แก่ ผู้ประกอบการที่พัก โรงแรมในจังหวัดในภาคใต้ ใช้วิธีการ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 43) และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนและอาศัยหลักความน่าจะเป็น

ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างที่ประชากรมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน (สุวิมล ติรกานันท์, 2548, หน้า 166) เพื่อจะได้ตัวอย่างที่กระจาย และครอบคลุมกลุ่มประชากรให้มากที่สุด

นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโมเดลสมการโครงสร้างด้วยโปรแกรมลิสเรล Hair, Black, Babin, Anderson and Tatham (2006, pp. 741-742) แนะนำว่า ตัวอย่างควรมีขนาดตั้งแต่ 200 ตัวอย่างขึ้นไป สำหรับกรณีที่โมเดลไม่ซับซ้อนมาก ส่วน (Golob (2003, p. 9) แนะนำว่า การวิเคราะห์โมเดลลิสเรลด้วยวิธีประมาณค่าแบบ maximum likelihood ควรมีขนาดตัวอย่างอย่างน้อยเป็น 15 เท่าของตัวแปรสังเกตได้

สำหรับพื้นที่ในการวิจัย คือ กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทยในพื้นที่ภาคใต้เท่านั้น

สำหรับเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับผู้ช่วยนักวิจัยด้วยตนเอง โดยคาดว่าจะเดินทางไปเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมีนาคม- พฤษภาคม 2557
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งตัวแปรออกเป็น 3 กลุ่มตัวแปร คือ (1) ตัวแปรอิสระ (independent variables) (2) ตัวแปรคั่นกลาง (mediator variables) และ (3) ตัวแปรตาม (dependent variables) โดยมีนิยามปฏิบัติการ ดังนี้

ตัวแปรตาม (dependent variables)

ตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้ คือ การเตรียมความพร้อมของธุรกิจผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยเพื่อสร้างส่วนแบ่งทางการตลาดในประเทศมุสลิมพิมมากขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการในการเก็บข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้นเครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถาม

แบบสอบถาม คืออุตสาหกรรมด้านโรงแรม ที่พัก อาหารและ แบ่งเครื่องมือออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของโรงแรม ที่พัก จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 สอบถามผู้ประกอบการ จำนวนข้อคำถาม 55 ข้อ

มีรายละเอียดในการให้คะแนน ดังนี้

1 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารศาลาลในระดับน้อยที่สุด

2 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารศาลาลในระดับน้อย

3 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารศาลาลในระดับปานกลาง

4 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารศาลาลในระดับมาก

5 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารศาลาลในระดับมาก

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
1.00-1.49	ระดับต่ำมาก
1.50-2.49	ระดับต่ำ
2.50-3.49	ระดับปานกลาง
3.50-4.49	ระดับสูง
4.50-5.00	ระดับสูงมาก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้ดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ 1) การตรวจสอบความตรง (validity) ประกอบด้วย การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) และ 2) การตรวจสอบความเที่ยง (reliability)

วิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) และการวิเคราะห์สถิติพหุตัวแปรโมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model :SEM) โดยมีชนิดของสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์แต่ละข้อแบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติที่เป็นจำนวนและร้อยละ

ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยว โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีข้อคำถามประมาณ 40-55 ข้อ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของสถิติพหุตัวแปรสำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model)

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝง

ส่วนที่ 5 การทดสอบอิทธิพลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสุขภาพเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน ด้วยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model) และใช้โปรแกรมไลสเรล เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สถิติ สาเหตุในการเลือกใช้วิธีวิเคราะห์นี้เพราะสามารถอธิบายอิทธิพลทางตรงของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสุขภาพเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน

การทดสอบเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือได้ดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ (1) การตรวจสอบความตรง (Validity) ประกอบด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และ (2) การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ขั้นตอนในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมีดังนี้

การตรวจสอบความตรง (Validity)

เพื่อให้เกิดความแม่นยำของเครื่องมือในการวัดสิ่งที่ต้องการจะวัด หรือสิ่งที่เครื่องมือควรจะวัด และคะแนนที่ได้จากเครื่องมือที่มีความตรงสูงสามารถบอกถึงสภาพที่แท้จริง และพยากรณ์ได้ถูกต้องแม่นยำ (สุวิมล ติรกันันท์, 2548) แบบสอบถามจึงต้องได้รับการตรวจสอบความถูกต้องในด้านภาษาในเชิงเนื้อหา

ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ความตรงเชิงเนื้อหา หมายถึง คุณภาพของเครื่องมือวัดที่สร้างขึ้นมีความถูกต้องตรงตาม

เนื้อเรื่องที่ต้องการวัด หรือวัดได้ครอบคลุมเนื้อเรื่องทั้งหมด (วัลลภ ลำพาย, 2547) เป็นความตรงที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ตรวจสอบเนื้อหาของเครื่องมือว่าเนื้อหาของข้อคำถามวัดได้ตรงตามเนื้อหาของตัวแปรที่ต้องการวัด หรือไม่ความตรงชนิดนี้นิยมใช้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ ตรวจสอบโดยการพิจารณาจากนิยามเชิงทฤษฎี นิยามเชิงปฏิบัติการ และตารางแสดงประเด็นหลัก และประเด็นย่อย หรือพฤติกรรมบ่งชี้ควบคู่กับข้อคำถามว่าเครื่องมือที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ครอบคลุมเนื้อเรื่องทั้งหมดหรือไม่ (สุวิมล ติรกานันท์, 2546) ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจะต้องดำเนินการก่อนนำไปทดลองใช้ (Try-out)

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยวิธีดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ทำได้โดยการนำนิยามเชิงทฤษฎี นิยามเชิงปฏิบัติการ โครงสร้างการสร้างข้อคำถามควบคู่กับแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง การให้โครงสร้างข้อคำถามแก่ผู้เชี่ยวชาญทำให้ผู้เชี่ยวชาญทราบที่มาของข้อคำถามแต่ละข้อว่ามาจากประเด็นใด ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องนั้นหรือไม่ จำนวนผู้เชี่ยวชาญควรมีตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปเพื่อหลีกเลี่ยงความคิดเห็นที่แบ่งเป็น 2 ขั้ว (สุวิมล ติรกานันท์, 2546) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องหลังจากนั้นจึงแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 ท่านก่อนนำไปทดลองใช้ (Try-out)

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาทำได้โดยการนำนิยามเชิงทฤษฎี นิยามเชิงปฏิบัติการ และโครงสร้างการสร้างข้อคำถามควบคู่กับเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องผู้เชี่ยวชาญกรอกผลการพิจารณา ผู้วิจัยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นที่ต้องการทราบ จากนั้นนำผลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมารวมกัน คำนวณหาความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งคำนวณจากความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น ดัชนีที่ใช้แสดงค่าความสอดคล้อง เรียกว่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญต้องประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามที่กำหนดไว้สอดคล้องกับนิยามของตัวแปรที่กำหนด

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามที่กำหนดไว้สอดคล้องกับนิยามของตัวแปรที่

กำหนด

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับนิยามของตัวแปรที่

กำหนด

หลังจากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสมการ

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

$\sum R$ = ผลรวมของคะแนนตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อคำถาม

n = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

เกณฑ์ในการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปรที่กำหนด (สุวิมล ติรภานันท์, 2548)

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50–1.00 มีค่าความตรงผ่านเกณฑ์สามารถนำไปใช้ในการทดสอบก่อนการใช้งานได้
 2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 ไม่ผ่านเกณฑ์ต้องปรับปรุงแก้ไขหรือตัดทิ้ง
- การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability)**

วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) เป็นวิธีที่ถูกต้องใช้ในการวัดค่าความเที่ยงอย่างกว้างขวางมากที่สุดวิธีหนึ่ง โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของมาตรวัด ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาควรมีค่าในระดับ 0.70 ขึ้นไป (Hair, Black, Anderson, & Tatham, 2006) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแต่ละข้อคำถาม (Corrected Item–Total Correlation) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป

วิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและทีมนักวิจัยที่เป็นนักศึกษา โดยขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังผู้เกี่ยวข้อง ในการแจกแบบสอบถามเริ่มตั้งแต่ เดือน มีนาคม พ.ศ. 2557 จนถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2557

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

รายละเอียดของขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ส่งจดหมายขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อทำการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล และระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทราบ

ขั้นที่ 2 แจกแบบสอบถามด้วยตนเองและทีมนักวิจัย ลงพื้นที่

ขั้นที่ 3 จัดส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณียบัตรเพิ่มเติม

สรุป

บทนี้ได้กล่าวถึงระเบียบวิธีการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่มีเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็นเข้าช่วยเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดี วิธีการเก็บข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลร่วมกับทีมนักวิจัย และใช้ร่วมกับการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

บทที่ 4

สรุปผลการวิจัย

บทนี้ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนั้มารายงานผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติแบบพหุตัวแปร (Multivariate Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลต้องสอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 6 ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์ผลสถิติเชิงพรรณนาของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติของข้อมูล

ประกอบด้วยการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลตามข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างด้วยโปรแกรมลิสเรล ซึ่งข้อตกลงเบื้องต้นเหล่านี้ประกอบด้วย ลักษณะการแจกแจงแบบปกติของข้อมูล (Normality) การตรวจสอบความเป็นเอกพันธ์ของการกระจาย (Homoscedasticity) และการตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตาม (Linearity)

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ของโมเดลการวัด (Measurement Model) ของแต่ละตัวแปรแฝง (Latent Variable) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยทำการตรวจสอบความตรงแบบรวมศูนย์ (Convergent Validity)

4. ระดับความคิดเห็นในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่พ้กสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน

- 4.5 การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ และการทดสอบสมมติฐาน โดยวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุด้วยโปรแกรมลิสเรล เวอร์ชัน 8.80

- 4.6 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

1. การวิเคราะห์ผลสถิติเชิงพรรณนาของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปร/ ตัวชี้วัด	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	88	25.43
หญิง	258	74.78
รวม	346	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	267	77.16
30-40 ปี	65	18.79
40-50 ปี	10	2.90
50 ปีขึ้นไป	4	1.16
รวม	346	100.00
3. ขนาดของกิจการ (ผลประกอบการ)		
ต่ำกว่า 5 ล้านบาทต่อปี	39	11.30
6 – 10 ล้านบาทต่อปี	256	74.20
11 – 20 ล้านบาทต่อปี	50	14.49
มากกว่า 20 ล้านบาทต่อปี	1	0.29
รวม	346	100.00
4. ระดับตำแหน่งงาน		
ผู้บริหารระดับต้น	101	29.19
ผู้บริหารระดับกลาง-ระดับสูง	245	70.81
รวม	346	100.00

การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 74.78 และที่เหลือเป็นเพศชาย มีจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 25.43

อายุของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 77.39 รองลงมาอายุระหว่าง 30-40 ปี มีจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 18.79 และน้อยที่สุดอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.16

ขนาดกิจการของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีผลประกอบการอยู่ระหว่าง 6-10 ล้านบาทต่อปี มีจำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 74.20 รองลงมา คือ มีผลประกอบการระหว่าง 11-20 ล้านบาทต่อปี มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 14.49 ระดับต่ำสุด คือผลประกอบการมากกว่า 20 ล้านบาทต่อปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.29

ระดับตำแหน่งงานของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับผู้บริหารระดับกลางถึงสูง มีจำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 70.81 และอยู่ในระดับบริหารระดับต่ำ มีจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 29.19

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติของข้อมูล

การตรวจสอบคุณสมบัติของข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้เทคนิคการวิเคราะห์พหุตัวแปร (Multivariate Analysis) สำหรับโมเดลสมการโครงสร้าง ได้แก่ (1) การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงแบบปกติของข้อมูล (2) การตรวจสอบความเป็นเอกพันธ์ของการกระจาย และ (3) การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, pp. 14-17)

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพหุตัวแปรการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลกับข้อตกลงเบื้องต้นของสถิตินั้นถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรหลายตัวนั้นหากตัวแปรมีคุณสมบัติไม่สอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะปรากฏลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นส่งผลทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลอาจเกิดการผิดเพี้ยนจากข้อมูลที่ไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น โดยที่ผู้วิจัยไม่สามารถสังเกตได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, pp. 14-17) ดังนั้นข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติวิเคราะห์พหุตัวแปรสำหรับสถิติวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างจำเป็นต้องมีการตรวจสอบข้อมูลว่าเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นดังต่อไปนี้

การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงแบบปกติของข้อมูล (Normality)

การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงแบบปกติของข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของการประมาณค่าของตัวแปรหรือความแกร่ง (Robustness) ของการประมาณค่าสถิติวิเคราะห์ที่ใช้

ในการทดสอบแบบ t และ F มีข้อตกลงเบื้องต้นว่าตัวแปรต้องมีการแจกแจงแบบปกติ (Hair, Black, Babin, Anderson & Tatham, 2010, p. 71; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 15) ควรทำการตรวจสอบลักษณะการแจกแจงแบบปกติของข้อมูลสำหรับตัวแปรต่อเนื่อง (Metric) ทุกตัวที่อยู่ในการวิเคราะห์ (Hair, et al., 2010, p. 71)

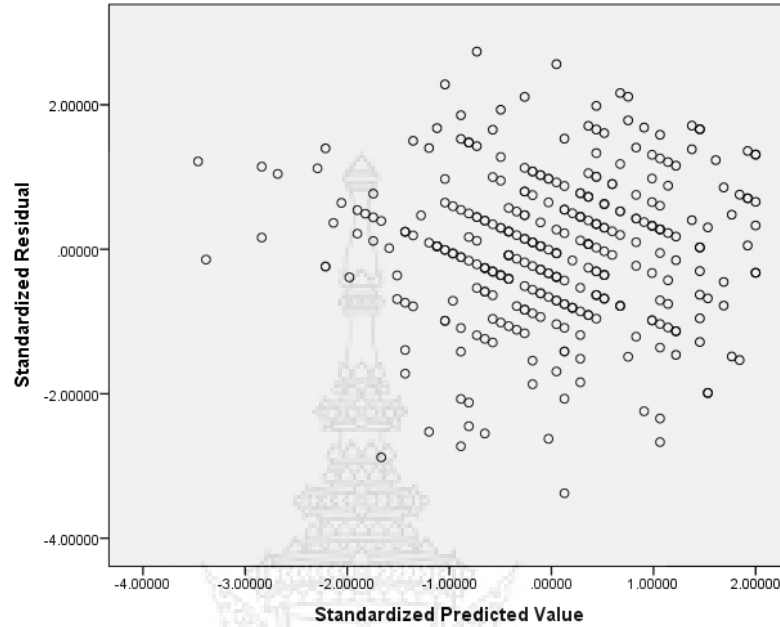
การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงแบบปกติของข้อมูลทำได้โดยการตรวจสอบแผนภาพ Normal Q-Q plot ผลจากการวิเคราะห์แผนภาพ Normal Q-Q plot แต่ละตัวแปรพบว่า ได้เส้นตรงในแนวทแยง สรุปได้ว่าตัวแปรแต่ละตัวมีลักษณะการแจกแจงแบบโค้งปกติ (Hair et al., 2010, p. 71; Hair, et al., 2006, p. 81; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 15)

การตรวจสอบความเป็นเอกพันธ์ของการกระจาย (Homoscedasticity)

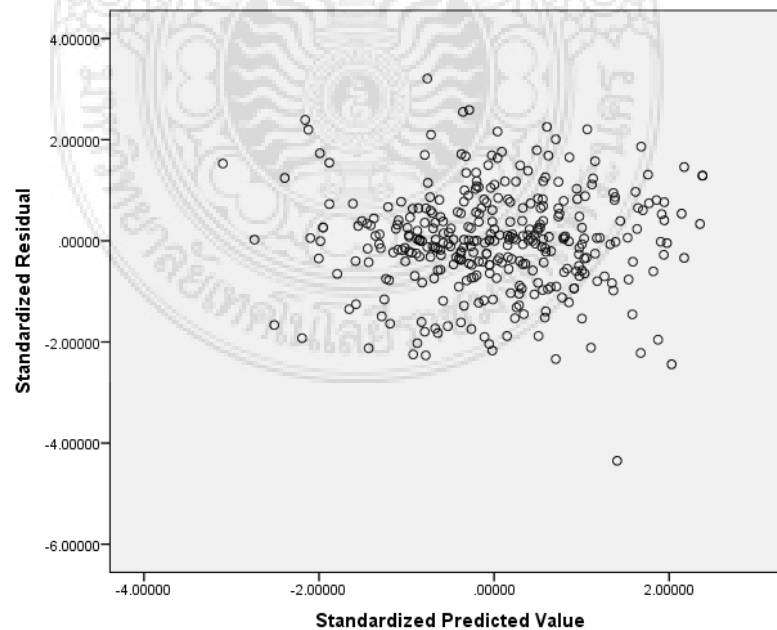
ความเป็นเอกพันธ์ของการกระจาย (Homoscedasticity) ใช้กับการวิเคราะห์การถดถอยซึ่งตัวแปรต้น และตัวแปรตามเป็นตัวแปรต่อเนื่อง (Metric Variable) ส่วนความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variances) นั้นใช้กับการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่มีตัวแปรตามเป็นตัวแปรต่อเนื่อง (Metric Variable) และตัวแปรต้นเป็นตัวแปรไม่ต่อเนื่อง (Non-metric Variable) ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยตรวจสอบลักษณะความเป็นเอกพันธ์ของการกระจายเนื่องจากทั้งตัวแปรต้นและตัวแปรตามเป็นตัวแปรต่อเนื่อง โดยนิยามลักษณะความเป็นเอกพันธ์ของการกระจาย หมายถึงคุณสมบัติของตัวแปรตามที่มีการกระจายไม่ต่างกันทุกค่าของตัวแปรต้น(นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, pp. 14-17) วิธีการตรวจสอบทำได้โดยการสร้างแผนภาพการจัดกระจายที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเศษที่เหลือ (Standardized Residual) กับค่าพยากรณ์ (Standardized Predicted) ความเป็นเอกพันธ์ของการกระจาย (Pedhazur, 1997) โดยพิจารณาจากค่า Standardized Residual หากมีการกระจายตัวแบบสุ่มโดยไม่มีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างมีแบบแผนจึงจะสรุปได้ว่ามีเอกพันธ์ของการกระจายนั่นเอง (Hair, et al., 2010, p. 221; Hair, et al., 2006, pp. 251–252)

จากภาพที่ 1 พบว่า ค่าเศษที่เหลือมีการกระจายอย่างไม่มีแบบแผนโดยไม่พบว่าค่าเศษที่เหลือมีรูปแบบแนวโน้มไปในทางมากขึ้นหรือลดลงอย่างมีแบบแผน สรุปได้ว่าข้อมูลเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการมีเอกพันธ์ของการกระจาย

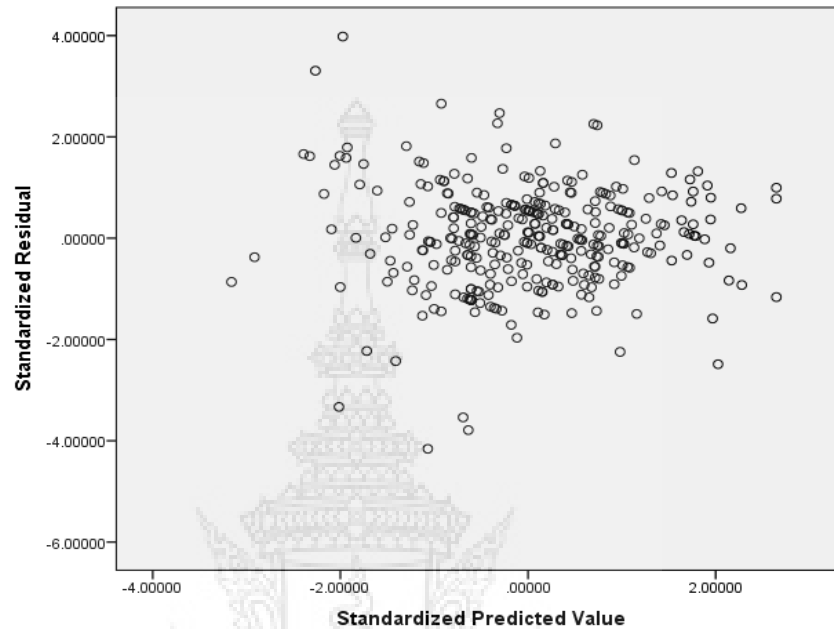
ภาพที่ 3: ความสัมพันธ์ระหว่างเศษที่เหลือ (Standardized Residual) กับค่าพยากรณ์ (Standardized Predicted Value) โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นตัวแปรตาม

ภาพที่ 4: ความสัมพันธ์ระหว่างเศษที่เหลือ (Standardized Residual) กับค่าพยากรณ์ (Standardized Predicted Value) โดยมีความพร้อมด้านบริการเป็นตัวแปรตาม

ภาพที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างเศษที่เหลือ (Standardized Residual) กับค่าพยากรณ์ (Standardized Predicted Value) โดยมีการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการเป็นตัวแปรตาม

การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linearity)

สถิติวิเคราะห์ทุกประเภทที่มีพื้นฐานการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ต้องมีข้อตกลงเบื้องต้นว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่เป็นแบบเส้นตรงวิธีการตรวจสอบทำได้โดยการตรวจสอบแผนภาพกระจาย (Scatter Plot) ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเศษที่เหลือ (Standardized Residual) กับตัวแปรอิสระแต่ละตัว (Independent Variable) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปร (Lin & Lu, 2000, p. 203; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, p. 17) จากแผนภาพกระจายพบว่า ค่าเศษที่เหลือมีการกระจายอย่างไม่มีแบบแผน โดยไม่พบว่า ค่าเศษที่เหลือมีรูปแบบแนวโน้มไปในทางมากขึ้นหรือลดลงอย่างมีแบบแผน สรุปได้ว่าข้อมูลเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

3. การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ของโมเดลการวัด (Measurement Model) ของแต่ละตัวแปรแฝง (Latent Variable) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยทำการตรวจสอบความตรงแบบรวมศูนย์ (Convergent Validity)

การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของตัวแปรแฝง (Latent Variable) ที่เกิดจากการวัดโดยตัวแปรโครงสร้าง (Construct Variable) ให้เป็นไปตามทฤษฎีการวัดที่คณะผู้วิจัยกำหนดขึ้นจากทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์ห้ความตรงเชิงโครงสร้างทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าการวัดค่าของตัวแปรที่ได้จากตัวอย่างสามารถแทนค่าจริงที่มีอยู่ในประชากรได้ (Hair, Black, Babin, Anderson, & Tatham, 2006, p. 776) การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างสามารถทำได้โดยการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยทำการตรวจสอบ และความตรงแบบรวมศูนย์ (Convergent Validity) การวิเคราะห์ห้ครั้งนี้ใช้โปรแกรมลิสเรล

ผู้วิจัยศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุอิทธิพลของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กร สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก ความพร้อมด้านบริการและองค์ประกอบการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่พัก ที่เป็นตัวแปรแฝงมีลักษณะเป็นนามธรรม ไม่สามารถวัดได้โดยตรง ประกอบด้วย ตัวแปรปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กร (ENV) ตัวแปรสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก (FAC) ตัวแปรความพร้อมด้านบริการ (SER) และตัวแปรผลการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการ (PRE) จากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จำนวน 52 ข้อ โดยใช้ตัวอย่าง จำนวน 346 คน

ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรสภาพแวดล้อมภายในองค์กร (ENV) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างที่ได้จากการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์ห้โมเดลการวัดของตัวแปรแฝงสภาพแวดล้อมภายในองค์กร (ENV) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองด้วยโปรแกรมลิสเรล ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงมิติความมีอิทธิพลในเชิงกายภาพ ประกอบด้วย ข้อคำถาม PHA1, PHA2, PHA3 และ PHA4 มิติความมีอิทธิพลในเชิงทรัพยากร ประกอบด้วย ข้อคำถาม RES1, RES2, RES3 และ RES4 มิติเชิงบุคลากรประกอบด้วยข้อคำถาม PER1, PER2, PER3 และ PER4 มิติการบริหารประกอบด้วย ข้อคำถาม MAN1, MAN2, MAN3 และ MAN4 และมิติการเงิน ประกอบด้วย ข้อคำถาม FIN1, FIN2, FIN3 และ FIN4

ในการวิเคราะห์ห้อยู่ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล มีข้อตกลงที่ยอมรับให้ความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันได้ ซึ่งตรงกับสภาพความเป็นจริง โดยเกณฑ์ในการพิจารณาว่าโมเดลการวัดสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ให้พิจารณาจากค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square) ซึ่งหาได้จากสมการ χ^2/df เกณฑ์ที่กำหนด คือ ต้องมีค่าน้อยกว่า 2.00 (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ & สมชาติ สว่างเนตร, 2535, p. 41; สุกมาศ อังสุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ, & รัชนิภา ฤทธิญาณวัฒน์, 2548, p. 97) ค่าความน่าจะเป็น (*p-value*) ต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยต้องมีค่ามากกว่า 0.05 ค่าดัชนีค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (*RMSEA*) ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (*SRMR*) ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, วรรณิการ์ สุขเกษม, โสภิต ผ่องเสรี, & ธนอมรัตน์ ประสิทธิ์เมตต์, 2549, p. 208; สุกมาศ อังสุโชติ, et al., 2548, p. 97) ค่าความสอดคล้องของดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (*GFI*) ต้องมีค่ามากกว่า 0.9 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (*AGFI*) ต้องมีค่ามากกว่า 0.9 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (*CFI*) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.9 ขึ้นไป (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ & สมชาติ สว่างเนตร, 2535, pp. 41-42; สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, et al., 2549, p. 214)

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) โดยพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวสามารถดูค่าได้จากหัวข้อ Completely Standardized Solution ใน Output ของลิสเรล โดยเกณฑ์ที่กำหนดคือ ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ค่า Average Variance Extracted: AVE ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 และค่าความเที่ยงรวมของแต่ละตัวแปรแฝง (Composite Reliability: CR) มีค่าตั้งแต่ 0.6 (Hair, et al., 2010, pp. 709–710; Hair, et al., 2006, pp. 777, 779)

ผลการวิเคราะห์ห้อยู่ประกอบเชิงยืนยันพบว่า สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) ค่าองศาอิสระ (df) ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.238 ค่า *p-value* มีค่าเท่ากับ 0.05059 ค่า *RMSEA* มีค่าเท่ากับ 0.026 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (*SRMR*) มีค่าเท่ากับ 0.044 ค่าความสอดคล้องของดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (*GFI*) มีค่าเท่ากับ 0.964 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (*AGFI*) มีค่าเท่ากับ 0.927 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (*CFI*) มีค่าเท่ากับ 0.999

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Standardized Factor Loading) พบว่า ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกค่าคือ แต่ละตัวแปรสังเกตได้ต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ 0.5 ตัวแปรแฝงต้องมีค่า Average Variance Extracted: AVE ตั้งแต่ 0.5 และค่าความเที่ยงรวมของแต่ละตัวแปรแฝง (Composite Reliability: CR) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.6 ผลการวิเคราะห์พบว่า ENV มีค่า AVE เท่ากับ

0.865 และค่า CR เท่ากับ 0.970, IIA มีค่า AVE เท่ากับ 0.609 และค่า CR เท่ากับ 0.861, IIB มีค่า AVE เท่ากับ 0.688 และค่า CR เท่ากับ 0.898, MAN มีค่า AVE เท่ากับ 0.707 และค่า CR เท่ากับ 0.906, INS มีค่า AVE เท่ากับ 0.786 และค่า CR เท่ากับ 0.936, FIN มีค่า AVE เท่ากับ 0.630 และค่า CR เท่ากับ 0.870 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงสภาพแวดล้อมภายใน ดังแสดงในภาพที่ 4.14 และดูตารางที่ 4.5

จากภาพที่ 4 และตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดตัวแปรแฝงสภาพแวดล้อมภายในพบว่า น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Standardized Factor Loading) ทุกค่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด สำหรับตัวแปรแฝงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (PHA) ประกอบด้วย 5 มิติตัวแปรแฝงคือ ตัวแปรแฝงมิติความมีอิทธิพลด้านกายภาพ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.955 มิติความมีอิทธิพลเชิงทรัพยากร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.944 มิติบุคลากรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.963 มิติการบริหาร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.918 และมิติการเงินมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.868 เมื่อพิจารณาค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่าสถิติ t พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบแต่ละค่าแตกต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนค่า R² ซึ่งเป็นค่าที่บอกสัดส่วนความแปรผันระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับองค์ประกอบรวม พบว่า PER มีค่า R² มากที่สุดเท่ากับ 0.927 รองลงมา PHA มีค่า R² เท่ากับ 0.912 RES มีค่า R² เท่ากับ 0.891 MAN มีค่า R² เท่ากับ 0.843 และ FIN มีค่า R² เท่ากับ 0.753

เมื่อพิจารณาการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สอง ตัวแปรแฝงมิติเชิงกายภาพ (PHA) พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ PHA1 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดเท่ากับ 0.851 รองลงมาคือ PHA2 มีค่าเท่ากับ 0.781 ส่วน PHA3 มีค่าเท่ากับ 0.779 และน้อยที่สุด คือ PHA4 ค่าเท่ากับ 0.704 เมื่อพิจารณาค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่าสถิติ t พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบแต่ละค่าแตกต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนค่า R² ซึ่งเป็นค่าที่บอกสัดส่วนความแปรผันระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับองค์ประกอบรวม พบว่า PHA1 มีค่า R² มากที่สุดเท่ากับ 0.724 รองลงมา คือ PHA3 มีค่าเท่ากับ 0.624 ส่วน PHA2 มีค่าเท่ากับ 0.610 และน้อยที่สุด คือ PHA4 มีค่าเท่ากับ 0.496

เมื่อพิจารณาการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สอง ตัวแปรแฝงมิติความมีอิทธิพลในเชิงทรัพยากร (RES) พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ RES4 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดเท่ากับ 0.897 รองลงมาคือ RES2 มีค่าเท่ากับ 0.842 ส่วน RES3 มีค่าเท่ากับ 0.822 และน้อยที่สุด คือ IIB4 ค่าเท่ากับ 0.751 เมื่อพิจารณาค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่าสถิติ t พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบแต่ละค่าแตกต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนค่า R² ซึ่งเป็นค่าที่บอกสัดส่วนความแปรผันระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับองค์ประกอบรวม พบว่า RES4 มีค่า R² มาก

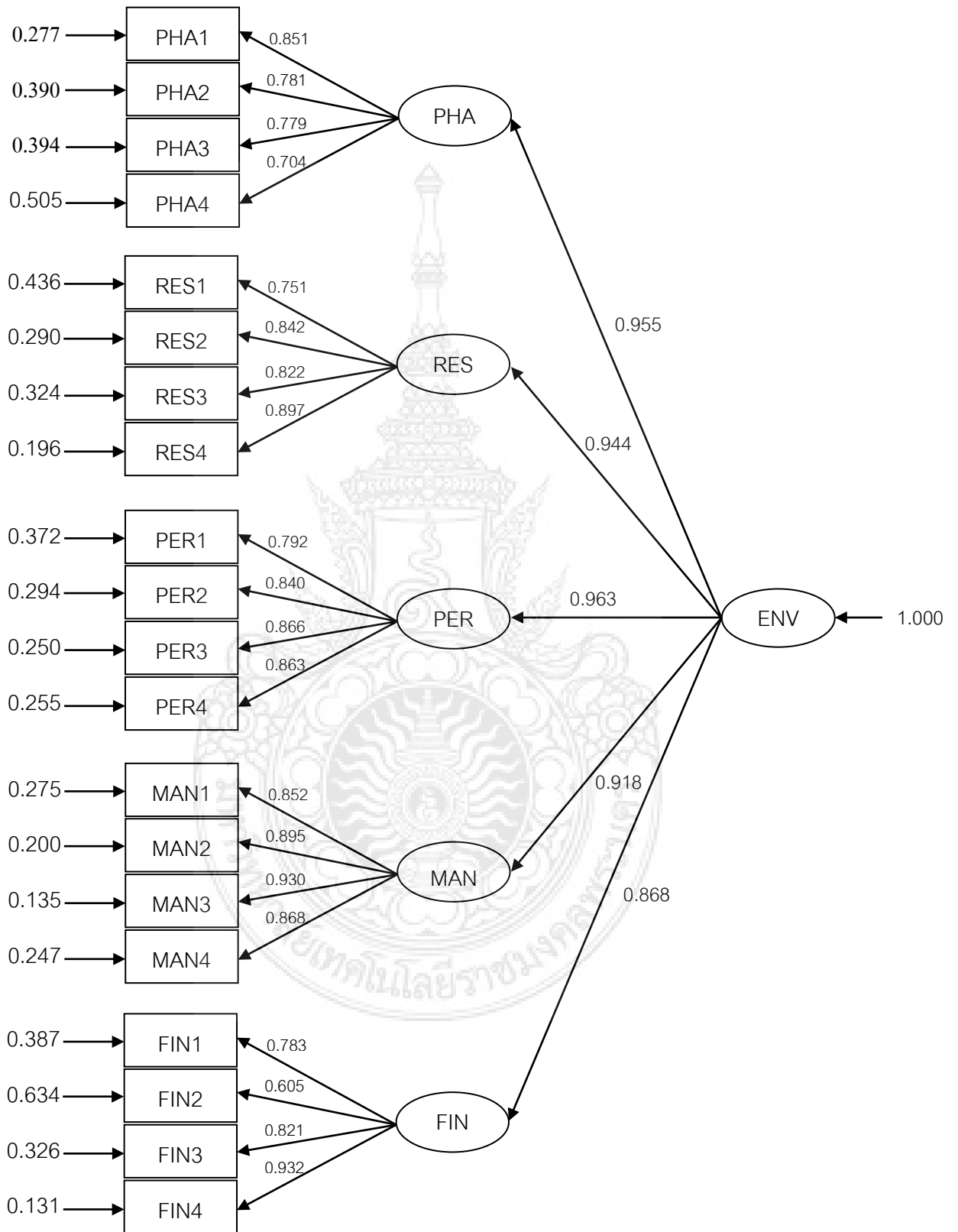
ที่สุดเท่ากับ 0.805 รองลงมา คือ RES2 มีค่าเท่ากับ 0.709 ส่วน RES3 มีค่าเท่ากับ 0.676 และน้อยที่สุด คือ RES1 มีค่าเท่ากับ 0.564

เมื่อพิจารณาการวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สอง ตัวแปรแฝงมิติด้านบุคลากร (PER) พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ PER3 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดเท่ากับ 0.866 รองลงมาคือ PER4 มีค่าเท่ากับ 0.863 ส่วน PER2 มีค่าเท่ากับ 0.840 และน้อยที่สุด คือ PER1 ค่าเท่ากับ 0.792 เมื่อพิจารณาค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่าสถิติ t พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบแต่ละค่าแตกต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนค่า R^2 ซึ่งเป็นค่าที่บอกสัดส่วนความแปรผันระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับองค์ประกอบรวม พบว่า PER3 มีค่า R^2 มากที่สุดเท่ากับ 0.750 รองลงมา คือ PER4 มีค่าเท่ากับ 0.745 ส่วน PER2 มีค่าเท่ากับ 0.706 และน้อยที่สุด คือ PER1 มีค่าเท่ากับ 0.627

เมื่อพิจารณาการวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สอง ตัวแปรแฝงมิติด้านการบริหาร (MAN) พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ MAN3 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดเท่ากับ 0.930 รองลงมาคือ MAN2 มีค่าเท่ากับ 0.895 ส่วน MAN4 มีค่าเท่ากับ 0.895 และน้อยที่สุด คือ MAN1 ค่าเท่ากับ 0.852 เมื่อพิจารณาค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่าสถิติ t พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบแต่ละค่าแตกต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนค่า R^2 ซึ่งเป็นค่าที่บอกสัดส่วนความแปรผันระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับองค์ประกอบรวม พบว่า MAN3 มีค่า R^2 มากที่สุดเท่ากับ 0.865 รองลงมา คือ MAN2 มีค่าเท่ากับ 0.801 ส่วน MAN4 มีค่าเท่ากับ 0.753 และน้อยที่สุด คือ MAN1 มีค่าเท่ากับ 0.726

เมื่อพิจารณาการวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สอง ตัวแปรแฝงมิติด้านการเงิน (FIN) พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ FIN4 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดเท่ากับ 0.932 รองลงมาคือ FIN3 มีค่าเท่ากับ 0.821 ส่วน FIN1 มีค่าเท่ากับ 0.783 และน้อยที่สุด คือ FIN2 ค่าเท่ากับ 0.605 เมื่อพิจารณาค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่าสถิติ t พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบแต่ละค่าแตกต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนค่า R^2 ซึ่งเป็นค่าที่บอกสัดส่วนความแปรผันระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับองค์ประกอบรวม พบว่า FIN4 มีค่า R^2 มากที่สุดเท่ากับ 0.869 รองลงมา คือ FIN3 มีค่าเท่ากับ 0.674 ส่วน FIN1 มีค่าเท่ากับ 0.613 และน้อยที่สุด คือ FIN2 มีค่าเท่ากับ 0.366

ภาพที่ 6 : การวิเคราะห์หองค้ประกอบเชิงยืนยัน

ตารางที่ 4 : ผลการวิเคราะห์ห้องค้ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล

$$\chi^2 = 128.709, df = 104, \chi^2/df = 1.238, p\text{-value} = 0.05059, CFI = 0.999, RMSEA = 0.026$$

ตารางที่ 5: ผลการวิเคราะห์ห้องค้ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล

ตัวแปรสังเกตได้	น้ำหนักองค์ประกอบ		ค่าสัมประสิทธิ์	
	Loading	SE	t-value	R^2 หรือความเที่ยง
PHA1	0.851	-	-	0.724
PHA2	0.781	0.058	21.384	0.610
PHA3	0.779	0.050	20.563	0.624
PHA4	0.704	0.086	14.456	0.496
RES1	0.751	-	-	0.564
RES2	0.842	0.050	17.076	0.709
RES3	0.822	0.080	15.178	0.676
RES4	0.897	0.071	15.107	0.805
PER1	0.792	-	-	0.627
PER2	0.840	0.043	17.562	0.706
PER3	0.866	0.044	18.356	0.750
PER4	0.863	0.069	18.433	0.745
MAN1	0.852	-	-	0.726
MAN2	0.895	0.060	21.542	0.801
MAN3	0.930	0.071	21.272	0.865
MAN4	0.868	0.060	18.701	0.753
FIN1	0.783	-	-	0.613
FIN2	0.605	0.073	12.869	0.366
FIN3	0.821	0.070	15.516	0.674
FIN4	0.932	0.107	17.391	0.869
PHA	0.955	0.053	18.093	0.912
RES	0.944	0.063	14.987	0.891

PER	0.963	0.058	16.654	0.927
MAN	0.918	0.053	17.403	0.843
FIN	0.868	0.060	14.563	0.753

$\chi^2 = 128.709$, $df = 104$, $\chi^2/df = 1.238$, $p\text{-value} = 0.05059$, $CFI = 0.999$, $RMSEA = 0.026$, 964 , $GFI = 0.964$, $AGFI = 0.927$

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรลตัวแปรแฝงถึงอำนาจความสะอาดภายนอกเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์โมเดลการวัดของตัวแปรแฝงความพร้อมด้านการบริการ (SES) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองด้วยโปรแกรมลิสเรล ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงมิติระบบการบริการลูกค้า ประกอบด้วย ข้อคำถาม SES1, SES2, SES3, SES4, SES5 และ SES6 มิติการปฏิบัติการการให้บริการ ประกอบด้วย ข้อคำถาม SER1, SER2, SER3, SER4, SER5 และ SER6

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของแต่ละตัวแปรสังเกตได้สามารถดูค่าได้จากหัวข้อ Completely Standardized Solution ในผลการวิเคราะห์ของโปรแกรมลิสเรล โดยเกณฑ์ที่กำหนดคือ ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ค่า Average Variance Extracted: AVE ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 และค่าความเที่ยงรวมของแต่ละตัวแปรแฝง (Composite Reliability: CR) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.6 (Hair, et al., 2010, pp. 709–710; Hair, et al., 2006, pp. 777, 779)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) ค่าองศาอิสระ (df) ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 0.963 ค่า $p\text{-value}$ มีค่าเท่ากับ 0.052 ค่า $RMSEA$ มีค่าเท่ากับ 0.000 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน ($SRMR$) มีค่าเท่ากับ 0.0161 ค่าความสอดคล้องของดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.986 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ ($AGFI$) มีค่าเท่ากับ 0.964 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 1.000

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Standardized Factor Loading) พบว่า ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกค่าคือ แต่ละตัวแปรสังเกตได้ต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ 0.5 ตัวแปรแฝงต้องมีค่า Average Variance Extracted: AVE ตั้งแต่ 0.5 และค่าความเที่ยงรวมของแต่ละตัวแปรแฝง (Composite Reliability: CR) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.6 ผลการวิเคราะห์พบว่า FAC มีค่า AVE เท่ากับ

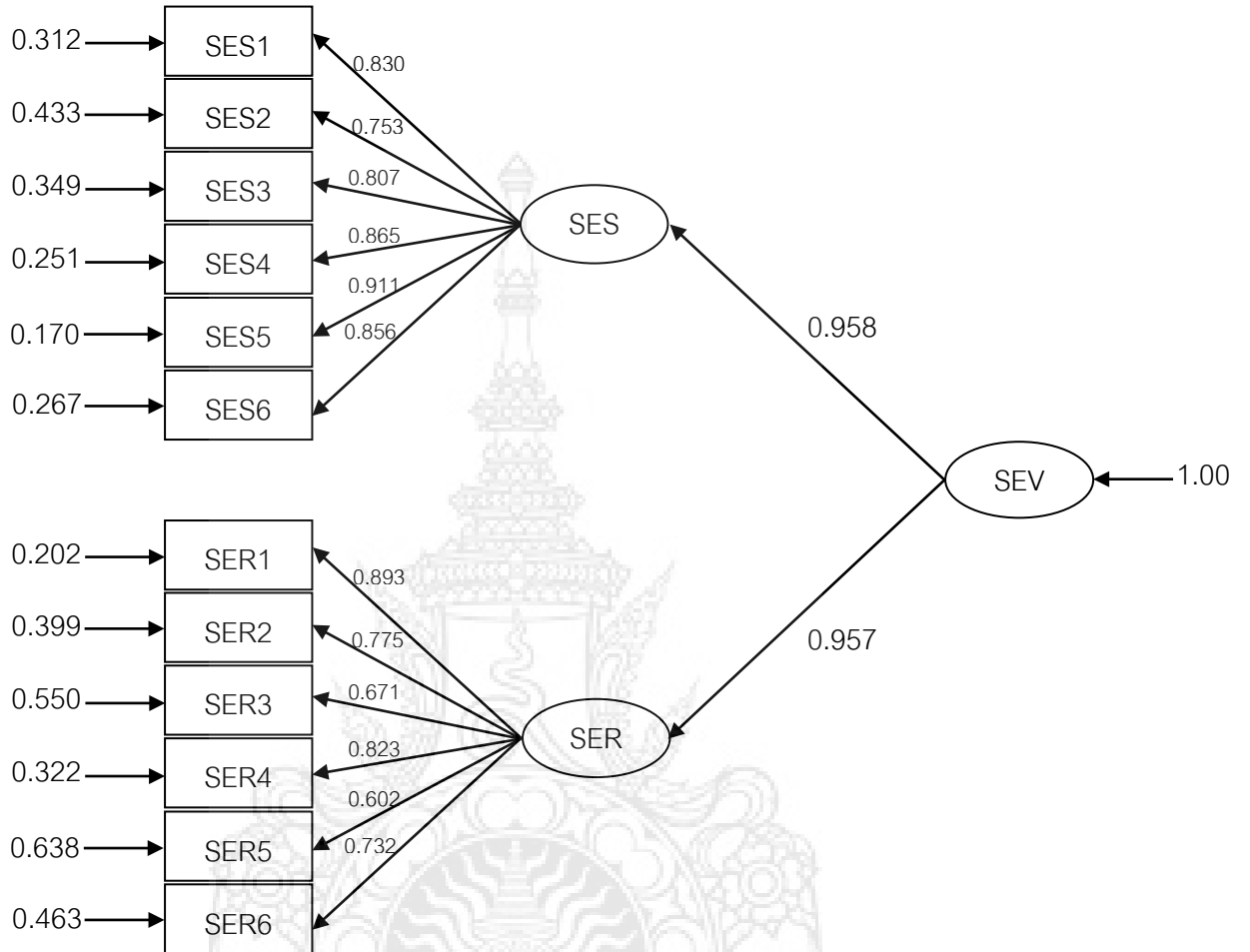
0.917 และค่า CR เท่ากับ 0.956, CON มีค่า AVE เท่ากับ 0.703 และค่า CR เท่ากับ 0.934, SER มีค่า AVE เท่ากับ 0.571 และค่า CR เท่ากับ 0.887 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของ โมเดลการวัด ตัวแปรแฝงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ดังแสดงในภาพที่ 4 และตารางที่ 4

จากภาพที่ 4 และตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดตัวแปรแฝงสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Standardized Factor Loading) ทุกค่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด สำหรับตัวแปรแฝงความพร้อมด้านการบริการ (SER) ประกอบด้วย 2 มิติตัวแปรแฝง คือ ตัวแปรแฝงมิติระบบการให้บริการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.955 มิติการปฏิบัติการบริการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.944 เมื่อพิจารณาค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่าสถิติ t พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบแต่ละค่าแตกต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนค่า R^2 ซึ่งเป็นค่าที่บอกสัดส่วนความแปรผันระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับ องค์ประกอบร่วม พบว่า SES มีค่า R^2 เท่ากับ 0.918 และ SER มีค่า R^2 เท่ากับ 0.916

เมื่อพิจารณาการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สอง ตัวแปรแฝงด้านระบบการบริการ (SES) พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ SES5 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดเท่ากับ 0.911 รองลงมาคือ SES4 มีค่าเท่ากับ 0.865 ส่วน SES6 มีค่าเท่ากับ 0.856, SES1 มีค่าเท่ากับ 0.830, SES3 มีค่าเท่ากับ 0.807 และน้อยที่สุด คือ SES2 ค่าเท่ากับ 0.753 เมื่อพิจารณาค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่าสถิติ t พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบแต่ละค่าแตกต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนค่า R^2 ซึ่งเป็นค่าที่บอกสัดส่วนความแปรผันระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับ องค์ประกอบร่วม พบว่า SES5 มีค่า R^2 มากที่สุดเท่ากับ 0.830 รองลงมา คือ SES4 มีค่าเท่ากับ 0.748 ส่วน SES6 มีค่าเท่ากับ 0.733, SES1 มีค่าเท่ากับ 0.689, SES3 มีค่าเท่ากับ 0.651 และน้อยที่สุด คือ SES2 มีค่าเท่ากับ 0.567

เมื่อพิจารณาการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สอง ตัวแปรแฝงมิติการปฏิบัติการบริการ (SER) พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ SER1 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดเท่ากับ 0.893 รองลงมาคือ SER4 มีค่าเท่ากับ 0.823 ส่วน SER2 มีค่าเท่ากับ 0.775, SER6 มีค่าเท่ากับ 0.732, SER3 มีค่าเท่ากับ 0.671 และน้อยที่สุด คือ SER5 ค่าเท่ากับ 0.602 เมื่อพิจารณาค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่าสถิติ t พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบแต่ละค่าแตกต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนค่า R^2 ซึ่งเป็นค่าที่บอกสัดส่วนความแปรผันระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับ องค์ประกอบร่วม พบว่า SER1 มีค่า R^2 มากที่สุดเท่ากับ 0.797 รองลงมา คือ SER4 มีค่าเท่ากับ 0.677 ส่วน SER2 มีค่าเท่ากับ 0.601, SER6 มีค่าเท่ากับ 0.536, SER3 มีค่าเท่ากับ 0.450 และน้อยที่สุด คือ SER5 มีค่าเท่ากับ 0.362

ภาพที่ 7 : การวิเคราะห์ห้องค้ประกอบเชิงยืนยัน

$\chi^2 = 29.864$, $df = 31$, $\chi^2/df = 0.963$, $p\text{-value} = 0.052$, $CFI = 1.000$, $RMSEA = 0.000$,
 $GFI = 0.986$, $AGFI = 0.964$

ตารางที่ 6: ผลการวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล

ตัวแปรสังเกตได้	น้ำหนักองค์ประกอบ		ค่าสัมประสิทธิ์	
	Loading	SE	t-value	R^2 หรือความเที่ยง
SES1	0.830	-	-	0.689
SES2	0.753	0.049	15.300	0.567
SES3	0.807	0.065	15.232	0.651
SES4	0.865	0.057	17.064	0.748
SES5	0.911	0.051	17.679	0.830
SES6	0.856	0.054	16.052	0.733
SER1	0.893	-	-	0.797
SER2	0.775	0.067	17.527	0.601
SER3	0.671	0.061	14.085	0.450
SER4	0.823	0.068	18.169	0.677
SER5	0.602	0.064	12.267	0.362
SER6	0.732	0.052	15.368	0.536
SES	0.958	0.058	16.726	0.918
SER	0.957	0.050	19.199	0.916

$\chi^2 = 29.864$, $df = 31$, $\chi^2/df = 0.963$, $p\text{-value} = 0.052$, CFI = 1.000, RMSEA = 0.000,
GFI = 0.986, AGFI = 0.964

ผลการวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงสี่อำนาจความสะอาดภายนอก (FAC) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างที่ได้จากการวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยันกับข้อมูลเชิงประจักษ์

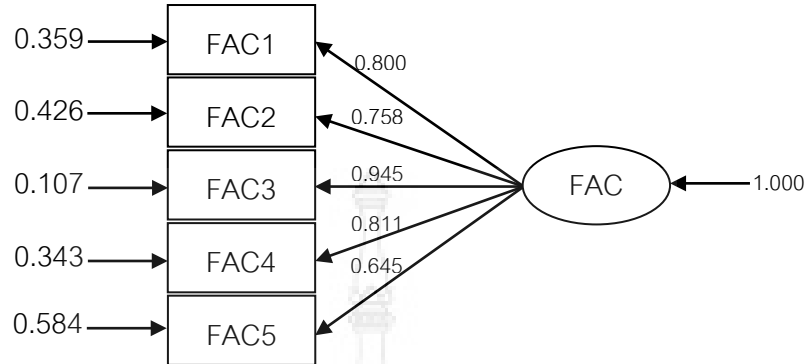
การวิเคราะห์โมเดลการวัดของตัวแปรแฝงองค์ประกอบธุรกิจในการเตรียมความพร้อม (FAC) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้จากข้อคำถาม FAC1, FAC2, FAC3, FAC4 และ FAC5

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) ค่าองศาอิสระ (df) ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 0.000 ค่า *p*-value มีค่าเท่ากับ 1.000 ค่า *RMSEA* มีค่าเท่ากับ 0.000 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (*SRMR*) มีค่าเท่ากับ 0.0000 ค่าความสอดคล้องของดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (*GFI*) มีค่าเท่ากับ 0.000 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (*AGFI*) มีค่าเท่ากับ 0.000 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (*CFI*) มีค่าเท่ากับ 0.000

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Standardized Factor Loading) พบว่า ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกค่าคือ แต่ละตัวแปรสังเกตได้ต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ 0.5 ตัวแปรแฝงต้องมีค่า Average Variance Extracted: AVE ตั้งแต่ 0.5 และค่าความเที่ยงรวมของแต่ละตัวแปรแฝง (Composite Reliability: CR) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.6 ผลการวิเคราะห์พบว่า FAC มีค่า AVE เท่ากับ 0.636 และค่า CR เท่ากับ 0.896 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝง สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก ดังแสดงในภาพที่ 5 และตารางที่ 5

จากภาพที่ 5 และตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดตัวแปรแฝงสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Standardized Factor Loading) ทุกค่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด โดย FAC3 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดเท่ากับ 0.945 รองลงมาคือ FAC4 มีค่าเท่ากับ 0.811 ส่วน FAC1 มีค่าเท่ากับ 0.800, FAC2 มีค่าเท่ากับ 0.758 และน้อยที่สุด คือ JOS5 ค่าเท่ากับ 0.645 เมื่อพิจารณาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่าสถิติ *t* พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบแต่ละค่าแตกต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนค่า R^2 ซึ่งเป็นค่าที่บอกสัดส่วนความแปรผันระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับองค์ประกอบรวม พบว่า FAC3 มีค่า R^2 มากที่สุดเท่ากับ 0.893 รองลงมา คือ FAC4 มีค่าเท่ากับ 0.658 ส่วน FAC1 มีค่าเท่ากับ 0.658, FAC2 มีค่าเท่ากับ 0.575 และน้อยที่สุด คือ FAC5 มีค่าเท่ากับ 0.575

ภาพที่ 7 การวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยัน

$\chi^2 = 0.0000$, $df = 0$, $\chi^2/df = 0.000$, $p\text{-value} = 1.000$, $CFI = 0.000$, $RMSEA = 0.000$,
 $GFI = 0.000$, $AGFI = 0.000$

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล

ตัวแปรสังเกตได้	น้ำหนักองค์ประกอบ		ค่าสัมประสิทธิ์	
	Loading	SE	t-value	R^2 หรือความเที่ยง
FAC1	0.800	0.076	15.996	0.640
FAC2	0.758	0.067	15.817	0.575
FAC3	0.945	0.077	21.367	0.893
FAC4	0.811	0.061	17.251	0.658
FAC5	0.645	0.066	12.733	0.575

$\chi^2 = 0.0000$, $df = 0$, $\chi^2/df = 0.000$, $p\text{-value} = 1.000$, $CFI = 0.000$, $RMSEA = 0.000$,
 $GFI = 0.000$, $AGFI = 0.000$

ผลการวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงองค์ประกอบของธุรกิจต่อการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารศาลา (PRE) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างที่ได้จากการวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยันกับข้อมูลเชิงประจักษ์

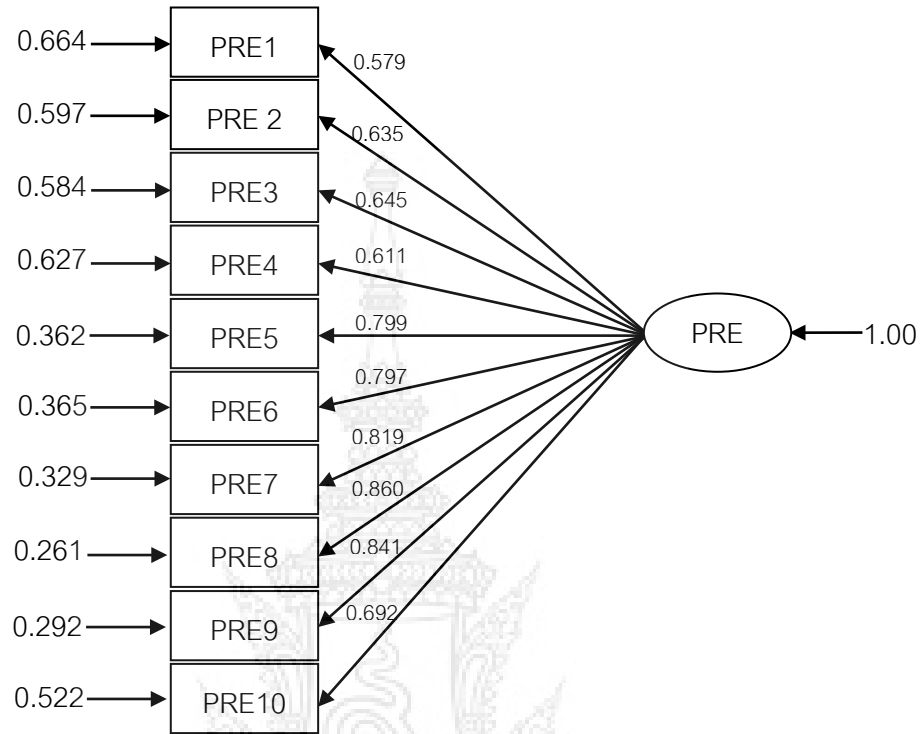
การวิเคราะห์โมเดลการวัดของตัวแปรแฝงองค์ประกอบของธุรกิจต่อการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาล (PRE) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้จากข้อคำถาม PRE1, RRE2, PRE3, PRE4, PRE5, PRE6, PRE7, PRE8, PRE9 และ PRE10

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) ค่าองศาอิสระ (df) ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.098 ค่า p -value มีค่าเท่ากับ 0.341 ค่า $RMSEA$ มีค่าเท่ากับ 0.017 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน ($SRMR$) มีค่าเท่ากับ 0.0172 ค่าความสอดคล้องของดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.987 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ ($AGFI$) มีค่าเท่ากับ 0.965 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 0.999

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Standardized Factor Loading) พบว่า ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกค่าคือ แต่ละตัวแปรสังเกตได้ต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ 0.5 ตัวแปรแฝงต้องมีค่า Average Variance Extracted: AVE ตั้งแต่ 0.5 และค่าความเที่ยงรวมของแต่ละตัวแปรแฝง (Composite Reliability: CR) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.6 ผลการวิเคราะห์พบว่า PRE มีค่า AVE เท่ากับ 0.540 และค่า CR เท่ากับ 0.920 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ดังแสดงในภาพที่ 7 และตารางที่ 7

จากภาพที่ 7 และตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดตัวแปรแฝงองค์ประกอบของธุรกิจ พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Standardized Factor Loading) ทุกค่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด โดย PRE8 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดเท่ากับ 0.860 รองลงมาคือ PRE7 มีค่าเท่ากับ 0.819 ส่วน PRE9 มีค่าเท่ากับ 0.841 นอกนั้นมีค่าใกล้เคียงกัน คือ PRE5, PRE6, PRE10, PRE3, PRE2 และ PRE4 มีค่าเท่ากับ 0.799, 0.797, 0.692, 0.645, 0.635, 0.635 และ 0.611 ตามลำดับ และน้อยที่สุด คือ PRE1 ค่าเท่ากับ 0.579 เมื่อพิจารณาค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่าสถิติ t พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบแต่ละค่าแตกต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนค่า R^2 ซึ่งเป็นค่าที่บอกสัดส่วนความแปรผันระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับองค์ประกอบรวม พบว่า PRE8 มีค่า R^2 มากที่สุดเท่ากับ 0.740 รองลงมา คือ PRE9 มีค่าเท่ากับ 0.707 ส่วน PRE7 มีค่าเท่ากับ 0.671 นอกนั้นมีค่าใกล้เคียงกัน คือ PRE5, PRE6, PRE10, PRE3, PRE2 และ PRE4 มีค่าเท่ากับ 0.638, 0.635, 0.479, 0.416, 0.403, และ 0.373 ตามลำดับ และน้อยที่สุด คือ JOP1 มีค่าเท่ากับ 0.335

ภาพที่ 8 การวิเคราะห์ห้องค้ประกอบเชิงยืนยัน

$\chi^2 = 23.060$, $df = 21$, $\chi^2/df = 1.098$, $p\text{-value} = 0.341$, $CFI = 0.999$, $RMSEA = 0.017$,
 $GFI = 0.987$, $AGFI = 0.965$

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรม LISREL

ตัวแปรสังเกตได้	น้ำหนักองค์ประกอบ		ค่าสัมประสิทธิ์	
	Loading	SE	t-value	R^2 หรือความเที่ยง
PRE1	0.579	0.065	11.313	0.335
PRE2	0.635	0.102	12.762	0.403
PRE3	0.645	0.051	12.934	0.416
PRE4	0.611	0.084	12.085	0.373
PRE5	0.799	0.036	17.083	0.638
PRE6	0.797	0.105	17.334	0.635
PRE7	0.819	0.059	17.913	0.671
PRE8	0.860	0.071	19.388	0.740
PRE9	0.841	0.102	18.876	0.707
PRE10	0.692	0.150	14.090	0.479

$\chi^2 = 23.060$, $df = 21$, $\chi^2/df = 1.098$, $p\text{-value} = 0.341$, $CFI = 0.999$, $RMSEA = 0.017$,
 $GFI = 0.987$, $AGFI = 0.965$

การตรวจสอบความตรงแบบรวมศูนย์ (Convergent Validity)

การตรวจสอบความตรงแบบรวมศูนย์ (Convergent Validity) เป็นรายการหรือตัวชี้วัดที่มีความแปรปรวนร่วมกันเพื่อตรวจสอบว่ารายการ หรือตัวชี้วัดเหล่านี้วัดตัวแปรเดียวกัน วิธีการวัดความตรงแบบรวมศูนย์มีข้อกำหนด 3 ประการดังนี้ (Hair, et al., 2006, pp. 776-778; Knight & Cavusgil, 2004, p. 134)

1. น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) หากค่าของน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าสูงแสดงให้เห็นถึงการมีจุดศูนย์รวมร่วมกันสูง ค่าน้ำหนักองค์ประกอบควรมีค่ามากกว่า 0.5 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบดูได้จากค่า λ -X หรือ λ -Y จากหัวข้อ Completely Standardized Solution ใน Output File ของ LISREL

2. Average Variance Extracted (AVE) ค่าที่ยอมรับได้ควรมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป กำหนดได้จากสมการ (สุภมาส อังสุโชติ สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชณีกุล ภิญญิกานูวัฒน์, 2552, p. 26)

$$AVE = \frac{\left(\sum_{i=1}^n \lambda_i^2 \right)}{\left(\sum_{i=1}^n \lambda_i^2 \right) + \left(\sum_{i=1}^n \delta_i \right)}$$

AVE = Average Variance Extracted ของแต่ละตัวแปร

λ_i = น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Standardized Factor Loading) หรือก็คือค่า lambda-X หรือ lambda-Y จาก Completely Standardized Solution ใน Output File ของ LISREL

n = จำนวนข้อคำถามที่วัดตัวแปร

δ_i = ค่าคลาดเคลื่อนของความแปรปรวนของตัวแปร (Error Variance) หรือก็คือค่า theta-delta หรือ theta-EPS จาก Completely Standardized Solution ใน Output File ของ LISREL

3. ค่าความเที่ยงรวม (Composite Reliability) ค่าที่ยอมรับได้ควรมีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป
คำนวณได้จากสมการ

$$CR = \frac{\left(\sum_{i=1}^n \lambda_i \right)^2}{\left(\sum_{i=1}^n \lambda_i \right)^2 + \left(\sum_{i=1}^n \delta_i \right)}$$

CR = ค่าความเที่ยงรวมของตัวแปร (Composite Reliability)

λ_i = น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Standardized Factor Loading) หรือก็คือค่า lambda-X หรือ lambda-Y จาก Completely Standardized Solution ใน Output File ของ LISREL

n = จำนวนข้อคำถามที่วัดตัวแปร

δ_i = ค่าคลาดเคลื่อนของความแปรปรวนของตัวแปร (error variance) หรือก็คือค่า theta-delta หรือ theta-EPS จาก Completely Standardized Solution ใน Output File ของ LISREL

สรุปภาพรวมการตรวจสอบความตรงแบบรวมศูนย์ควรผ่านเกณฑ์กำหนดคือ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ค่า Average Variance Extracted มีควรรค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และค่าความเที่ยงเชิงโครงสร้างควรมีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป (Hair, et al., 2006, pp. 777-779) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ตัวแปรแฝงทุกตัวมีค่า Average Variance Extracted ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และค่าความเที่ยงรวม (Composite Reliability) มีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป ในขณะที่ตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทั้งหมด รายละเอียดของน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน ค่า Average Variance Extracted: AVE) และค่าความเที่ยงรวม (CR) แสดงในตาราง 4.9

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความตรงแบบรวมศูนย์ (Convergent Validity)

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	lambda-X (λ_i)	theta- delta (δ_i)	Average Variance Extracted (AVE)	Composite Reliability (CR)
PHA	PHA1	0.851	0.277	0.609	0.861
	PHA2	0.781	0.390		
	PHA3	0.779	0.394		
	PHA4	0.704	0.505		
RES	RES1	0.751	0.436	0.688	0.898
	RES2	0.842	0.290		
	RES3	0.822	0.324		
	RES4	0.897	0.196		
PER	PER1	0.792	0.372	0.707	0.906
	PER2	0.840	0.294		
	PER3	0.866	0.250		
	PER4	0.863	0.255		
MAN	MAN1	0.852	0.275	0.786	0.936
	MAN2	0.895	0.200		
	MAN4	0.930	0.135		

ตารางที่ 9 (ต่อ): ผลการวิเคราะห์ความตรงแบบรวมศูนย์ (Convergent Validity)

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	lambda-X (λ_i)	theta- delta (δ_i)	Average Variance Extracted (AVE)	Composite Reliability (CR)
FIN	MAN5	0.868	0.247	0.630	0.870
	FIN1	0.783	0.387		
	FIN2	0.605	0.634		
	FIN3	0.821	0.326		
	FIN4	0.932	0.131		
ENV	PHA	0.955	0.088	0.865	0.970
	RES	0.944	0.108		
	PER	0.963	0.073		
	MAN	0.918	0.157		
	FIN	0.868	0.247		
FAC	FAC1	0.800	0.359	0.636	0.896
	FAC2	0.758	0.426		
	FAC3	0.945	0.107		
	FAC4	0.811	0.343		
	FAC5	0.645	0.584		
SEV	SES1	0.830	0.312	0.703	0.934
	SES2	0.753	0.433		
	SES3	0.807	0.349		
	SES4	0.865	0.251		
	SES5	0.911	0.170		
	SES6	0.856	0.267		
SER	SER1	0.893	0.202	0.571	0.887
	SER2	0.775	0.399		
	SER3	0.671	0.550		

ตารางที่ 9 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์ความตรงแบบรวมศูนย์ (Convergent Validity)

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	lambda-X (λ_i)	theta- delta (δ_i)	Average Variance Extracted (AVE)	Composite Reliability (CR)
	SER4	0.823	0.322		
	SER5	0.602	0.638		
	SER6	0.732	0.463		
SEV	SES	0.958	0.083	0.917	0.956
	SER	0.957	0.084		
PRE	PRE1	0.579	0.664	0.540	0.920
	PRE2	0.635	0.597		
	PRE3	0.645	0.584		
	PRE4	0.611	0.627		
	PRE5	0.799	0.362		
	PRE6	0.797	0.365		
	PRE7	0.819	0.329		
	PRE8	0.860	0.261		
	PRE9	0.841	0.292		
	PRE10	0.692	0.522		

4. ระดับความคิดเห็นในปัจจุบันที่เกี่ยวกับอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่ พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาล

ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในปัจจุบันที่เกี่ยวกับอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์ โดยแบ่งตัวแปรออกเป็น 4 คือ (1) ระดับการรับรู้ต่อปัจจัยสภาพแวดล้อมในองค์กร (ENV) (2) ความพร้อมด้านบริการ(FAC) (3) สิ่งอำนวยความสะดวกจากภายนอก (SER) และ (4) องค์กรประกอบของธุรกิจต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการ(PRE)

ตารางที่ 10 ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรงาน ($n = 346$)

ตัวแปร/ ตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปล ความหมาย
ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กร			
(PHA)	3.719	.641	ระดับสูง
ความมีอิทธิพลเชิงกายภาพ (PIS)			
	3.719	.641	ระดับสูง
1. มีการประดับตกแต่งอาคารให้มีการอำนวยความสะดวก (PHA1)	3.848	.710	ระดับสูง
2. มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว (PHA2)	3.720	.862	ระดับสูง
3. กภัตราคารหรือร้านอาหารมีการประดับตกแต่งที่สวยงามและบรรยากาศดี(PHA3)	3.903	.835	ระดับสูง
4. สถานที่พักได้รับการออกแบบอย่างมีเอกลักษณ์ไทย(PHA4)	3.939	.852	ระดับสูง
ความมีอิทธิพลเชิงทรัพยากร (RES)			
	3.723	.678	ระดับสูง
1. สภาพแวดล้อมบริเวณที่พักมีความปลอดภัย(RES1)	3.574	.825	ระดับสูง
2. มีสถานที่ออกกำลังกายที่หลากหลาย เช่น กอล์ฟ เป็นต้น (RES2)	3.794	.775	ระดับสูง

ตารางที่ 10 (ต่อ) ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ($n = 346$)

ตัวแปร/ ตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปล ความหมาย
3. มีสถานที่พักผ่อนคลายด้านสุขภาพ เช่น นวด สปา สระว่ายน้ำ โดยแยกระหว่างชาย หญิง อย่างชัดเจน (RES3)	3.713	.833	ระดับสูง
4. สถานที่รอบ ๆ ที่พักหรือโรงแรมมีพื้นที่ กว้างขวาง (RES4)	3.812	.830	ระดับสูง
มติด้านการบริหารบุคลากร (PER)	3.720	.735	ระดับสูง
1. มีการดูแลบุคลากรให้มีความสะดวกสบาย ตลอดเวลาการทำงาน (PER1)	3.609	.880	ระดับสูง
2. มีที่จอดรถมีกว้างขวาง เพียงพอสำหรับ ลูกค้าและพนักงานและมีความปลอดภัย (PER2)	3.893	.871	ระดับสูง
3. โรงแรมของท่านเป็นสถานที่พักผ่อนได้ อย่างสบายกายและสบายใจ (PER3)	3.597	.819	ระดับสูง
4. เป็นสถานที่หลีกเลี่ยงความวุ่นวายและห่าง แหล่งชุมชน (PER4)	3.780	.875	ระดับสูง
มติดการบริหารจัดการ (MAN)	3.779	.736	ระดับสูง
1. ผู้บริหารของท่านบริหารจัดการพนักงาน ด้วยความเอาใจใส่และมีความกระตือรือร้น (MAN1)	3.742	.818	ระดับสูง
2. มีพนักงานต้อนรับด้วยความสุภาพ ยิ้ม แย้มแจ่มใส มีความเป็นมิตร (MAN2)	3.806	.821	ระดับสูง

ตารางที่ 10 (ต่อ) ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ($n = 346$)

ตัวแปร/ ตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลความหมาย
3. มีการบริหารงานด้วยระบบธรรมาภิบาล และโปร่งใส ตรวจสอบได้ (MAN3)	3.812	.854	ระดับสูง
4. มีการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ (MAN4)	3.756	.908	ระดับสูง
มิติด้านการบริหารการเงิน (FIN)	3.520	.750	ระดับสูง
1. องค์กรมีกระแสเงินสดหมุนเวียนสม่ำเสมอ (FIN1)	3.531	.985	ระดับสูง
2. ผลประกอบการของบริษัทเป็นไปตามที่ หุ้นส่วนต้องการ (FIN2)	3.567	.913	ระดับสูง
3. มีระบบการบริหารการเงินที่เข้มแข็ง (FIN3)	3.476	.852	ระดับปานกลาง
4. มีการใช้ระบบการบริหารการเงินแบบ อิสลาม(FIN4)	3.520	.865	ระดับสูง

จากผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นในปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในองค์กร (ENV) จากตารางที่ 10 พบว่า พบว่าสภาพแวดล้อมภายในองค์กร (ENV) อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละมิติย่อยของการวัดตัวแปรพบว่า มิติทางด้านกายภาพ (ENV) อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในระดับข้อคำถาม พบว่า มีการประดับตกแต่งอาคารให้มีความสะดวกสบาย (ENV1) อยู่ในระดับสูง มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว (ENV2) อยู่ในระดับสูง กภัตราคารหรือร้านอาหารมีการประดับตกแต่งที่สวยงามและบรรยากาศดี (ENV3) อยู่ในระดับสูง สถานที่พักได้รับการออกแบบอย่างมีเอกลักษณ์ไทย (ENV4) อยู่ในระดับสูง

เมื่อพิจารณามิติความมีอิทธิพลด้านทรัพยากร (RES) จากตารางที่ 10 พบว่า ความมีอิทธิพลด้านทรัพยากร (RES) อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละข้อคำถามพบว่าผู้บริหารองค์กรให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมภายใน (RES1) อยู่ในระดับสูง มีสถานที่ออกกำลังกายที่หลากหลาย เช่น กอล์ฟ เป็นต้น (RES2) อยู่ในระดับสูง มีสถานที่ผ่อนคลายด้านสุขภาพ เช่น นวด สปา เป็นต้น (RES3) อยู่ในระดับสูง มีสถานที่กว้างขวาง (RES4) อยู่ในระดับสูง

เมื่อพิจารณามิติ (PER) จากตารางที่ 10 พบด้านการบริหารจัดการบุคลากร พบว่าการให้ความสำคัญกับกระบวนการบริหารจัดการบุคลากร (PER) อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละข้อคำถามพบว่า เจ้าหน้าที่บริการด้วยความกระตือ (PER1) อยู่ในระดับสูง โรงแรมของท่านเป็นสถานที่พักผ่อนได้อย่างสบายกายและใจ (PER2) อยู่ในระดับสูง มีสถานที่จอดรถที่เพียงพอ (PER3) อยู่ในระดับสูง (PER4) เป็นสถานที่หลีกเลี่ยงความวุ่นวายและห่างไกลจากแหล่งชุมชนอยู่ในระดับสูง

เมื่อพิจารณามิติการบริหาร (MAN) จากตารางที่ 10 พบว่า มิติการบริหารจัดการ (MAN) อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละข้อคำถามพบว่า เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ลูกค้า (MAN1) อยู่ในระดับสูง (INS2) อยู่ในระดับสูง การบริหารด้วยระบบธรรมาภิบาล และโปร่งใส ตรวจสอบได้ (MAN3) มีการบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจ (MAN4) อยู่ในระดับสูง

เมื่อพิจารณามิติด้านการบริหารการเงิน (FIN) จากตารางที่ 10 พบว่า มิติด้านการบริหารการเงิน (FIN) อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละข้อคำถามพบว่าองค์กรมีเงินที่เป็นกระแสเงินสดหมุนเวียนอย่างสม่ำเสมอ (FIN1) อยู่ในระดับสูง ผลประกอบการเป็นไปตามที่หุ้นส่วนต้องการ (FIN2) อยู่ในระดับสูง มีระบบการบริหารการเงินที่เข้มแข็ง (FIN3) อยู่ในระดับปานกลาง ใช้ระบบการบริหารการเงินแบบอิสลาม (FIN4) อยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 11 ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก ($n = 346$)

ตัวแปร/ ตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลความหมาย
สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก (FAC)	3.414	0.726	ระดับปานกลาง
1. เส้นทางคมนาคมที่ใช้สัญจรได้โดยสะดวก (FAC1)	3.557	0.823	ระดับสูง
2. การปรับปรุง ซ่อมแซมและขุดลอกคูคลองเพื่อประโยชน์การท่องเที่ยว(FAC2)	3.412	1.008	ระดับปานกลาง
3. การติดตั้งป้ายสัญญาณการจราจรที่ชัดเจน (FAC3)	3.414	0.869	ระดับปานกลาง
4. การติดตั้งโคมไฟส่องสว่างตลอดเส้นทาง (FAC4)	3.377	0.823	ระดับปานกลาง
5. มีป้ายบอกทางหรือป้ายแสดงจุดให้บริการ (FAC5)	3.313	0.866	ระดับปานกลาง

จากผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นในปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก (FAC) จากตารางที่ 11 พบว่าปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวก (FAC) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละข้อคำถามพบว่าเส้นทางคมนาคมที่ใช้สัญจรได้โดยสะดวก (FAC1) อยู่ในระดับสูง การปรับปรุง ซ่อมแซมและขุดลอกคูคลองเพื่อประโยชน์การท่องเที่ยว (FAC2) อยู่ในระดับปานกลาง การติดตั้งป้ายสัญญาณการจราจรที่ชัดเจน (FAC3) อยู่ในระดับปานกลาง การติดตั้งโคมไฟส่องสว่างตลอดเส้นทาง (FAC4) อยู่ในระดับปานกลาง มีป้ายบอกทางหรือป้ายแสดงจุดให้บริการ (FAC5) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 12 ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยความพร้อมด้านบริการ (n = 346)

ตัวแปร/ ตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลความหมาย
ปัจจัยความพร้อมด้านบริการ(SEV)	3.347	.658	ระดับปานกลาง
มิติด้านระบบการให้บริการลูกค้า (SES)	3.466	.712	ระดับปานกลาง
1. มีการให้บริการที่เป็นระบบและมีขั้นตอน ชัดเจน (SES1)	3.535	.869	ระดับสูง
2. มีป้ายแสดงขั้นตอนการให้บริการอย่าง ชัดเจน(SES2)	3.387	.810	ระดับปานกลาง
3. มีระยะเวลาการให้บริการที่เหมาะสมกับ กิจกรรม(SES3)	3.331	.896	ระดับปานกลาง
4. มีการให้บริการเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ก่อน หลัง อย่างยุติธรรม(SES4)	3.260	.938	ระดับปานกลาง
5. มีอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย สำหรับการให้บริการ (SES5)	3.654	.856	ระดับสูง
6. มีการให้คำแนะนำในเรื่องเอกสารและติด ป้ายประกาศอย่างเหมาะสม(SES6)	3.630	.826	ระดับสูง
ความพร้อมด้านบุคลากร (SER)	3.231	.745	ระดับปานกลาง
1. มีผู้รับฟังความคิดเห็น รับแบบประเมินการ ให้บริการ(SER1)	3.605	.900	ระดับสูง
2. เจ้าหน้าที่ให้บริการมีความรู้ในงานที่บริการ เป็นอย่างดี (SER2)	3.319	.960	ระดับปานกลาง
3. เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความถูกต้องและ รวดเร็ว(SER3)	3.235	1.031	ระดับปานกลาง

ตารางที่ 12 (ต่อ) ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับมิติการปฏิบัติการบริการ ($n = 346$)

ตัวแปร/ ตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปล ความหมาย
4. เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำหรือช่วยตอบคำถาม ได้อย่างดี (SER4)	3.701	.839	ระดับสูง
5. มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่าง สม่ำเสมอ (SER5)	3.594	.945	ระดับสูง
6. พนักงานมีความพร้อมในการให้บริการ (SER6)	3.629	.833	ระดับสูง

จากผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นในปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวข้องกับมิติการปฏิบัติการบริการ (SEV) จากตารางที่ 12 พบว่า มิติการปฏิบัติการบริการ (SER) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละข้อคำถามพบว่า มิติความผูกพันทางความรู้สึก (SER) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในระดับข้อคำถาม พบว่า มีผู้แสดงความคิดเห็นและรับแบบประเมินการให้บริการ (SER1) อยู่ในระดับสูง เจ้าหน้าที่ให้บริการมีความรู้ในงานที่บริการเป็นอย่างดี (SER2) อยู่ในระดับปานกลาง เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความถูกต้องและรวดเร็ว (SER3) อยู่ในระดับปานกลาง เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำหรือช่วยตอบข้อซักถามได้อย่างดี (SER4) อยู่ในระดับปานกลาง มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ (SER5) อยู่ในระดับสูง พนักงานมีความพร้อมในการให้บริการ (SER6) อยู่ในระดับสูง

เมื่อพิจารณามิติการปฏิบัติการบริการ (SER) จากตารางที่ 4.12 พบว่า มิติการปฏิบัติการบริการ (SER) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละข้อคำถามพบว่า มีผู้รับความคิดเห็น และรับแบบประเมินการให้บริการ (SER1) อยู่ในระดับสูง เจ้าหน้าที่ให้บริการมีความรู้ในงานที่ให้บริการเป็นอย่างดี (SER2) อยู่ในระดับปานกลาง เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความถูกต้องและรวดเร็ว (SER3) อยู่ในระดับปานกลาง เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำหรือช่วยตอบข้อซักถามได้อย่างดี (SER4) อยู่ในระดับสูง มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ (SER5) อยู่ในระดับสูง พนักงานมีความพร้อมในการให้บริการ (SER6) อยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 13 ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านความเชื่อถือที่มีต่อการเตรียมความพร้อม ($n = 346$)

ตัวแปร/ ตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลความหมาย
ความน่าเชื่อถือในการเตรียมความพร้อม (PRE)	3.746	.550	ระดับสูง
1. นักท่องเที่ยวมีความเชื่อถือใน ผู้ประกอบการที่พัก (PRE1)	3.536	.719	ระดับสูง
2. นักท่องเที่ยวนิยมพักในสถานที่ที่ปลอดภัย (PRE2)	3.452	.706	ระดับปานกลาง
3. นักท่องเที่ยวต้องการให้ที่พักที่ได้ มาตรฐานสากล (PRD3)	3.539	.739	ระดับสูง
4. นักท่องเที่ยวมุสลิมต้องการห้องพักที่มีห้อง ละหมาด (PRE4)	3.597	.721	ระดับสูง
5. นักท่องเที่ยวมุสลิมต้องการที่พักที่แยกชาย หญิงอย่างชัดเจน (PRE5)	3.939	.711	ระดับสูง
6. นักท่องเที่ยวมุสลิมต้องการอาหารที่ฮาลาล (PRE6)	3.849	.747	ระดับสูง
7. นักท่องเที่ยวมุสลิมต้องการบริการที่ไม่มีสิ่ง ต้องห้ามทุกชนิด (PRE7)	3.788	.792	ระดับสูง
8. มีการใช้กลยุทธ์ด้านการตลาดครบทุก รูปแบบ (PRE8)	3.846	.753	ระดับสูง
9. ราคาที่พักมีความเป็นธรรมแก่การ ให้บริการลูกค้า (PRE9)	3.655	.856	ระดับสูง
10. มีการจัดทำโปรโมชั่นสำหรับลูกค้าเดิม (PRE10)	3.629	.826	ระดับสูง

จากผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องปัจจัยการเตรียมความพร้อม (PRE) จากตารางที่ 13 พบว่า ปัจจัยการเตรียมความพร้อม (PRE) อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละข้อคำถามพบว่า นักท่องเที่ยวมีความเชื่อถือในผู้ประกอบการที่พัก (PRE1) อยู่ในระดับสูง นักท่องเที่ยวนิยมพักในสถานที่ที่ปลอดภัย (PRE2) อยู่ในระดับปานกลาง นักท่องเที่ยวต้องการที่พักที่ได้มาตรฐานสูง (PRE3) นักท่องเที่ยวมุสลิมต้องการห้องพักที่มีละหมาด (PRE4) อยู่ในระดับสูง นักท่องเที่ยวมุสลิมต้องการที่พักที่แยกชายหญิง (PRE5) อยู่ในระดับสูง นักท่องเที่ยวมุสลิมต้องการอาหารที่ฮาลาล (PRE6) อยู่ในระดับสูง นักท่องเที่ยวมุสลิมต้องการการบริการที่ไม่มีสิ่งต้องห้ามทุกชนิด (PRE7) อยู่ในระดับสูง มีการใช้กลยุทธ์ด้านการตลาดครบทุกรูปแบบ (BEF8) อยู่ในระดับสูง ราคาที่พักมีความเป็นธรรมแก่การให้บริการ (PRE9) อยู่ในระดับสูง มีโปรโมชั่นสำหรับลูกค้าเดิมอย่างสม่ำเสมอ (PRE10) อยู่ในระดับสูง

5. การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ และการทดสอบสมมติฐานโดยวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุด้วยโปรแกรมลิสเรล เวอร์ชัน 8.80

ผู้วิจัยวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ปรับใหม่ อิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อม สภาพแวดล้อมภายในองค์กร สิ่งอำนวยความสะดวก ความพร้อมด้านการบริการของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน

การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ตามโมเดลสมการ โครงสร้างเชิงเส้นที่ปรับใหม่แสดงอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อม สภาพแวดล้อมภายในองค์กร สิ่งอำนวยความสะดวก ความพร้อมด้านการบริการของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอก คือ สภาพแวดล้อมภายใน (ENV) ตัวแปรสิ่งอำนวยความสะดวก (FAC) ตัวแปรความพร้อมด้านบริการ (SEV) และตัวแปรการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการ (PRE) การปรับโมเดลเพื่อให้กรอบแนวความคิดสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยยอมให้ค่าความคลาดเคลื่อน (Error Variance) มีความสัมพันธ์กันได้ตามความเป็นจริง ค่าความคลาดเคลื่อนที่มีความสัมพันธ์กันรายละเอียดของการวิเคราะห์ แสดงไว้ในตารางที่ 13 และภาพที่ 8

ตารางที่ 14 ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางค่าความผิดพลาดมาตรฐาน และค่า *t*-value ของโมเดล
สมการโครงสร้างหลังจากปรับโมเดลสำหรับการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเตรียม
ความพร้อมของผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารศาลาเพื่อรองรับ
การเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน (n=346)

Path Diagram	Path Coefficients	Standard Errors	t-values
LAMBDA-Y			
FAC → FAC1	0.918**	-	-
FAC → FAC2	0.707**	0.052	13.678
FAC → FAC3	0.791**	0.044	15.443
FAC → FAC4	0.746**	0.046	13.189
FAC → FAC5	0.686**	0.052	11.585
PRE → PRE1	0.550**	-	-
PRE → PRE2	0.598**	0.039	11.329
PRE → PRE3	0.564**	0.044	9.565
PRE → PRE4	0.598**	0.045	9.466
PRE → PRE5	0.724**	0.053	9.658
PRE → PRE6	0.775**	0.057	10.130
PRE → PRE7	0.799**	0.062	10.229
PRE → PRE8	0.754**	0.057	9.954
PRE → PRE9	0.757**	0.059	9.957
PRE → PRE10	0.660**	0.059	9.176
SEV → SES	0.927**	-	-
SEV → SER	0.887**	0.030	21.489

ตารางที่ 14 (ต่อ) ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางค่าความผิดพลาดมาตรฐาน และค่า t -value ของโมเดล
สมการโครงสร้างหลังจากปรับโมเดลสำหรับการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยการ
เตรียมความพร้อมผู้ประกอบการท่องเที่ยว (n=346)

Path Diagram	Path Coefficients	Standard Errors	t-values
LAMBDA-X			
ENV → PHA	0.810**	0.032	17.964
ENV → RES	0.884**	0.029	20.463
ENV → PER	0.904**	0.031	21.283
ENV → FIN	0.843**	0.034	18.660
BETA			
FAC → PRE	-0.045	0.088	-0.516
FAC → SEV	0.646**	0.070	9.273
SEV → PRE	0.458**	0.096	4.765
GAMMA			
ENV → FAC	0.592**	0.053	11.194
ENV → PRE	0.400**	0.067	5.930
ENV → SEV	0.210**	0.058	3.600

หมายเหตุ:

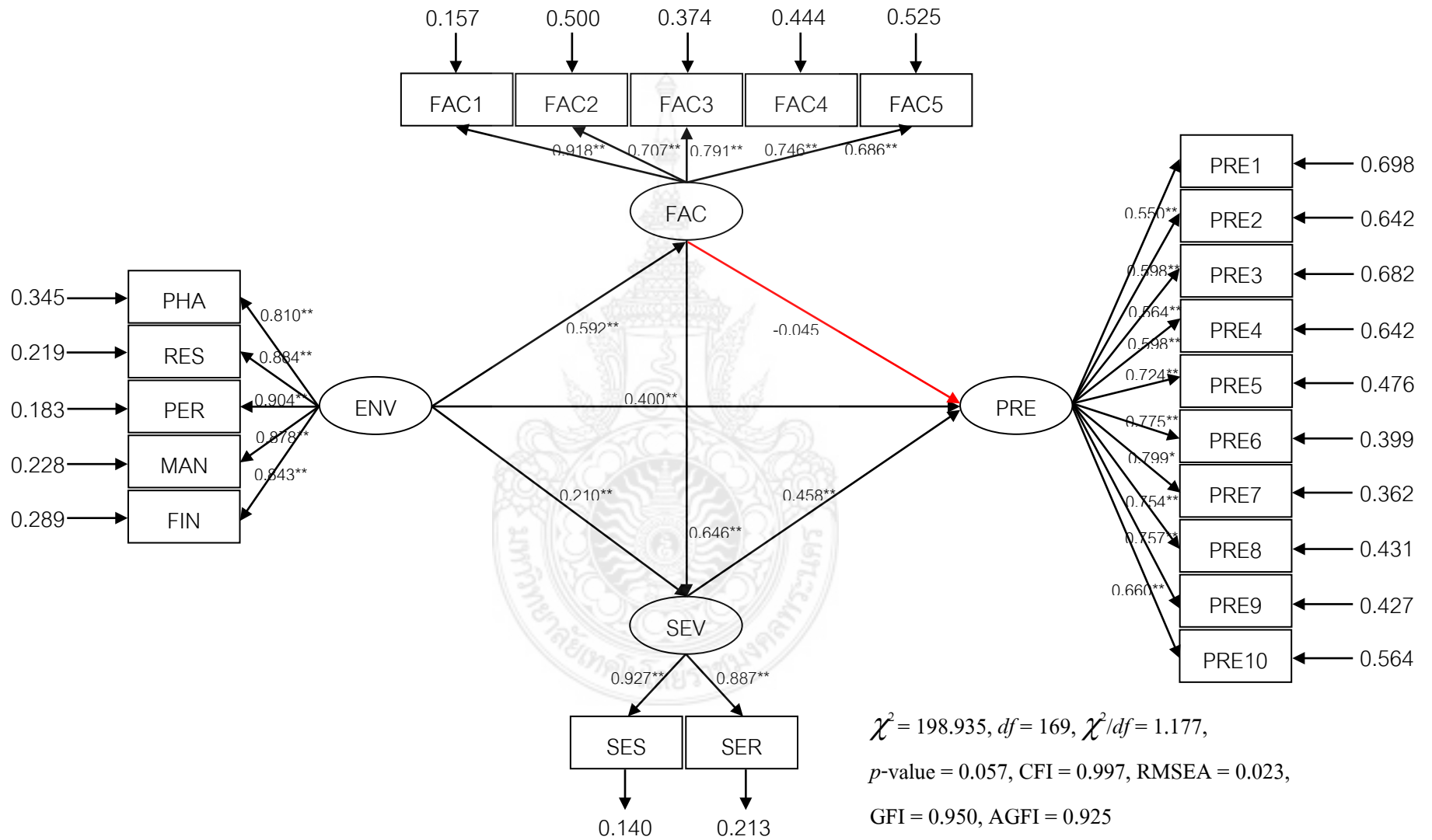
Path Diagram คือ แผนภาพเส้นทาง

Path Coefficients คือ สัมประสิทธิ์เส้นทาง

* หมายถึง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($1.960 \leq t\text{-value} < 2.576$),

** หมายถึง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t\text{-value} \geq 2.576$)

ภาพที่ 9: โมเดลสมการโครงสร้างที่ปรับใหม่แสดงโมเดลเชิงสาเหตุอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากตารางที่ 14 และภาพที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า โมเดลสมการ โครงสร้างที่ปรับเปลี่ยน (Modified Model) สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักที่ว่า โมเดลตามทฤษฎี สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ทั้งนี้พิจารณาจากค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 198.935 องศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 169 ค่า p -value มีค่าเท่ากับ 0.057 ผ่านเกณฑ์คือ ต้องมีค่ามากกว่า .05 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.177 ผ่านเกณฑ์คือ ต้องมีค่าน้อยกว่า 2 เมื่อพิจารณาค่าความสอดคล้องจากดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.950 ผ่านเกณฑ์คือ ต้องมีค่ามากกว่า 0.9 ค่า AGFI มีค่าเท่ากับ 0.925 ผ่านเกณฑ์คือ ต้องมีค่ามากกว่า 0.9 และค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.023 ผ่านเกณฑ์คือ ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05

ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ตามโมเดลสมการ โครงสร้างเชิงเส้นที่ปรับเปลี่ยน (Modified Model) แสดงอิทธิพลของการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการที่พักด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อเตรียมความพร้อมนำเสนอเป็นสองส่วน คือ ส่วนขององค์ประกอบ ซึ่งประกอบไปด้วย (1) เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ภายนอกกับตัวแปรแฝงภายนอก (LAMBDA-X) และ (2) เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ภายในกับตัวแปรแฝงภายใน (LAMBDA-Y) และส่วนของโครงสร้างประกอบด้วย (1) เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายนอกกับตัวแปรแฝงภายใน (GAMMA) และ (2) เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายในกับตัวแปรแฝงภายใน (BETA) ผลการวิเคราะห์ดูตารางที่ 14 และภาพที่ 8

1. ผลการวิเคราะห์ในส่วนขององค์ประกอบ โมเดลสมการ โครงสร้างเชิงเส้นที่ปรับเปลี่ยน แสดงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาล

1.1 ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ภายนอกกับตัวแปรแฝงภายนอก

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เป็นการนำเสนอรายละเอียดของผลการพิจารณาตัวแปรองค์ประกอบที่สำคัญของตัวแปรแฝงภายนอกในที่นี้คือ ตัวแปรแฝงสภาพแวดล้อมภายใน (ENV) โดยมีมิติองค์ประกอบของตัวแปรย่อยคือ มิติด้านกายภาพ (PHR) มิติความมีอิทธิพลในเชิงทรัพยากร (RES) มิติบุคลากร (PER) มิติ (MAN) และมิติการบริหารจัดการ (MER) พบว่า ตัวแปรองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่สามารถอธิบายองค์ประกอบตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมภายใน (ENV) ได้มากที่สุดคือ มิติด้านบุคลากร (PER) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.904 รองลงมาคือ มิติความมีอิทธิพลด้านทรัพยากร (RES) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.884 ระบบ มิติการบริหาร (MAN) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.878 มิติด้านการเงิน (FIN) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.843 และน้อยที่สุดคือ มิติความมีอิทธิพลด้านกายภาพ (PHA) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางต่ำเท่ากับ 0.810 รายละเอียดดังตารางที่ 14 และภาพที่ 8

1.2 ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ภายในกับตัวแปรแฝงภายใน

จากการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรสังเกตได้ภายในกับตัวแปรแฝงภายในด้านสิ่งแวดล้อม (FAC) โดยมีมิติองค์ประกอบของตัวแปรย่อยคือ พบว่า ตัวแปรองค์ประกอบที่สามารถอธิบายตัวแปรด้านการสิ่งแวดล้อม (FAC) ได้มากที่สุดคือ มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.918 รองลงมาคือ การติดตั้งป้ายและสัญญาณไฟ(FAC3) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.791 มีการติดตั้งโคมไฟส่องสว่างตลอดทาง(FAC4) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.746 การปรับปรุง ซ่อมแซมและขุดลอกคลองสาธารณะ (FAC2) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.707 และน้อยที่สุดคือ มีป้ายบอกทางหรือป้ายแสดงจุดให้บริการ (FAC5) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.686 รายละเอียดดังตารางที่ 14 และภาพที่ 8

จากการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรสังเกตได้ภายในกับตัวแปรแฝงภายในด้านการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการที่พัก(PRE) โดยมีมิติองค์ประกอบของตัวแปรย่อยคือ พบว่า ตัวแปรองค์ประกอบที่สามารถอธิบายตัวแปรด้านการเตรียมความพร้อม(PRE) ได้มากที่สุดคือนักท่องเที่ยวมุสลิมต้องการการบริการที่ไม่มีสิ่งต้องห้ามทุกชนิด (PRE7) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.799 รองลงมาคือนักท่องเที่ยวมุสลิมต้องการการบริการที่ไม่มีสิ่งต้องห้ามทุกชนิด (PRE6) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.775 ความพร้อมด้านสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก (PRE9) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ ความพร้อมด้านสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก (PRE8) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.754 นักท่องเที่ยวมุสลิมต้องการที่พักที่แยกชายหญิง (PRE5) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.724 การให้บริการที่เชื่อถือไว้วางใจได้สำหรับลูกค้า (PRE10) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.660 นักท่องเที่ยวนิยมพักในสถานที่ที่ปลอดภัย (PRE2) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.598 นักท่องเที่ยวมุสลิมต้องการห้องพักที่มีที่สะดวกสบาย (PRE4) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.598 นักท่องเที่ยวที่ต้องการที่พักที่ได้มาตรฐานสากล (PRE3) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.564 และน้อยที่สุดคือ นักท่องเที่ยวมีความเชื่อถือในผู้ประกอบการที่พัก (PRE1) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.550 รายละเอียดดังตารางที่ 14 และภาพที่ 8

จากการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรสังเกตได้ภายในกับตัวแปรแฝงภายในความพร้อมด้านการบริการ (SEV) โดยมีมิติองค์ประกอบของตัวแปรย่อยคือ มิติด้านระบบ (SES) และมิติความพร้อมด้านบุคลากร (SER) ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างพบว่า ตัวแปรองค์ประกอบที่สามารถอธิบายตัวแปรด้านความพร้อมด้านการบริการ (SEV) ได้มากที่สุดคือ มิติด้านระบบการจัดการ (SES) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.927 และน้อยที่สุดคือ มิติความพร้อมบุคลากร (SER) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.887 รายละเอียดดังตารางที่ 14 และภาพที่ 18

2. ผลการวิเคราะห์ในส่วนของโครงสร้างโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นที่ปรับใหม่แสดงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารศาลา

2.1 ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายนอกกับตัวแปรแฝงภายใน การนำเสนอข้อมูลในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างระหว่างตัวแปรแฝงภายนอก และตัวแปรแฝงภายในพบว่า สัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมภายใน (ENV) ต่อด้านความสะอาดสภาพภายใน (ENV) มีค่ามากที่สุดโดย มีค่าเท่ากับ 0.592 รองลงมาคือ สัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมภายใน (ENV) ต่อการเตรียมความพร้อม (PRE) มีค่าเท่ากับ 0.400 และสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมภายใน (ENV) ต่อความพร้อมด้านบริการ (SEV) มีค่าเท่ากับ 0.210 รายละเอียดดังตารางที่ 14 และภาพที่ 8

2.2 ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายในกับตัวแปรแฝงภายใน เมื่อพิจารณาโครงสร้างระหว่างตัวแปรแฝงภายในกับตัวแปรแฝงภายในพบว่า สัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมภายใน (ENV) ต่อความพร้อมด้านบริการ (SEV) มีค่ามากที่สุดโดย มีค่าเท่ากับ 0.646 รองลงมาคือสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรด้านความพร้อมด้านบริการ (SEV) ต่อการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการ (PRE) มีค่าเท่ากับ 0.458 และน้อยที่สุดคือ สัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรด้านความสะอาดสบาย (FAC) ต่อการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการ (PRE) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -0.045 รายละเอียดดังตารางที่ 14 และภาพที่ 8

ตารางที่ 15 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของ
ผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาล

ตัวแปรตาม	R ²	อิทธิพล	ตัวแปรต้น			
			ENV	FAC	SEV	
FAC	0.54	DE	0.592**	-	-	-
		IE	-	-	-	-
		TE	0.592**	-	-	-
SEV	0.80	DE	0.210**	0.646**	-	-
		IE	-	-	-	-
		TE	0.210**	0.646**	-	-
PRE	0.85	DE	0.400**	0.592**	-	-
		IE	-	-	-	-
		TE	0.400**	0.592**	-	-
		DE	-	-0.045	0.458**	-
		IE	-	-0.045	0.458**	-

DE=direct effect, IE=indirect effect, TE=total effect, * หมายถึง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (1.960 $\leq t\text{-value}$ <math>< 2.576</math>), ** หมายถึง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (t-value ≤ 2.576)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของเส้นทางความสัมพันธ์ของโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน รายละเอียดของการวิเคราะห์ ผู้วิจัยเสนอค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงสาเหตุ ในแต่ละเส้นทาง นำมาทดสอบสมมติฐานแต่ละข้อตามลำดับดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ตัวแปรสภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อสิ่งอำนวยความสะดวกภายใน ผลการวิเคราะห์จากตาราง 15 พบว่า สภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อสิ่งอำนวยความสะดวกภายใน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.74 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของสภาพแวดล้อมภายในได้ร้อยละ 45 ($R^2=0.45$) ดังนั้นผลการวิจัยสภาพสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงต่อสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 15 พบว่า สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทำให้ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพร้อมด้านบริการ ผลการวิเคราะห์จากตาราง 15 สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกมีอิทธิพลความตรงเชิงบวกต่อความพร้อมด้านบริการพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกส่งผลต่อความพร้อมด้านบริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทำให้ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 สภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่פקการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาล

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 15 พบว่า สภาพแวดล้อมภายในไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่פקการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.23 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเตรียมความพร้อมการท่องเที่ยวดังกล่าวได้ร้อยละ 77 ($R^2=0.77$) ดังนั้นผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 สิ่งอำนวยความสะดวกจากภายนอกมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเตรียมความพร้อมการท่องเที่ยวยุคใหม่เชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาล

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 15 พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกจากภายนอกมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเตรียมความพร้อมการท่องเที่ยวยุคใหม่เชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.23 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเตรียมความพร้อมได้ร้อยละ 89 ($R^2=0.89$) ดังนั้นผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 6 ความพร้อมด้านบริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลกดิจิทัลอาเซียน

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 15 พบว่า ความพร้อมด้านบริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารศาลาเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.97 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของวัฒนธรรมที่เป็นไปในทางสร้างสรรค์ได้ร้อยละ 85 ($R^2=0.85$) ดังนั้นผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตาราง 16

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
H1 สภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก	สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้
H2 สภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพร้อมด้านบริการ	สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้
H3 สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพร้อมด้านบริการ	สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้
H4 สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการ	สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้
H5 ความพร้อมด้านบริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการ	สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้
H6 สภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการที่พัก	สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุป

เนื้อหาในบทที่ 4 เป็นการสรุปผลการศึกษาจากข้อมูลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ข้อคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารศาลาเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของข้อมูลสำหรับสถิติวิเคราะห์พหุตัวแปรที่นำไปสู่การวิเคราะห์องค์ประกอบ

เชิงยืนยัน และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามด้วยสมการโครงสร้างเชิงเส้นด้วยโปรแกรมลิสเรล และผลการทดสอบสมมติฐาน

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติพหุตัวแปรของสมการโครงสร้างเชิงเส้นประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ลักษณะการแจกแจงแบบปกติของข้อมูล 2) การตรวจสอบความแปรปรวนที่สม่ำเสมอ 3) ความเป็นเอกพจน์ของการกระจาย 4) การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม 5) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน สำหรับการวิเคราะห์โมเดลการวัดของแต่ละตัวแปรแฝง โดยทำการตรวจสอบความตรงแบบรวมศูนย์ และความตรงแบบแตกต่าง

นอกจากนี้ได้ทำการสรุปผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ วิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูลโครงสร้างเชิงเส้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่าผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี และผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่าสมมติฐานการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 5 สมมติฐานจาก 6 สมมติฐานการวิจัย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สิ่งที่นำเสนอในบทนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสรุปผลการศึกษาทั้งหมด (Conclusion) ให้เกิดชัดเจน กระชับ และง่ายแก่การทำความเข้าใจ รวมทั้งการนำผลการวิจัยมาสู่การอภิปรายผลการวิจัย (Discussion) ในประเด็นสำคัญ ๆ เพื่อให้เห็นทัศนะ แนวคิดของคณะนักวิจัยที่มีต่อประเด็นเหล่านี้ และนำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโมเดลเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทาง โลจิสติกส์อาเซียน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทาง โลจิสติกส์อาเซียน เพื่อประโยชน์ของผู้ประกอบการด้านการบริหารจัดการที่พัก โรงแรม ในเขตภาคใต้ของประเทศไทย โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมด้านการบริการ คุณภาพการให้บริการใน 4 มิติ ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร สำหรับตัวแปรต้นกลางคือ สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก ความพร้อมด้านการบริการ องค์ประกอบของธุรกิจ สำหรับตัวแปรตามคือองค์ประกอบของธุรกิจในการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทาง โลจิสติกส์อาเซียน

คณะผู้วิจัยนำเสนอการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังรายละเอียดต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 74.78 และที่เหลือเป็นเพศชาย มีจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 25.43

อายุของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 77.39 รองลงมาอายุระหว่าง 30-40 ปี มีจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 18.79 และน้อยที่สุดอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.16

ขนาดกิจการของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีผลประกอบการอยู่ระหว่าง 6-10 ล้านบาทต่อปี มีจำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 74.20 รองลงมา คือ มีผลประกอบการระหว่าง 11-20 ล้านบาทต่อปี มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 14.49 ระดับต่ำสุด คือผลประกอบการมากกว่า 20 ล้านบาทต่อปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.29

ระดับตำแหน่งงานของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับผู้บริหารระดับกลางถึงสูง มีจำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 70.81 และอยู่ในระดับบริหารระดับต่ำ มีจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 29.19

สรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

คณะผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยด้วยวิธีการเรียงตามลำดับของวัตถุประสงค์การวิจัยที่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ประกอบด้วย สมมติฐานที่ 1 – สมมติฐานที่ 6 ดังรายละเอียด ดังนี้
สมมติฐานที่ 1 ตัวแปรสภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อสิ่งอำนวยความสะดวกภายใน ผลการวิเคราะห์พบว่า สภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.74 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของสภาพแวดล้อมภายในได้ร้อยละ 45 ($R^2=0.45$) ดังนั้นผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงต่อสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก

ผลการวิเคราะห์พบว่า สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทำให้ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพร้อมด้านบริการ

ผลการวิเคราะห์พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกมีอิทธิพลความตรงเชิงบวกต่อความพร้อมด้านบริการพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกส่งผลต่อความพร้อมด้านบริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทำให้ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 สภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่พักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาล

ผลการวิเคราะห์พบว่า สภาพแวดล้อมภายในไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่พักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.23 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเตรียมความพร้อมการท่องเที่ยวได้ร้อยละ 77 ($R^2=0.77$) ดังนั้นผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 สิ่งอำนวยความสะดวกจากภายนอกมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเตรียมความพร้อมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาล

ผลการวิเคราะห์ พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกจากภายนอกมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเตรียมความพร้อมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.23 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเตรียมความพร้อมได้ร้อยละ 89 ($R^2=0.89$) ดังนั้นผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 6 ความพร้อมด้านบริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน

ผลการวิเคราะห์พบว่า ความพร้อมด้านบริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.97 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของวัฒนธรรมที่เป็นไปในทางสร้างสรรค์ได้ร้อยละ 85 ($R^2=0.85$) ดังนั้นผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ที่ 1 มีดังนี้

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้างพบว่า (1) สภาพแวดล้อมภายในองค์กร คอบสนองมีอิทธิพลทางบวกต่อสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.592

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้างพบว่า (2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพแวดล้อมภายในองค์กร อันได้แก่ อิทธิพลด้านกายภาพ ด้านทรัพยากร ด้านบุคลากร ด้านการบริหาร และด้านการเงินมีอิทธิพลทางบวกต่อความพร้อมด้านการบริการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.210

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างพบว่า (3) สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกมีอิทธิพลทางบวกต่อความพร้อมด้านการบริการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.646

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างพบว่า ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก ไม่มีอิทธิพลทางบวกต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -0.04

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างพบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน มีอิทธิพลทางตรงต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.044

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน กับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยแสดงว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ค่าไค-สแควร์ $\chi^2 = 198.935$, ท้องศาอิสระ $df = 169$, $\chi^2/df = 1.177$, ค่าความน่าจะเป็น $p\text{-value} = 0.057$, ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน ความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) $CFI = 0.997$, ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ $RMSEA = 0.023$, $GFI = 0.950$, ค่าดัชนีค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) $AGFI = 0.925$

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลของข้อค้นพบต่าง ๆ ที่ได้จากผลการวิจัยเรื่องโมเดลเชิงสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน ผู้วิจัยนำเสนอการตีความ และประเมินข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเพื่ออธิบายและยืนยันความสอดคล้องระหว่างข้อค้นพบกับสมมติฐานการวิจัย โดยอธิบายข้อค้นพบว่า สนับสนุนทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำเสนอ

การอภิปรายผลดังรายละเอียดต่อไปนี้

สภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่ประกอบด้วย มิติเชิงกายภาพ มิติเชิงทรัพยากร มิติด้านบุคลากร มิติด้านการบริหารจัดการ และมิติด้านการเงิน มีอิทธิพลทางบวกต่อสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.592 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Steve Pan, Jinsoo Lee, (2014) กล่าวคือ มิติด้านกายภาพในเรื่องของสถานที่ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบโดยตรงกับกิจกรรมที่จัดในสถานที่ที่มีการจัดเตรียมไว้เป็นอย่างดี ทั้งด้านความสะดวกสบาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Lttelson, 1973) เนื่องจากอิทธิพลภายนอกมีความสำคัญที่ผู้ประกอบการจะต้องทำความเข้าใจและให้ความสำคัญความรู้สึกของคุณลักษณะของผู้ที่มาพักอาศัยในโรงแรม รีสอร์ท และสถานที่พักทุกประเภท เพราะมุมมองของภาพลักษณ์เป็นคุณลักษณะ ส่งผลต่อสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งภายในและภายนอก เป็นความสะดวกสบายเฉพาะบุคคล ซึ่งเป็นแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว (Dann, 1981) ได้กล่าวว่ามุมมองของภาพลักษณ์ของสถานที่หรือสิ่งอำนวยความสะดวกมีผลกระทบต่อความรู้สึกและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (Buno, 2003, pp. 231-260) ได้รายงานโดยสรุปว่า องค์กรจะต้องบริหารจัดการสถานที่ให้มีความสวยงาม เนื่องจากจะทำให้นักท่องเที่ยวจดจำรูปลักษณ์ สัญลักษณ์ทางกายภาพรวมทั้งจะปรากฏอยู่ในรูปถ่าย (Bandura, 2001; Reijnders, 2011) การถ่ายภาพนักท่องเที่ยวจะถูกเป็นภาพความทรงจำของนักท่องเที่ยวที่ถูกกระจายไปยังสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีองค์ความรู้ทางสังคม (social cognitive theory) (Bandura, 2001)ตามที่ (Bandura, 2001) พฤติกรรมของมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อสภาพแวดล้อมและรูปทรงการแสดงออกภายในและผลกระทบอีกคนหนึ่งสองทิศทาง, ภาพถ่าย, พฤติกรรมของมนุษย์ที่ไม่เป็นอิสระจากสาเหตุซึ่งกันและกัน ในขณะที่ตัวรูปภาพ และภาพถ่ายในมืออื่น ๆ ที่มีการรวมตัวของปลายทางภาพภาพที่สามารถ refined ว่า "การแสดงออกของความรู้วัตถุประสงค์ทั้งหมดที่ประทับใจอคติ, imaginations และความคิดอารมณ์กับการที่บุคคลหรือกลุ่มผู้พิพากษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุหรือสถานที่ (Lawson & Baud-Bovy, 1977, p.10)

สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ที่ประกอบด้วย มิติเชิงกายภาพ มิติเชิงทรัพยากร มิติด้านบุคลากร มิติด้านการบริหารจัดการ และมิติด้านการเงิน มีอิทธิพลทางบวกต่อความพร้อมด้านบริการคุณภาพการให้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.210 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chen and Chen (2010) พบว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อมภายในมีผลต่อคุณภาพการบริการ เหมือนกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเมืองไถหนาน ประเทศไต้หวันนั้นได้ส่งผลทางตรงต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมให้กลับมาเที่ยวซ้ำอีกครั้งหนึ่งหรือหลาย ๆ ครั้ง นอกจากนี้ยังมีการบอกต่อ

เพื่อน และญาติมิตรให้กลับมาเที่ยวด้วย (Yoon et al. 2010) เป็นการแนะนำแบบปากต่อปาก Liu and Jang (2009) กล่าวว่า ผลจากความพึงพอใจกับภัตตาคารจีนในประเทศสหรัฐอเมริกาของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันส่งผลทางตรงให้ลูกค้ามีความตั้งใจในเชิงพฤติกรรมกลับมาใช้บริการอีก รวมทั้งมีการแนะนำให้บุคคลใกล้ชิดหรือเพื่อนให้มาใช้บริการซ้ำ ในขณะที่ Chen (2008) ได้ศึกษาถึงความพึงพอใจของผู้โดยสารระหว่างการเดินทางต่อการเข้าใช้บริการสายการบินในได้หวั่นพว่ามีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจในเชิงพฤติกรรมว่าผู้โดยสารกลับมาใช้บริการกับสายการบินในอนาคตและมีการแนะนำเพื่อน ๆ มาใช้ซ้ำอีก

สิ่งอำนวยความสะดวก มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกกับความพร้อมด้านคุณภาพการให้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.646 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี

ของ Grewal et al. (1998) และ Parasuraman and Grewal (2000) ในเรื่องคุณค่าของการบริการ พบว่ามีความสมดุลกันระหว่างราคาและคุณภาพ เป็นผลให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความพึงพอใจในคุณภาพของอาหาร ที่พัก ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการของหัวหน้าทัวร์ และมีความเห็นว่าได้ทำถูกต้องและเหมาะสมสำหรับการตัดสินใจเลือกซื้อบริการด้านการท่องเที่ยวของบริษัท ด้วยราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพ ค่ำเงิน และที่จ่ายไปกับการให้บริการท่องเที่ยวรวมทั้งความรู้สึกรู้สึกมีความสุข สนุกสนานส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจที่ได้รับผลประโยชน์จากการใช้เงินในการเดินทางท่องเที่ยวตามข้อตกลงด้านราคาที่ค่ำเงิน (Jang & Feng, 2007; Lee et al., 2007; Lin, 2007)

สิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก ไม่มีอิทธิพลทางบวกต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารฮาลาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -0.045 ผลการวิจัยนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการให้บริการของผู้ประกอบการที่พักที่มีให้กับลูกค้ามุสลิมนั้นไม่เป็นไปตามหลักการของศาสนาอิสลาม หรือหลักชาริอะฮ์ ซึ่งหลักการของศาสนาอิสลามนั้นเป็นสิ่งที่มีความเข้มงวดสำหรับมุสลิมทุกคน ทำให้เกิดความไม่สบายใจ ทั้งนี้จากงานวิจัย Hamira Zamani-Farahani, Ghazali Musa (2011) ได้สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหลักการอิสลามและผู้นับถือศาสนาอิสลามในมุมมองด้านวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวชาวอิหร่าน ดังนั้น ศาสนาเป็นที่รู้จักกันจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้คนและพฤติกรรม การศึกษานี้เป็นการศึกษาอิทธิพลของศาสนาอิสลาม (วัดในมิติของความเชื่อของศาสนาอิสลาม หลักปฏิบัติในอิสลาม และผู้นับถือศาสนาอิสลาม) ที่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมคิเห็นของสังคมของการท่องเที่ยวในหมู่ประชาชนในพื้นที่ท่องเที่ยวที่สองในอิหร่าน

ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองมีระดับสูงของความเชื่อของศาสนาอิสลามและการรับรู้ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของการท่องเที่ยวในเชิงบวกข้อเสนอที่ระบุว่าความเชื่อและการปฏิบัติอิสลามอิสลามมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการรับรู้ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของการท่องเที่ยวไม่ได้รับการสนับสนุนแต่ระดับของความนับถือศาสนาอิสลามมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในโครงสร้างพื้นฐานคุณภาพชีวิตและการปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่อาจเกิดจากการท่องเที่ยว กระจาดนี้ยังกล่าวถึงผลกระทบของการค้นพบครั้งของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Vukonic, 1996) กล่าวว่า ศาสนาคือสิ่งหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาของประวัติศาสตร์ของมนุษย์และอารยธรรม มันถูกกำหนดความคิดสำหรับชีวิตซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมและทัศนคติของสังคมและบุคคล (Fam, Waller, & Erdogan, 2004) จากงานวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างนักท่องเที่ยวทั่วไปกับนักท่องเที่ยวที่เป็นมุสลิมซึ่งมีความต้องการแตกต่างในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหลายทั้งปวงนั้นจะต้องไม่ขัดกับหลักการของศาสนาอิสลาม

สภาพแวดล้อมภายในองค์กร มีอิทธิพลทางบวกต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.400 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Md. Aminal Islam and Laura Karkkaines, (2013) กล่าวถึงมุมมองของการบริหารจัดการท่องเที่ยวสำหรับลูกค้าที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยกล่าวว่า การเชื่อมต่อในการเดินทางเป็นส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในชีวิตประจำวันในโลกยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน ถูกมองว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของรายได้สำหรับหลายประเทศ การท่องเที่ยวฮาลาลหรืออิสลามกลายเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดังนั้นจึงมีความต้องการที่เพิ่มขึ้นในการพัฒนาจัดทำสินค้าฮาลาลและการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการตลาด (Nursanty, 2011) แบบไดนามิกและที่เกิดขึ้นใหม่ นอกจากนี้การท่องเที่ยวอิสลามหรือฮาลาลเป็นส่วนที่สำคัญของการท่องเที่ยวทางศาสนาที่ถูกรื้อแบบมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อชาวมุสลิมที่ปฏิบัติตามกฏอิสลาม (นิติศาสตร์อิสลาม) โรงแรมหรือรีสอร์ทในสถานที่ดังกล่าวไม่ได้ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อชาวมุสลิมและมีสระว่ายน้ำที่แยกต่างหากและสปาสำหรับผู้ชายและ wowern ตุรกีมาเลเซียและประเทศอื่น ๆ อีกมากมายกำลังพยายามที่จะ attract นักท่องเที่ยวชาวมุสลิมจากทั่วทุกมุมโลกที่นำเสนอสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาของนักท่องเที่ยวชาวมุสลิม (Nursanty, 2011)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวฮาลาลหรืออิสลามนอกจากนี้ยังรองรับเที่ยวบินที่ไม่มีผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือเนื้อหมูจะได้รับโปรแกรมมีการออกอากาศทางศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของความบันเทิงที่น่าสนใจบนกระดาน เวลาสวดมนต์จะมีการประกาศ (Nursanty, 2011,1) รายงานการปล่อยตัวในนานาชาติ (World Travel มาร์ค, 2007) ในกรุงลอนดอนกล่าวว่ามีความเจริญที่มีศักยภาพสำหรับการท่องเที่ยวฮาลาลในตะวันออกกลางนอกจากนี้รายงานยังประกาศตลาดสำหรับสายการบินที่เริ่มต้นขึ้นฮาลาลที่จะให้อาหารฮาลาลตามความต้องการทางศาสนาของชาวมุสลิมสายอิสลามฐานคัมภีร์กูรอานในกระเป๋านั่งและให้ส่วนที่แยกต่างหากสำหรับนักท่องเที่ยวชายและหญิง นอกจากนี้รายงานยังไฮไลท์ที่มีศักยภาพสำหรับการท่องเที่ยวฮาลาลในตะวันออกกลาง ซึ่งจะมีการคาดการณ์ขยายตัวร้อยละ 66 ในการท่องเที่ยวเข้าโดย 2011 – 5 ล้านคน (World Tourism Market, 2007, 1)

แนวคิดของฮาลาลที่มีความหมายในภาษาอาหรับได้รับอนุญาตไม่ได้นำมาใช้เพียงเพื่ออาหารก่อนข้างจะรวมถึงผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับอิสลามใด ๆ ตั้งแต่การติดต่อธนาคารเครื่องสำอางค์วัคซีนและการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวในที่นี่หมายถึงการเสนอขายแพคเกจทัวร์และสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับการออกแบบโดยเฉพาะเพื่อตอบสนองความต้องการสำหรับการพิจารณาของชาวมุสลิมและตอบสนองความต้องการของชาวมุสลิม การท่องเที่ยวอิสลามหรือฮาลาล เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวทางศาสนามักจะเกี่ยวข้องกับประเทศมุสลิมเมื่อมันมาถึงแพคเกจสำหรับผู้แสวงบุญฮัจจ์จึงเสนอศักยภาพที่ดีสำหรับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและบริการฮาลาลที่มีความต้องการที่แข็งแกร่ง (Nursanty, 2011, 2)

นอกจากนี้โรงแรมต่างประเทศจำนวนมากให้บริการอาหารฮาลาลที่ slaughtered ในการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกฎหมายอิสลามอิสลามและเป็นอิสระจากสารต้องห้ามตามศาสนาอิสลามเช่นเนื้อหมูและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บริษัท โรงแรมหลายคนร่วมเป็นสักขีพยานความสำเร็จของอิสลามอิสลาม-complint ธนาคาร. วันหยุดที่ชายหาดหรือฮาลาลอิสลามและภาคการลงทุนและการมองเห็น โอกาสที่จะครอบคลุมด้านหลักของ Shaia ตามที่อยู่อาศัยเช่น ไม่มีแอลกอฮอล์, อาหารฮาลาล, มัสยิดที่แยกต่างหากสำหรับการสวดมนต์และการแต่งกายเจียมเนื้อเจียมตัว ดังนั้นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวฮาลาลและโรงแรมต่างประเทศเพื่อลึ้มรรองรับนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมและ spiritual ความต้องการด้านบนของให้สภาพแวดล้อมที่เท่าเทียมกับระดับ 5 ดาวของความสะดวกสบายและความหรูหรา (Nursanty, 2011, 3)

เนื่องจากข้อ จำกัด ในเรื่องของพฤติกรรม ที่ไม่เหมาะสมและการแต่งกายไม่สุภาพมุสลิมน้อยมากชอบที่จะใช้วันหยุดไปสถานที่ท่องเที่ยวริมชายหาดส่วนใหญ่ของแรงจูงใจเดินทางของพวกเขาแตกต่างจากศาสนาจะเยี่ยมชมเพื่อน ๆ และญาติ ชาวมุสลิมเลือกที่จะเดินทางไปต่างประเทศค่อนข้างกว้างขวางสำหรับธุรกิจช้อปปิ้งและสถานที่ท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักผ่อน มุสลิมเดินทางกระตือรือร้นมากเมื่อมันมาถึงสถานที่ที่เก็บรักษารูปแบบครอบครัว ท่องเที่ยวเป็นที่พึงปรารถนาในประเพณีอิสลาม สนับสนุน tradition อิสลาม ttavelling ในกลุ่มในการเดินทางไปยังสถานที่ที่ห่างไกล ชาวมุสลิมมากที่สุดในโลกชอบที่จะเดินทางไปในกลุ่มของสมาชิกในครอบครัวเพื่อนและญาติ (Timothy-Olsen, 2006, 199)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

จากผลการวิจัยผู้วิจัยเสนอแนะให้กับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว โรงแรม ที่พักที่รับนักท่องเที่ยวที่เป็นมุสลิมดังต่อไปนี้

- 1) สำหรับหน่วยงานภาครัฐควรให้ความสนใจกับการอบรมพนักงานให้มีความรู้ ความเข้าใจในระบบการท่องเที่ยวแบบอิสลาม หรือ ฮาลาล ซึ่งจะต้องมีการทำความเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรม โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอาหารที่อยู่ในช่วงของการท่องเที่ยวสำหรับลูกค้ามุสลิมนั้นจะต้องพิจารณาเรื่องนี้อย่างจริงจัง
- 2) สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสถานที่พัก จะต้องบริหารจัดการภายใต้กรอบของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สำหรับนักท่องเที่ยวมุสลิมในเรื่องอาหารจะต้องปรุงอาหารโดยมุสลิมและคำนึงถึงมาตรฐานอาหารฮาลาล
- 3) สำหรับการให้บริการนั้นจะต้องมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถให้มีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาได้ เช่น มีที่ละหมาด แยกระหว่างชายหญิง มีห้องออกกำลังกาย ห้องสปา ที่แยกชายหญิง เป็นต้น
- 4) สิ่งที่สำคัญมากของการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวในส่วนของสถานที่และอื่น ๆ นั้น ต้องทำความเข้าใจในระดับผู้บริหารอย่างชัดเจน ระหว่างสิ่งที่อนุญาต กับไม่อนุญาตในอิสลามเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวมุสลิม ผู้บริหารหน่วยงานอาจต้องมีการจัดหาพนักงานหรือผู้บริหารที่เป็นมุสลิมเพื่อดูแลในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) เนื่องจากผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้จำนวน 5 สมมติฐาน จาก 6 สมมติฐาน ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ควรทำการวิจัยซ้ำโดยใช้กรอบแนวคิดเดียวกันนี้กับผู้ประกอบการท่องเที่ยวในภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อเป็นการยืนยันผลการวิจัย
- 2) นอกจากคุณภาพการให้บริการแล้ว ผู้วิจัยเสนอแนะให้ทำการวิจัยคุณภาพระบบและคุณภาพสารสนเทศเพิ่มเติมตามกรอบแนวคิดทฤษฎีโมเดลให้ครบถ้วนทุกมิติ

สรุป

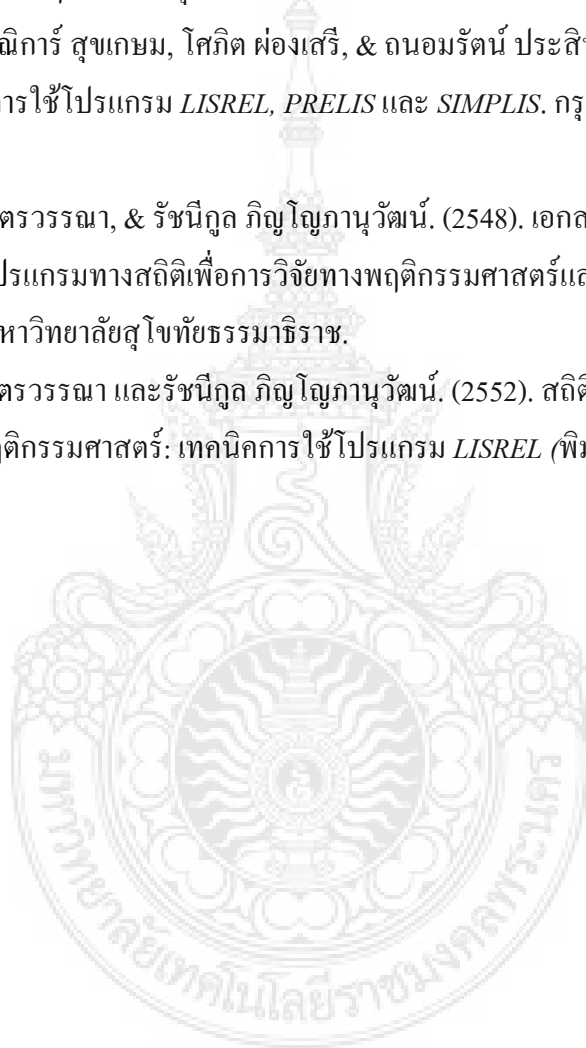
บทนี้เป็นการกล่าวถึงสรุปผลการวิจัย และการอภิปรายผลการวิจัย ซึ่งได้นำการทดสอบสมมติฐานการวิจัยมานำเสนอ โดยมีสมมติฐานที่สอดคล้องอยู่ 5 สมมติฐานจาก 6 สมมติฐานที่ตั้งไว้ และได้มีการอภิปรายผลของการวิจัยโดยอ้างอิงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้สนับสนุนแนวคิดและผลการวิจัย นอกจากนี้ได้มีการกล่าวถึงงานวิจัยที่ควรดำเนินการในครั้งต่อไป และการเสนอข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปเป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- ธนาคารกสิกรไทย. (2544). เศรษฐกิจคู่ค้าหลักชะลอตัว : ผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าเกษตรไทย
 กระแสทรรศน์ แหล่งที่มา : <http://www.tfrc.co.th> (ค้นเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2544)
- นลินี โหมาศวิน. (2548). อาหารฮาลาลทางเลือกใหม่ในการส่งออกอาหาร (ตอนที่ 1) วารสารผู้ส่งออก ปีที่ 18
 น. 421 (กุมภาพันธ์) หน้า 47-54.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- บริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด. (2544). “อาหารทะเลกระป๋องปี 45 : ส่งออก..เผชิญปัญหาหนัก” มองเศรษฐกิจ
 แหล่งที่มา: <http://www.tfrc.co.th> (ค้น 1 กรกฎาคม 2551)
- พัศตร์ผอง วัฒนสินธุ์ และพสุ เดชะรินทร์. (2542) การจัดการเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร:
 สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ฝ่ายข้อมูลการส่งออก. (2544). “อาหารฮาลาล” รายงานเรื่องอาหารฮาลาลปี 2544 ฝ่ายข้อมูลการส่งออก
 กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโขไช. (2544). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับ
 การวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บุญศิริการพิมพ์
- ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2545). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศูนย์แนะนำธุรกิจ สถาบันคีนันแห่งเอเชีย. 2547. อุตสาหกรรมอาหารไทย: สิ่งท้าทายและโอกาสในตลาดโลก
 เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงวิชาการ.
- ศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (2544). โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหาร
 ฮาลาล และศึกษาความเป็นไปได้ในเชิงธุรกิจในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้ รายงานการศึกษาวิจัย
 คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ, กรมส่งเสริมการส่งออก, อนาคตสินค้าไทยในโลกยุคใหม่,
 TRADE INFORMATION SHEET ฉบับที่ 369 วันอังคารที่ 2 มีนาคม 2548.
- สังวร ังคระโทก (2545). “หลักการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับ การวิเคราะห์องค์ประกอบแบบ
 พหุระดับและการวิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการแบบพหุระดับ: วิธีการของ Muthen” วารสารวิธี
 วิทยาการวิจัย ฉบับที่ 15 เล่ม 1 หน้า 85-103.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เฟื่องฟ้า พรินต์ติ้ง

- สุภมาศ อังสุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชณีกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2552). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวิมล ตีรกานันท์ (2543). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์ (2546). ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อเศรษฐกิจยั่งยืนของประเทศไทย วารสารเศรษฐกิจสังคม ฉบับ มี.ค. – เม.ย. 2546.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรอบยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ 4 ปี (2548-2551) 11 มกราคม 2548 (ค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2551) จาก www.nsedb.go.th.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) การพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาล ปี 2544-2549.
- สมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป (2537) โครงการศึกษาวิจัยความสามารถในการแข่งขันของอาหารทะเลกระป๋องในตลาดต่างประเทศ ในระยะ 5 ปีข้างหน้า. รายงานการศึกษา วิจัย มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย
- สมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป. (2544) “สถิติการส่งออกอาหารทะเลกระป๋อง” แหล่งที่มา <http://www.thaifood.org.th/ml>. 22 มิถุนายน 2545 และ 15 พฤศจิกายน 2545.
- อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง (2543). ธุรกิจระหว่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธนรัช-การพิมพ์.
- ฮาลาลประเทศไทย (2545). ผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาล <http://www.halalthailand.com> 22 มิถุนายน 2545. (ค้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2551)
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, กรรณิการ์ สุขเกษม, โสภิต ผ่องเสรี และถนอมรัตน์ ประสิทธิ์เมตต์. (2549). แบบจำลองสมการโครงสร้าง: การใช้โปรแกรม LISREL, PRELIS และ SIMPLIS. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- สุภมาศ อังสุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชณีกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2548). เอกสารประกอบการอบรมการใช้โปรแกรมลิสเรล: โปรแกรมทางสถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ รุ่นที่ 6. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2546). การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุวิมล ตีรกานันท์. (2548). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 5).
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, & สมชาติ สว่างเนตร. (2535). *การวิเคราะห์เส้นโยงด้วยลิสเรล: สถิติสำหรับนักวิจัยทาง
วิทยาศาสตร์สังคมและพฤติกรรม*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, วรรณิการ์ สุขเกษม, โสภิต ผ่องเสรี, & ถนอมรัตน์ ประสิทธิ์เมตต์. (2549). *แบบจำลอง
สมการโครงสร้าง: การใช้โปรแกรม LISREL, PRELIS และ SIMPLIS*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วน
จำกัดสามลดา.
- สุภมาศ อังสุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณนา, & รัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2548). *เอกสารประกอบการอบรมการใช้
โปรแกรมลิสเรล: โปรแกรมทางสถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ รุ่นที่ 6*.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุภมาศ อังสุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณนา และรัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2552). *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทาง
สังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เจริญ
มั่งคั่งการพิมพ์.

- Fazeli (2000), 'The Competitiveness of Small and Medium Enterprises: a Conceptualization With focus on Entrepreneurial Competencies', in Thomas, W., Theresa, L. and K.F. Chan (ed.), *Journal of Business Venturing* 17 (2000), pp. 126.
- Hair, J. F., Jr., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis (6 ed.)*. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.
- Kortbech-Olsen, Rudy (1998). Exportin organic foods, *International Trade Forum*, (3), pp. 4-9
- Kotler, Philip. (1997). *Marketing management: Analysis, planning, implementation and control*. 9 th ed. New jersey: a simon & Schuster Company.
- Knight, G. A., & Cavusgil, S. T. (2004). Innovation, organizational capabilities, and the born-global firm. *Journal of International Business Studies*, 35(2), 124-141.
- Lin, J. C.-C., & Lu, H. (2000). Towards an understanding of the behavioral intention to use a web site. *International Journal of Information Management*, 20(3), 197-208.
- Nelson (1992), 'The Cometitiveness of Small and Medium Enterprises: a conceptualization with Focus on Entrepreneurial Competencies', in Thomas, W., Theresa, L. and K.F. Chan (ed.), *Journal of Business Venturing* 17 (2000), pp. 123.
- Porter, Michael E. (1986a). *Competition in Global Industries*. Harvard Business School press, Boston.
- Porter, Michael E. (1990). *The competitive advantage of Nations with a new introduction*, The Free Press, 1990, p. 133.
- Song (2004). 'The export competitiveness of ASEAN, China and the East Asian NIEs, 1987-2000', Australian National University.
- Voon, J. P. (1998), 'Export competitiveness of China and ASEAN in the U.S. Market', *ASEAN Economic Bulletin*, Vol, 14, No. 3, pp. 273-291.
- Wilson, P. and Wong, Yinmei (1996), 'The Export Competitiveness of ASEAN Economics 1986-1995'. National University of Singapore.

แบบสอบถาม

เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรมอาหารศาลาเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์อาเซียน”

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของ
ผู้ประกอบการสถานที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารศาลาเพื่อรองรับการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์
อาเซียน เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อองค์กรธุรกิจด้านการขนส่งทางบกในประเทศไทย

ทั้งนี้กระผมใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะเป็น
ความลับ และจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

ชื่อหน่วยงาน..... เลขที่ ถนน

แขวง..... เขต..... จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามในช่องว่าง โดยใส่เครื่องหมาย X หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์กรด้านการขนส่ง

1. ขนาดของกิจการ (ผลประกอบการ)

☐ 1. ต่ำกว่า 20 ล้านบาท	☐ 2. 21-40 ล้านบาท
☐ 3. 41-60 ล้านบาท	☐ 4. มากกว่า 61 ล้านบาท

2. ทุนจดทะเบียน

☐ 1. ต่ำกว่า 10 ล้านบาท	☐ 2. 11-20 ล้านบาท
☐ 3. 21-30 ล้านบาท	☐ 4. มากกว่า 31 ล้านบาท

3. กิจการของท่านดำเนินธุรกิจในรูปแบบใด

☐ 1. กิจการเจ้าของคนเดียว	☐ 2. ห้างหุ้นส่วน (จำกัด)
☐ 3. บริษัท จำกัด	☐ 4. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. บริษัทดำเนินธุรกิจขนส่งมาเป็นเวลาอย่างน้อย ปี

ตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งสินค้าเกษตรด้วยพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง ให้ใส่เครื่องหมาย X ลงในช่องที่เหมาะสม ตามเหตุผลที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านแต่ละข้อมีระดับความคิดเห็นให้เลือก 5 ระดับ ดังนี้

1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 = ไม่เห็นด้วย 3 = เห็นด้วยปานกลาง
4 = เห็นด้วยมาก 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

1. ระดับความคิดเห็นที่มีต่อมิติด้านการขนถ่ายสินค้า มิติด้านการกระจายสินค้า มิติด้านการประหยัดพลังงาน มิติด้านเทคโนโลยี มิติด้านการบริหารจัดการ โลจิสติกส์ มิติด้านผลกระทบต่อภาวะแวดล้อม และต้นทุนการขนส่งสินค้าเกษตรด้วยพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ข้อความ	5	4	3	2	1
1. บริษัทของท่านมีการขนถ่ายสินค้าจากฟาร์มด้วยพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม					
2. บริษัทของท่านมีการขนถ่ายวัตถุดิบด้วยพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม					
3. บริษัทของท่านมีการขนถ่ายในโรงงานด้วยพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม					
4. บริษัทของท่านมีการขนถ่ายไปยังผู้บริโภคหรือลูกค้าด้วยพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม					

3. ปัจจัยด้านสังคม มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานแบบ green logistics ในประเทศไทย

ข้อความ	5	4	3	2	1
1. การส่งสินค้าด้วยการใช้รถบรรทุกที่ไม่ปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ทำให้บริษัทได้รับการยอมรับมากขึ้น					
2. บริษัทในเครือของท่านล้วนบริหารงานแบบ green logistics					
3. บริษัทกำหนดหลักการบริหารด้วยการยึดมั่นในการทำงานเป็นทีม					
4. องค์กรให้ความสำคัญกับการสร้างภาพลักษณ์ด้านการช่วยเหลือต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง					

4. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการแบบ green logistics ในธุรกิจการขนส่งทางบกในประเทศไทย

ข้อความ	5	4	3	2	1
1. ท่านคิดว่าองค์กรของท่าน ได้ดำเนินการช่วยแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่เกิดจากรถบรรทุก					
2. ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางอากาศในกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่คือมีฝุ่นละอองขนาดเล็กในอากาศมากเกินไปเกินมาตรฐาน					
3. การใช้น้ำมันดีเซลมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดละอองอากาศที่เป็นพิษต่อประชาชน					
4. ลูกค้าส่วนใหญ่นิยมขนส่งสินค้าทางรถบรรทุก					
5. การขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุกมีความสะดวกสบาย					

5. ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตบุคลากร มีอิทธิพลต่อการบริหารงานแบบ green logistics ในธุรกิจการขนส่งในประเทศไทย

ข้อความ	5	4	3	2	1
1. มีการกำหนดอัตราค่าจ้างแรงงานเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด (อัตราค่าจ้าง)					
2. การจ่ายค่าจ้างแรงงานขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการปฏิบัติงาน					
3. การจ่ายค่าตอบแทนเป็นไปตามหลักกรรมภิบาล					
4. มีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอเพื่อการพัฒนาบุคลากร					
5. บริษัทท่านมีมาตรฐานการให้สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลตามหลักเกณฑ์					
6. พนักงานของท่านได้รับสวัสดิการเป็นที่น่าพอใจในทุกระดับ					
7. บริษัทท่านจ่ายค่ารักษาพยาบาลเมื่อพนักงานได้รับบาดเจ็บจากการทำงาน					

6.ปัจจัยด้านต้นทุนโลจิสติกส์ มีอิทธิพลต่อการบริหารงานแบบ green logistics ในธุรกิจการขนส่งประเทศไทย

ข้อความ	5	4	3	2	1
1. บริษัทแก้ไขปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการซื้อรถบรรทุกด้วยการใช้วิธีการใช้บริการแบบจัดจ้างจากภายนอก					
2. บริษัทลดต้นทุนการดำเนินงานด้วยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงาน					
3. มีการนำเครื่องจักรมาใช้แทนการทำงานของพนักงานในการลำเลียงสินค้าขึ้นรถบรรทุก					
4. การบริหารต้นทุนสินค้าคงคลังได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง					
5. บริษัทมีการจัดซื้อจัดจ้างบริษัทจัดการคลังสินค้าจากภายนอก					
6. บริษัทเข้าร่วมเป็นเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจด้านโลจิสติกส์					
7. บริษัทมีต้นทุนด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับต่ำ					
8. บริษัทบริหารจัดการต้นทุนด้วยการเป็นพันธมิตรร่วมกับผู้ประกอบการอื่น ๆ					
9. บริษัทป้องกันปัญหาด้านต้นทุนความเสียหายด้วยการทำประกันภัย					
10. บริษัทมีบริษัทในเครือจำนวนมาก					
11. บริษัทมีต้นทุนการถือครองสินค้าต่ำกว่าคู่แข่ง					
12. บริษัทมีพันธมิตรร่วมทุน					
13. บริษัทถือครองส่วนแบ่งตลาดสูงกว่าคู่แข่ง					

7. การบริหารงานแบบ green logistics ในธุรกิจการขนส่งประเทศไทย

ข้อความ	5	4	3	2	1
1. บริษัทมีการบริหารจัดการการขนส่งทางบกอย่างมืออาชีพ					
2. บริษัทมีการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรอย่างเป็นระบบ					
3. บริษัทบริหารงานอย่างมืออาชีพ					
4. บริษัทคำนึงถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ					
5. บริษัทมีการปรับปรุงการใช้ทรัพยากร/พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
6. องค์กรของท่านเป็นที่รู้จักในระดับชาติและนานาชาติ					
7. มีแผนกและหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านโลจิสติกส์โดยเฉพาะ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- ปัจจัยอื่น ๆ ที่ท่านคิดว่ามีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของอุตสาหกรรมขนส่งทางบกแบบ green logistic ในประเทศไทย
.....
- ปัจจัยที่ท่านใช้วัดประสิทธิภาพการบริหารงานแบบ green logistics ในประเทศไทย (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - 1. การเปิดเส้นทางขนส่งระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน
 - 2. การสร้างพันธมิตรธุรกิจในการขนส่งทางบกระหว่างกลุ่มประเทศในอาเซียน
 - 3. การสร้างศูนย์กลาง green logistics ในกลุ่มประเทศอาเซียน
 - 4. ปัจจัยอื่น ๆ โปรดระบุ.....

ภาคผนวก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้างาน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformation Leadership) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำผู้ได้บังคับบัญชา ซึ่งบันดาลใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานได้สูงกว่าระดับที่คาดหวัง ผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาโดย (1) เพิ่มระดับความตระหนักรู้ของพวกเขา (2) ชักจูงให้พวกเขาเห็นเป้าหมายของทีมอยู่เหนือความสนใจส่วนตัว และ (3) ยกระดับผู้ใต้บังคับบัญชาไปสู่ลำดับขั้นของความต้องการที่สูงขึ้น มีทั้งหมด 5 มิติ คือ (1) ความมีอิทธิพลในเชิงอุดมการณ์ (ทัศนคติ) (2) ความมีอิทธิพลในเชิงอุดมการณ์ (พฤติกรรม) (3) การจูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจ (4) การกระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญญา และ (5) การมุ่งปฏิสัมพันธ์เป็นรายบุคคล

1. ความมีอิทธิพลในเชิงอุดมการณ์ (ทัศนคติ) หมายถึง การแสดงออกของผู้นำในเรื่องการที่ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความภาคภูมิใจที่ได้มาเกี่ยวข้องกับผู้นำ โดยผู้นำเป็นผู้มุ่งประโยชน์ของกลุ่มมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว แสดงออกซึ่งวิธีที่ทำให้ผู้อื่นเกิดความเคารพ แสดงอำนาจ และความมั่นใจให้ปรากฏ

ข้อความ		ผลการประเมิน		
		(1)	(0)	(-1)
ความมีอิทธิพลในเชิงอุดมการณ์ (ทัศนคติ)				
1.	หัวหน้างานของท่านทำให้ท่านเกิดความภูมิใจในการที่ได้ทำงานร่วมกับเขา			
2.	หัวหน้างานของท่านให้ความสำคัญแก่ผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว			
3.	พฤติกรรมของหัวหน้างานของท่านที่แสดงออกมาเป็นไปด้วยความเคารพ และให้เกียรติผู้อื่น			
4.	หัวหน้างานของท่านแสดงออกซึ่งความมั่นใจ และพลังอำนาจของตนเอง			

2. ความมีอิทธิพลในเชิงอุดมการณ์ (พฤติกรรม) หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดของผู้ใต้บังคับบัญชาในเรื่องค่านิยม และความเชื่อ การกำหนดทิศทาง และความมุ่งมั่นในเป้าหมาย การคำนึงถึงผลทางศีลธรรมจรรยาที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ และเน้นความสำคัญของการ มีความเข้าใจร่วมกันในการภารกิจที่ต้องกระทำของผู้นำ

ข้อคำถาม		ผลการประเมิน		
		(1)	(0)	(-1)
ความมีอิทธิพลในเชิงอุดมการณ์ (พฤติกรรม)				
1.	หัวหน้างานของท่านได้พูดคุยถึงค่านิยม และความเชื่อถือที่สำคัญที่สุด			
2.	หัวหน้างานของท่านแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าในเป้าหมาย			
3.	หัวหน้างานของท่านพิจารณาผลทางด้านจริยธรรม และศีลธรรมอันเกิดจากการตัดสินใจ			
4.	หัวหน้างานของท่านเน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับภารกิจ			

3. การจูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจ หมายถึง ความสามารถของผู้นำในการเร่งเร้า และบันดาลใจผู้ใต้บังคับบัญชา โดยการสร้างความรู้สึที่เข้มแข็งของการผสมผสานวัตถุประสงค์ และความต้องการของปัจเจกบุคคล และองค์การเข้าด้วยกัน

ข้อคำถาม		ผลการประเมิน		
		(1)	(0)	(-1)
การจูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจ				
1.	หัวหน้างานของท่านพูดถึงอนาคตอย่างมีความหวัง			
2.	หัวหน้างานของท่านพูดคุยอย่างกระตือรือร้นเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องทำให้สำเร็จลุล่วง			
3.	หัวหน้างานของท่านแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงวิสัยทัศน์ที่น่าสนใจและตื่นเต้น			
4.	หัวหน้างานของท่านแสดงออกซึ่งความมั่นใจว่าจะบรรลุเป้าหมาย			

4. การกระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญญา หมายถึง การที่ผู้นำเร่งเร้าผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การมีนวัตกรรมในเรื่องของควมมีเหตุผล และการแก้ไขปัญหา

ข้อคำถาม		ผลการประเมิน		
		(1)	(0)	(-1)
การกระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญญา				
1.	หัวหน้างานของท่านพิจารณาทบทวนข้อสมมติฐานที่สำคัญต่อปัญหาได้อย่างเหมาะสม			
2.	หัวหน้างานของท่านแสวงหามุมมองที่แตกต่างหลากหลายในการแก้ไขปัญหา			
3.	หัวหน้างานของท่านช่วยทำให้ท่านมองปัญหาจากมุมมองที่แตกต่างหลากหลายมากขึ้น			
4.	หัวหน้างานของท่านได้แนะนำวิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสิ้น			

5. การมุ่งปฏิสัมพันธ์เป็นรายบุคคล หมายถึง มิติซึ่งผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับคำปรึกษา และได้รับการจูงใจบนพื้นฐานแบบรายบุคคล

ข้อคำถาม		ผลการประเมิน		
		(1)	(0)	(-1)
การมุ่งปฏิสัมพันธ์เป็นรายบุคคล				
1.	หัวหน้างานของท่านให้เวลาในการสอน และฝึกฝนงานแก่ท่าน			
2.	หัวหน้างานของท่านปฏิบัติต่อท่านในฐานะปัจเจกบุคคลมากกว่าเป็นเพียงสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่ม			
3.	หัวหน้างานของท่านพิจารณาว่าท่านมีความต้องการ ความสามารถ และความปรารถนาที่แตกต่างจากผู้อื่น			
4.	หัวหน้างานของท่านช่วยให้ท่านพัฒนาจุดแข็งของท่าน			

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในงาน

ความพึงพอใจในงาน (Job satisfaction) หมายถึง การวัดภาพรวมของระดับที่พนักงานได้รับความพึงพอใจ และมีความสุขกับงานที่ปฏิบัติ

ข้อความ		ผลการประเมิน		
		(1)	(0)	(-1)
1.	ท่านพึงพอใจต่องานที่ท่านทำเป็นอย่างมาก			
2.	ท่านไม่คิดที่จะลาออกจากงานที่ท่านกำลังทำอยู่ในขณะนี้			
3.	ท่านพึงพอใจต่อลักษณะของงานที่ท่านทำอยู่ในขณะนี้			
4.	คนส่วนมากที่ทำงานในตำแหน่งงานเดียวกับที่ท่านกำลังทำอยู่ในขณะนี้ มีความพึงพอใจในงานที่ท่านทำเป็นอย่างมาก			
5.	ทุกคนที่ทำงานในตำแหน่งเดียวกับที่ท่านกำลังทำอยู่ในขณะนี้ มักไม่คิดที่จะลาออกจากงาน			

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร

ความผูกพันต่อองค์กร (Organizational Commitment) หมายถึง การพัฒนาพฤติกรรม และทัศนคติของความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับองค์กรในเรื่องของการตัดสินใจที่จะคงความเป็นสมาชิกขององค์กร ประกอบด้วย 3 มิติ คือ (1) ความผูกพันทางความรู้สึก (2) ความผูกพันอย่างต่อเนื่อง และ (3) ความผูกพันทางบรรทัดฐาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความผูกพันทางความรู้สึก (Affective Commitment) หมายถึง ความผูกพันทางด้านอารมณ์ของพนักงานที่ยึดติดกับองค์กร ความเป็นตัวตนที่ยึดติดกับองค์กร และการมีส่วนร่วมในองค์กร พนักงานที่มีความผูกพันทางด้านอารมณ์ต่อองค์กรเข้มแข็งจะยังคงทำงานกับองค์กรต่อไปก็เพราะว่าพวกเขา**ต้องการที่จะทำ**

ข้อคำถาม		ผลการประเมิน		
		(1)	(0)	(-1)
ความผูกพันทางความรู้สึก (Affective commitment)				
1.	ท่านมีความสุขมากที่ได้ใช้เวลาที่เหลือในการทำงานกับธนาคารนี้			
2.	ท่านรู้สึกได้ว่าทุกปัญหาของธนาคารคือ ปัญหาของท่าน			
3.	ท่านรู้สึกอย่างแรงกล้าถึงความเป็น “เจ้าของ” ต่อธนาคารนี้			
4.	ท่านรู้สึกยึดติดกับธนาคารนี้			
5.	ท่านรู้สึกว่าท่านเป็นส่วนหนึ่งของธนาคารนี้			
6.	ธนาคารนี้มีความหมายสำหรับท่านมาก			

2. ความผูกพันทางบรรทัดฐาน (Normative Commitment) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่ต้องอยู่ตามภาระผูกพัน หน้าที่ หรือความรับผิดชอบทางศีลธรรมต่อองค์กร ความมุ่งมั่นในกฎเกณฑ์ เพราะรู้สึกว่าจะอยู่กับองค์กรต่อไป

ข้อความถาม		ผลการประเมิน		
		(1)	(0)	(-1)
ความผูกพันทางบรรทัดฐาน (Normative Commitment)				
1.	ท่านรู้สึกผูกพันควรจะต้องอยู่กับธนาคารนี้			
2.	แม้ท่านจะมีโอกาสที่ดีกว่านี้ ท่านรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องที่จะลาออกจากธนาคารในขณะนี้			
3.	ท่านจะรู้สึกผิด หากจะลาออกจากธนาคาร ในตอนนี้			
4.	ท่านมีความจงรักภักดีต่อธนาคารนี้			
5.	ท่านจะไม่ออกจากธนาคารในขณะนี้ เพราะท่านมีความผูกพันกับเพื่อนร่วมงานในธนาคารนี้			
6.	ท่านรู้สึกว่าเป็นหนี้บุญคุณต่อธนาคารนี้มาก			

3. ความผูกพันอย่างต่อเนื่อง (Continuance Commitment) หมายถึง ความผูกพันแบบต่อเนื่องของพนักงาน โดยตระหนักถึงการรับรู้ถึงต้นทุนค่าใช้จ่ายที่มีความสัมพันธ์กับการลาออกจากงาน และความเสียหายที่เกิดขึ้นขององค์กร พนักงานที่มีความผูกพันแบบต่อเนื่องจะคงอยู่กับองค์กร เพราะความรู้สึกว่าจำเป็นต้องอยู่ต่อไป

ข้อความถาม		ผลการประเมิน		
		(1)	(0)	(-1)
ความผูกพันอย่างต่อเนื่อง (Continuance Commitment)				
1.	ท่านคิดว่าท่านจำเป็นต้องอยู่ทำงานอยู่กับธนาคารนี้ต่อไป			
2.	ท่านคิดว่าเป็นการยากมากที่ลาออกจากธนาคารในขณะนี้ แม้ว่าท่านจะอยากไป			
3.	ท่านรู้สึกว่าเป็นเรื่องหนักหนาสาหัสเกินไปในชีวิต หากท่านต้องลาออกจากธนาคารในขณะนี้			
4.	ท่านรู้สึกว่าคุณมีทางเลือกน้อยเกินไป หากจะลาออกจากธนาคารนี้			
5.	หากท่านตัดสินใจลาออกจากธนาคาร จะส่งผลเสียต่อชีวิตท่านมาก			

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน

ผลการปฏิบัติงาน (Job Performance) หมายถึง งาน และผลการปฏิบัติงาน ที่มีความแตกต่างระหว่างพฤติกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่พนักงานทำ และผลการการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นคุณค่าที่องค์กรคาดหวังจากสิ่งที่พนักงานทำ

	ข้อความ	ผลการประเมิน		
		(1)	(0)	(-1)
1.	ท่านทำงานด้านปฏิบัติการได้ดี			
2.	ท่านมีผลการปฏิบัติงานทางเทคนิคโดยรวมที่ดี			
3.	ท่านมีการวางแผนในการทำงานอย่างเป็นระบบ			
4.	ท่านมีการจัดระเบียบงานเป็นอย่างดี			
5.	ท่านให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานในทีมเป็นอย่างดี			
6.	ท่านไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคจนทำงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี			
7.	ท่านมองหางานที่ได้รับมอบหมายที่ทำทหายอย่างสม่ำเสมอ			
8.	ท่านสนใจในรายละเอียดที่สำคัญของงาน			
9.	ปัญหาจากการทำงานเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุน และกระตุ้นให้ท่านมี โอกาสเพิ่มพูนประสบการณ์			
10.	ท่านทำงานกับเพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดี			

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย)

ผศ.ว่าที่ ร.ต.สมนึก แก้ววิไล

Assist.Prof.Somnuk Keawvilai

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3141400302432

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8

หน่วยงานที่สามารถติดต่อได้สะดวกพร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ถนนพินธุโลก เขตดุสิต แขวงสวนจิตรลดา กรุงเทพฯ 103000

โทร. 02-2829101 ต่อ 5108 โทรสาร. 02-2811842 มือถือ 081-4515553

E-mail : Somnuk_bcc@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

- การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.พลศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา
- รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บช.ม การจัดการและบริหารองค์การ) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด

สาขาวิชาที่ชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชา

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับแผนวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำวิจัยว่าเป็น

ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัยหรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย

รหัสนักวิจัย 46000071

ผู้อำนวยการแผนการวิจัย : ชื่อแผนงานวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย : ชื่อโครงการวิจัย

งานวิจัยที่ทำแล้วเสร็จ : ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งเงินทุน (อาจมากกว่า 1 เรื่อง)

- ความรู้ เจตคติและพฤติกรรมเสี่ยงเกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

วิทยาเขตพณิชยการพระนคร งบประมาณเงินผลประโยชน์ประจำปี 2543

- ความรู้และการรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการ

พระนคร งานวิจัยขณะที่ศึกษาอยู่ที่วิทยาลัยเสนาธิการทหารปี 2546

- ทักษะคิดและการรับของนักศึกษาต่อการนำเสนอข่าวสารด้านการป้องกันยาเสพติดของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล งบประมาณเงินผลประโยชน์ประจำปี 2546 (หัวหน้าโครงการวิจัย)

- ปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การปลูกฝังแผ่นดินและการป้องกันยาเสพติดในชุมชน งบประมาณเงินผลประโยชน์ประจำปี 2547

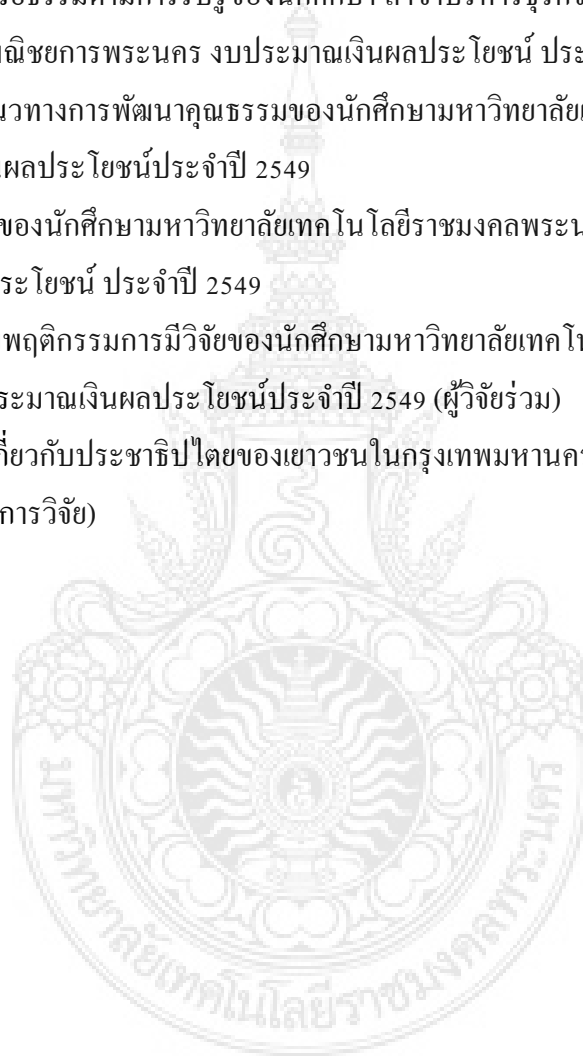
- การปฏิบัติตนทางจริยธรรมตามการรับรู้ของนักศึกษา สาขาบริหารธุรกิจ ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาลัยเขตพณิชยการพระนคร งบประมาณเงินผลประโยชน์ ประจำปี 2548

- สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี วิทยาเขตพณิชยการพระนคร งบประมาณเงินผลประโยชน์ประจำปี 2549

- ความรู้และทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง งบประมาณเงินผลประโยชน์ ประจำปี 2549

- ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตพณิชยการพระนคร งบประมาณเงินผลประโยชน์ประจำปี 2549 (ผู้วิจัยร่วม)

- ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร งบประมาณเงินผลประโยชน์ประจำปี 2550 (หัวหน้าโครงการวิจัย)

ประวัติผู้ร่วมวิจัย

นางมาเรียม นามิ

Mrs. Mariam Nami

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3100901917 13 7

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์
อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะบริหารธุรกิจ 86 แขวงจิตรลดา เขตพินิจโลก เขต
ดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทร. 02-2829101 ต่อ 2222 โทรสาร 08-281-1842

E-mail : mariamnami@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

บธ.บ. (ธุรกิจศึกษา - บริหารสำนักงาน) วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

ค.อ.ม. (บริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บธ.ม. (บริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการจิตวิทยาแนะแนว

ประชาสัมพันธ์ วิทยากร พิธีกร

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการ
วิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละผลงานวิจัย

ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : ชื่อแผนงานวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย : ชื่อโครงการวิจัย

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุน (อาจมากกว่า 1 เรื่อง)

ผลงานวิชาการ

วิชาพิมพ์ไทย 1, 2

วิชาพิมพ์ดีดอังกฤษ 1, 2

วิชาการเลขานุการส่วนตัว

วิชาบริหารการผลิต

วิชาความรู้เบื้องต้นทางธุรกิจระหว่างประเทศ

วิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์

วิชาการบริหารการจัดส่ง

ผลงานวิจัย

“ภาวะการณ์มีงานทำของบัณฑิตและคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์” งบประมาณผลประโยชน์
คณะบริหารธุรกิจ ปีงบประมาณ 2549

“แนวโน้มความต้องการบัณฑิตด้านบริหารธุรกิจ” งบประมาณผลประโยชน์คณะบริหารธุรกิจ
ปีงบประมาณ 2551

“การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษาบริหารธุรกิจ” งบประมาณผลประโยชน์คณะบริหารธุรกิจ
ปีงบประมาณ 2552

“การตัดสินใจส่งออกอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลของผู้ประกอบการในประเทศไทย” จากงบประมาณ
แผ่นดิน ปี 2552

งานวิจัยที่กำลังทำ : ชื่อข้อเสนอการวิจัย แหล่งทุน และสถานภาพในการทำวิจัยว่าได้ทำการวิจัยแล้ว
ประมาณร้อยละเท่าใด

“การเกิดขึ้นและการดำรงอยู่ของการดำเนินธุรกิจตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” งบประมาณ
ผลประโยชน์คณะบริหารธุรกิจ ปีงบประมาณ 2554 (วิจัยร่วม)

“การวิจัยเชิงนโยบายเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายอุปทานอาหารฮาลาลประเภทเนื้อสัตว์และอาหารทะเลแปร
รูปของประเทศไทยสู่ภูมิภาคอาเซียน”

“การศึกษาความต้องการและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารแปรรูปของชาวมาเลเซีย” จาก
งบประมาณแผ่นดิน ปี 2554